

UNIVERSITY
OF NEW YORK
TIRANA

IBN HALDUN
UNIVERSITY

5th INTERNATIONAL CONGRESS ON ECONOMICS FINANCE AND ENERGY

EFE'2022

**“MONETARY AND FISCAL POLICIES
IN POST PANDEMIC WORLD:
LESSONS, ISSUES AND CHALLENGES”**

ABSTRACTS

www.efecongress.org

5th INTERNATIONAL CONGRESS ON ECONOMICS, FINANCE AND ENERGY

MONETARY AND FISCAL POLICIES IN POST-PANDEMIC WORLD:
LESSONS, ISSUES AND CHALLENGES

ABSTRACTS

TÜRKİSTAN 2022

Abstract Book

5th International Congress on Economics, Finance and Energy

“Monetary and Fiscal Policies in Post-Pandemic World:
Lessons, Issues and Challenges”

ISBN 978-601-7805-28-9

EURASIAN RESEARCH INSTITUTE

Address: Almaly district, Mametova 48, 050004

Almaty, KAZAKHSTAN

Tel: +7 (727) 279 97 94 Fax: +7 (727) 279 24 26

E-mail: info@eurasian-research.org

© Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University Eurasian Research Institute (ERI), 2021 (print and electronic)

All rights reserved. Except for brief quotations in a review, this book, or any part thereof, may not be reproduced, stored in or introduced into a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the publisher.

Distributed by Eurasian Research Institute

Almaly Avdani, Mametova 48, 050004, Almaty, Kazakhstan

1st Edition: November 2022, Almaty

Note: All opinions and evaluations in the chapters of this book reflect the views of the authors of the chapters themselves.

Honorary Presidents	
Prof. Dr. Muhittin ŞİMŞEK	President of the Board of Trustees of Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
Prof. Dr. Muhsin KAR	Head of Higher Education Quality Board
Prof. Dr. Ahmet YILDIRIM	Rector of the International University of Sarajevo
Prof. Dr. Erkan ERDEMİR	Rector of the University of New York Tirana
Prof. Dr. Atilla ARKAN	Rector of Ibn Haldun University

Congress Chair	
Prof. Dr. Nevzat ŞİMŞEK	Dokuz Eylul University

Coordinators	
Prof. Dr. Emel TOPÇU	International University of Sarajevo
Assoc. Prof. Dr. Juna MILUKA	University of New York Tirana
Assoc. Prof. Dr. Vakur SÜMER	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
Dr. Suat BEYLUR	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
Dr. Omar KACHKAR	Ibn Haldun University

Organization Committee	
Prof. Dr. Mehmed GANIC	International University of Sarajevo
Prof. Dr. Yaşar SARI	Ibn Haldun University
Dr. Andromahi KUFO	University of New York Tirana
Assoc. Prof. Dr. Selim ŞANLISOY	Dokuz Eylul University
Assoc. Prof. Dr. Mohamed E. YAHIA	International University of Sarajevo

Assoc. Prof. Dr. Ömer AYDIN	Manisa Celal Bayar University
Cengizhan CANALTAY	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
Bahitcan OSPANOV	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
Marat MUSABEKOV	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
Mustafa GİRİTLİOĞLU	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University

Secretariat

Assist. Professor Aliaksandr NOVIKAU	International University of Sarajevo
Arta SINAMATI	University of New York Tirana
Kanat MAKHANOV	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University
Osman MİCAN	Ibn Haldun University

Scientific Committee

Prof. Dr. Mehmet BALCILAR	Eastern Mediterranean University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Prof. Dr. Evez BAYRAMOV	Azerbaijan State Economic University, Azerbaijan
Prof. Dr. Ertugrul DELİKTAS	Ege University, Türkiye
Prof. Dr. Hüseyin Avni EGELİ	Dokuz Eylül University, Türkiye
Prof. Dr. Emeritus Aytac EKER	Tunceli University, Türkiye
Prof. Dr. Metin Kamil ERCAN	Gazi University, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet GANIC	University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina
Prof. Dr. Anastassios GENTZOGLANIS	Université de Sherbrooke, Canada
Prof. Dr. Ömer GÖKÇEKUŞ	Seton Hall University, USA

Prof. Dr. Mustafa İLBAS	Gazi University, Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Kemal YILMAZ	Ibn Haldun University, Türkiye
Prof. Dr. Nazım IMANOV	Azerbaijan National Academy of Science, Azerbaijan
Prof. Dr. Metin KARADAĞ	Cyprus International University, Turkish Republic of Northern Cyprus
Prof. Dr. Bekir KAYACAN	Istanbul University, Türkiye
Prof. Dr. M. Akif KİREÇCİ	Social Sciences University of Ankara, Türkiye
Prof. Dr. Recep KÖK	Nisantasi University, Türkiye
Prof. Dr. Abdilbaet MAMASIDIKOV	University of Economics and Entrepreneurship, Kyrgyzstan
Prof. Dr. Özlem ÖNDER	Ege University, Türkiye
Prof. Dr. Cusup PIRIMBAYEV	Kyrgyzstan Türkiye Manas University, Kyrgyzstan
Prof. Dr. Fırat PURTAŞ	Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye
Prof. Dr. Emeritus Colin ROBINSON	University of Surrey, United Kingdom
Prof. Dr. Hacı Mehmet ŞAHİN	Karabuk University, Türkiye
Prof. Dr. Hayal Ayça ŞİMŞEK	Dokuz Eylul University, Türkiye
Prof. Dr. Emeritus Fikret SÖNMEZ	Dokuz Eylul University, Türkiye
Prof. Dr. Oktay TANRISEVER	Middle East Technical University, Türkiye
Prof. Dr. Subidey TOGAN	Bilkent University, Türkiye
Prof. Dr. Cengiz TOMAR	Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh- Turkish University
Prof. Dr. Kamil TÜGEN	Dokuz Eylul University, Türkiye
Prof. Dr. Ercan UYGUR	Ankara University, Turkish Economic Association, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet Burçin YERELİ	Hacettepe University, Türkiye
Prof. Dr. Musa YILDIZ	Gazi University, Türkiye

Prof. Dr. Sabri ÇİFTÇİ	Kansas State University, USA
Assoc. Prof. Dr. Mehmet ARSLAN	Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan
Assoc. Prof. Dr. Turusbek ASANOV	Kyrgyzstan Türkiye Manas University, Kyrgyzstan
Assoc. Prof. Dr. Araz ASLANLI	Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Elshen BAGIRZADE	Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Senad BUSATLIC	University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina
Assoc. Prof. Dr. Nazim CAFEROV	Azerbaijan State University of Economics (UNEC), Azerbaijan
Assoc. Prof. Arjan KADAREJA	University of New York Tirana, Albania
Assoc. Prof. Dr. Nihat Ali ÖZCAN	TOBB University of Economics and Technology, Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Volkan ÖZDEMİR	ATA Platform Director, Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Bora TİMURKUTLUK	Nigde Omer Halisdemir University, Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Kamalbek KARYMSHAKOV	Kyrgyzstan Türkiye Manas University, Kyrgyzstan
Assistant Prof. Dr. Farkhod AMINJONOV	Zayed University, United Arab Emirates
PhD, Mustafa EREN	Kocaeli University, Türkiye
PhD, Bassam Abu KARAKI	Al- Hussein Bin Talal University, Jordan
PhD, Sohbet KARBUZ	Director of Hydrocarbons, OME, Mediterranean Association for Energy, France; Senior non-resident fellow Bilkent University Energy Policy Research Center, Türkiye
PhD, Vusal QASIMLI	Economic Analysis and Global Affairs Department, Strategic Research Center of Republic of Azerbaijan, Azerbaijan
PhD, Ayşe SEYHAN	Recep Tayyip Erdogan University, Türkiye
PhD, Farkhad TOLIPOV	Director, Education and Research Institution “Knowledge Caravan”, Uzbekistan
PhD, Ayşe TOPAL	Nigde Omer Halisdemir University, Türkiye

CONTENTS

Honorary Presidents	5
Congress Chair	5
Coordinators	5
Organization Committee	5
Secretariat	6
Scientific Committee	6
The Determinants of the Financial Governance of Cities in a Perspective of Sustainable Urban Development in Morocco (Case of the Regions of Rabat-Sale-Kenitra and Casablanca-Settat) <i>Naoufel Belhaj</i>	17
Analysis of Household Lighting Fuel Choice in Rwanda: Multinomial Logit Model <i>Niyonshuti Emmanuel</i>	18
Socio-Economic Aspects Influencing Rural Household Adoption of Improved Clean Cook Stoves Case Study: Rwanda <i>Niyonshuti Emmanuel</i>	19
Political Instability, Economic and Financial Challenges in the Western Balkans in the Post-Pandemic World <i>Ilir Kalemaj</i>	20
Back to Normal? Performance of Leading Islamic Capital Markets Prior to and During the Covid-19 Pandemic <i>Edib Smolo, Rashed Jahangir, Ruslan Nagayev, Ahmet F. Aysan</i>	21
Para Havalelerinde Yeni Dönem: Kripto Para Havaleleri <i>Cengizhan Canaltay</i>	22
Basiretli Tacir, İktisadi Değişkenler ve Rasyonel Bekleyişler <i>Afşin Şahin</i>	23
Emerging Countries Sovereign Bond Spreads: Additional Factors are at Play <i>Arjan Kadareja, Ardita Todri</i>	24
Finansal Küreselleşme Sürecinde Azerbaycan’da Uygulanan Para Politikaları ve Finansal İstikrar <i>Güven Delice</i>	25

Effect of Financial Inclusion on Economic Empowerment of Women, Economic Growth, and SMEs A Case Study on Jordan <i>Abedalfattah Al-abadallat</i>	26
COVID-19 Pandemisinin Küresel Finansal ve Ekonomik Göstergeler Üzerindeki Etkileri <i>Binnur Yurtman, Birol Erkan</i>	27
Dönüşüm Ekonomilerinde Yenilebilir Enerji Üretimi, İhracat Çeşitlendirmesi ve CO2 Emisyonu İlişkisi Üzerine Ampirik Bulgular <i>Murat Tekbaş</i>	28
COVID-19 Aşısı Patent Başvurusu Yapan Firmaların Hisse Senedi Getirilerinin İncelenmesi <i>Ömer Tuğsal Doruk, Bahadır Ergün</i>	29
Küresel Kriz Dönemlerinde Reel Sektör Belirsizliğinin Hisse Senedi Piyasası Üzerindeki Etkisi: İmalat Sanayi Sektörü Üzerine Bir Uygulama <i>Sinem Atıcı Ustalar, Selim Şanlısoy</i>	30
The Role of Financial Technologies on Economic Growth: A Case of OECD Countries <i>Elif Erer</i>	31
The Effect of Financial Technologies on Financial Stability: A Case of OECD Countries <i>Deniz Erer</i>	32
Electricity Consumption and Economic Growth Under Structural Breaks: Empirical Evidence from MIST Countries <i>Seyhan Taş, Dilek Atılgan, Tuba İspir</i>	33
Effects of Oil Price Shocks on Output in Türkiye: A Sector-Level Analysis <i>Onur Bayram, Nevzat Şimşek</i>	34
Future of Hydropower in Uzbekistan <i>Bahtiyor Eshchanov, Obidjon Khakimov</i>	35
Uluslararası Üniversitelerde (Merkez-Şube) İnsan Kaynakları Yönetimi Sistemi Analizi <i>Zhandos Kudaibergenov</i>	36
İşçi Dövizlerinde Ekonomik Politika Belirsizliği ve Jeopolitik Riskin Rolü: Simetrik ve Asimetrik Nedensellik Analizi <i>Doğan Barak</i>	37

Construction of a Hybrid Electric Station with the use of Biogas and Solar Technologies, Total Capacity of 9.5 MW, in Almaty Region of the Republic of Kazakhstan <i>Abdullah Akbulut, Halit Arat, Oğuz Arslan</i>	38
China - Central Asia: An Assymetric Perception of Geopolitics of Energy <i>Kanat Makhanov</i>	39
Effects of Exchange Rate on the Demand for Money in Turkish Economy <i>Bilgin Bari</i>	40
The Last Wake Up Call: The World after Corona <i>Ahmet Salih İkiz</i>	41
Which Countries Benefit the Most from Globalization? An Assessment on the Example of Some Selected Countries <i>Toğrul İsmayil, Murat Gündüz, Naib Alakbarov, M. Hilmi Özkaya</i>	42
COVID-19 Pandemi Sürecinde Türkiye’de CDS Primleri ile Döviz Kuru Arasındaki Nedensellik İlişkisi <i>Ayşe Durgun Kaygısız, Zeynep Ezanoğlu</i>	43
Changing Dynamics of Employment in Times of Pandemic: New Gender-Based Findings from European Social Survey <i>Özge Kozal, Hakan İnke, Gülçin Gürel Günel</i>	44
Cryptocurrency in the Economics and Finance Literature: A Bibliometric Study <i>Meriem Essoussi, Omar Essardi</i>	45
İnovasyon Ekosisteminin Bölgesel Yakınsama Etkisi <i>Hakan Atam, Mustafa Cem Kirankabeş</i>	46
The Relationship between Green Energy and Economic Development in Azerbaijan <i>Rza Mammadov</i>	47
Yeni Sanayileşen Ülkelerde Sürdürülebilir Kalkınma Yenilenebilir Enerji Tüketimi İlişkisi <i>İhsan Oluç</i>	48
COVID-19 Dönemi Dünyada Uygulanan Para ve Maliye Politikaları <i>Ahmet Şahbaz, Ayşe Ceylan, Betül Gümüş</i>	49
Türk Cumhuriyetleri Özelinde Pandeminin Gıda Fiyatlarına Etkisi <i>Hüseyin Serdar Yalçınkaya</i>	50

The Evolving Impacts of the COVID-19 Pandemic on Transportation in the US Financial Market <i>Bahar Taş, Mehmet Aldonat Beyzatlar</i>	51
Rus Enerji Bağımlılığını Azaltmada Avrupa Birliği'nin "Repowereu" Planı <i>Zhuldyz Kanapiyanova</i>	52
Makro İhtiyati Tedbirlerin Finansal İstikrar Üzerine Etkisi: Yükselen Ülkeler Üzerine Uygulama <i>Bekir Çelik, Ekrem Erdem</i>	53
Enerji Bağımlılığı ve Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye için ARDL Analizi <i>Taner Akçacı, Ömer Yılmaz</i>	54
Monetary Policy in Islamic Framework: Exploring Paradigm Based on Islamic Epistemology <i>Zanirah Mustafa</i>	55
Sanal Parayı Muhasebe Sistemine Alma Tartışmaları <i>Yunus Emre Kahraman, Yılmaz Çalışkan, Cengiz Öğmen</i>	56
Effect of Democracy on National Unity and Integration: The Nigerian Experience <i>Dalhatu Mohammed Jumare, Shehu Jafaru Salisu</i>	57
Central Asian E-Governance Trends: A Comparative Analysis <i>Albina Muratbekova</i>	58
Effects of Bitcoin on Environmental and CO ₂ Emissions <i>Mert Demircioğlu, Sevgi Eşiyok</i>	59
An Examination of the Relationship between Agricultural Value Added and Agricultural Supports with Panel Simultaneous Equation Systems <i>Şerife Özşahin, Şerife Koç, Emel Akbal</i>	60
Testing the Long-Run Growth Effects of Direct Investment in Türkiye: Evidence from ARDL & NARDL Analysis <i>Ömer Demir</i>	61
Зензаргуп дәлізі түркітілдес мемлекеттер арасындағы сауда-саттық дамуының жаңа дәлізі <i>Еркінбек Тұрғынов</i>	62
Gelişen Ülke Döviz Piyasalarına Dayalı Finansal Risk Analizleri <i>Önder Büberkökü, Ayhan Cesur, Kaan Yiğenoğlu, Gamze Sevimli Örgün</i>	63

Қазақстандағы еңбек күші артық өңірлердегі еңбек нарығын дамытудың кейбір мәселелері <i>Серікбай Ыдырыс</i>	64
«NEET-жастар» концепциясын қалыптастыру: ғылыми зерттеулерге библиометриялық талдау <i>Майя Газизова</i>	65
Income Inequality, Energy Consumption and Carbon Dioxide Emissions: Panel Vector Autoregression Analysis <i>Gülsüm Akarsu</i>	66
Жаңа Қазақстан экономикасындағы креативті өндірістің орны <i>Дәулет Жайлыбай</i>	67
Орталық Азиядағы адам капиталын дамыту: көркем әдебиеттің цифрлану жағдайы <i>Айнур Ахметова</i>	68
Advantages of Using Metaverse Technology in Cryptocurrency <i>Huseyn Asgarli Cafar</i>	69
Opportunities & Challenges in Metaverse – Muslims Perception from an Islamic View Point <i>Amjad Bangash</i>	70
Jeoekonomik ve Jepolitik Gelişmeler Işığında Orta Asya-Çin Enerji İş birliğinin Geleceği <i>Omurbek Hanayi</i>	71
Finansallaşma, Enerji Tüketimi ve Ekonomik Büyümenin Çevre Kalitesi Üzerindeki Etkisi: Türkiye Ekonomisi Özelinde ARDL Sınır Testi Analizi <i>Bahar Oğul</i>	72
Crypto Asset Regulation in UAE: A Case Study of Shariah Compliance Meer-Defi Ecosystem <i>Abdussalam Ismail Onagun</i>	73
Inflation in Montenegro and Euroarea <i>Gordana Radojevic</i>	74
Sürdürülebilir Kalkınma Bağlamında İnsana Yakışır İş ve PLM İlişkisi <i>Orçun Çimen, Rüstem Barış Yeşilay</i>	75
Yüksek Teknolojili Ürün İhracatını Belirleyen Faktörlerin Yeniden Gözden Geçirilmesi: Seçilmiş Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerden Kanıtlar <i>Hüseyin Ağır, Sefa Özbek</i>	76

Prospect Theory and the Financial Well-Being in the Uncertain Times <i>Yıldız Zeliha Hatipoğlu, Esra Kılıç</i>	77
A Comparative Economic Analysis of the Effects of the COVID-19 Pandemic on Türkiye's Natural Gas Market <i>Göktuğ Şahin</i>	78
Determining the Exchange Rate Regime of Kazakhstan <i>Nurlan Sailaubekov, Shynara Sarkambayeva</i>	79
Қазақстан мен Орта Азия республикаларының арасындағы ынтымақтастықты дамытудағы өкілетті өкілдіктердің қызметі туралы <i>Жүнісбаев Алмас</i>	80
Пандемиядан кейінгі Шыңжаңның сыртқы саудасы <i>Zhuldyz Zanadil</i>	81
OECD Ülkelerinde Ortalama Çalışma Saatleri ve Emek Üretkenliğinin İşsizlik Oranlarına Etkisinin Araştırılması <i>Ali Çelik</i>	82
Küresel İklim Değişikliği Sürecinde Para Politikaları <i>Aydanur Gacener Atış, Duygu Ölçer</i>	83
Neoliberal Politikaların Tersine İşlediği Süreç: COVID-19 Pandemisi <i>Aydanur Gacener Atış</i>	84
Avrasya'da İş Birliği ve Çatışma Denklemine Enerjinin Rolü ve Etkisi <i>Turgay Düğen</i>	85
Çevresel Kuznets Eğrisi Hipotezinin Panel Kantil Regresyon Yaklaşımı ile Analizi <i>Ebru Çağlayan-Akay, Zamira Oskonbaeva</i>	86
Kazakhstan's Model of the Relationship between Religion and the State <i>Gulnar Nadirova, Aytolkyn Abisheva</i>	87
Project Management Techniques for Sustainable Food Production <i>Nazerke Batyrbek</i>	88
Does Interest Rate Announcement of the US Affect Bitcoin Price? <i>Özkan Haykır, İbrahim Yağlı</i>	89
Exploring Sustainability Approach of the Fashion Brands in Türkiye <i>Mohannad Shehneh, Omar Kachkar, Mustafa K. Yılmaz</i>	90
Euro Bölgesinde Bağlantılılık Etkisinin Araştırılması Ev Fiyatları Endeksi Örneği <i>Öznur Taşdöken, Hakan Kahyaoğlu</i>	91
Refugee Entrepreneurs in Türkiye Prospects and Challenges <i>Omar Kachkar, Douaa Abbara, Mustafa K. Yılmaz</i>	92

Pandemi (COVID-19) Krizinin Türkiye Ekonomisi Üzerine Sektörel Yansımaları: BIST-100 Örneği <i>Fikret Bostan, Metin Karadağ</i>	93
The Relationship between Human Development, Economic Globalization, and Economic Growth: An Empirical Analysis for the G-8 Countries <i>Emine Dilara Aktekin Gök, Hilal Budak</i>	94
Ekonomik Karmaşıklık İndeksi ile Yaratıcı Yenilikçi Girişimci Potansiyeli Arasındaki İlişki <i>Oğuz Kara, Birol Erkan</i>	95
Analysis and Prospects for the Development of Renewable Energy Sources in Kazakhstan <i>Bektur Keneshbayev</i>	96
Enerjinin Etkin Kullanımı Küreselleşme, Ekonomik Büyüme ve Çevre İlişkisi: Türkiye Örneği <i>Mustafa Naimoğlu</i>	97
Mitigation Strategies for Aviation Logistics Firms Challenges during the COVID-19 Pandemic: A Case Study of Lion Parcel <i>Syafira Putriana, Ali Osman Kuşakcı</i>	98
Did the Pandemic Affect the Well-Being of the Turkish People? <i>Sümeyye Kuşakcı</i>	99
Yakınsama Hipotezinin Kurumsal Perspektiften İncelenmesi: Mekansal Durbin Model Analizi <i>Rüstem Yanar, M. Bahri Kırıkçı</i>	100
Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyümenin Çevresel Sonuçları: Çin Üzerine Fourier ADL Eşbütünleşme Testi Uygulaması <i>Şerife Özşahin</i>	101
Kurumsal Yapı Çevre Tahribatı İlişkisinin İncelenmesi: Panel ARDL Analizi <i>M. Bahri Kırıkçı</i>	102
Dijital Evren “Metaverse” Projelerinin Türkiye Ekonomisi Gayrimenkul Sektörüne Etkisinin İncelenmesi <i>Fikret Bostan, Cihat Karslı</i>	103
Taxonomy of Islamic Green Financing to Address the Climate Change, from Circular Economy to Sustainable Energy: A Conceptual Paper <i>Khairunnisa Musari</i>	104
Қазақстанда циркулярлы экономика қалыптастырудағы халықтың экологиялық мәдениетін бағалаудың әдіснамалық негізі <i>Айсұлу Молдабекова</i>	105

Public Debt Reduction: A Missed Opportunity <i>Azmi Stringa</i>	106
Küresel Değer Zincirlerinin İklim Değişikliği Üzerine Etkisi <i>Selim Şanlısoy, Erdem Ateş</i>	107
Алматы облысы бөлінгеннен кейінгі өңірдегі экономикалық әлеуметтік мәселелері <i>Балжан Еуметова</i>	108
The Risks of the High Government Debt for Central Asia <i>Azimzhan Khitakhunov</i>	109
Russia’s Strategic Communication in Central Asia: Comparing 1st and 2nd Ukrainian Wars <i>Seyit Ali Avcu</i>	110
Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Yenilenebilir Enerjinin Önemi <i>Hacı Hayrettin Tıraş, Hüseyin Ağır</i>	111

**THE DETERMINANTS OF THE FINANCIAL GOVERNANCE
OF CITIES IN A PERSPECTIVE OF SUSTAINABLE URBAN
DEVELOPMENT IN MOROCCO (CASE OF THE REGIONS OF
RABAT-SALE-KENITRA AND CASABLANCA-SETTAT)**

(Abstract No: 100)

Naoufel Belhaj

Cadi Ayyad University, Morocco / belhaj.naoufel@gmail.com

ABSTRACT

This article analyzes the tools that can be used to strengthen and promote the financial governance of cities in a sustainable urban development perspective in Morocco, through an empirical study of a sample of 163 actors and partners involved in cities in the Casablanca-Settat and Rabat-Sale-Kenitra regions. A literature review first focused on the main concepts necessary to understand the issue. The empirical part was based on an exploratory study in which we empirically demonstrated the causal links between the different variables of our research model, using structural modeling of the variance type according to the PLS method (Partial Least Squares). The results reveal that the four determinants that explain the financial governance of sustainable urban development are: financial autonomy, consultation and coordination, vision and planning, and budgetary control and monitoring.

Keywords: Financial governance, sustainable urban development, cities, Morocco

ANALYSIS OF HOUSEHOLD LIGHTING FUEL CHOICE IN RWANDA: MULTINOMIAL LOGIT MODEL

(Abstract No:101)

Niyonshuti Emmanuel

*African Centre of Excellence in Energy for Sustainable Development,
Rwanda / niyency@yahoo.fr*

ABSTRACT

This paper identifies the determining control factors that influence the fuel energy choice for lighting purposes in Rwanda by applying the Multinomial logit regression to the national representative survey at household level data. The study revealed that the households with higher income are adopting to use the cleaner and modern fuel energy source, confirming the hypothesis for energy ladder. Not only household income exerting impact on the fuel energy choice for lighting, the other fuel choices significant determining variables in Rwanda are: number of the rooms occupied by household, type of dwelling for household, age of the household head, whether the household head has formal education level, the household size, type of the habitant for the household and the location of the household. This paper suggests deployment and utilization of solar potentiality for supplying the cleaner and modern fuel energy for lighting purposes in the remote area of Rwanda.

Keywords: Rwanda, energy choice, lighting, multinomial logit regression

**SOCIO-ECONOMIC ASPECTS INFLUENCING RURAL
HOUSEHOLD ADOPTION OF IMPROVED CLEAN COOK
STOVES CASE STUDY: RWANDA**

(Abstract No:102)

Niyonshuti Emmanuel

African Centre of Excellence in Energy for Sustainable Development,
Rwanda / niyency@yahoo.fr

ABSTRACT

The major causes of deforestation worldwide from human activities is the reliance of world population on the biomass fuel for domestic energy consumption through cooking, water boiling, heating and lighting, the usage of biomass in inefficient way increase the fuel demand for the household. Despite of multiple social economic, health and environmental benefit of improved cook stove program, the program failed to capture the recognition worldwide and a set of sociocultural, economic, institutional barriers and cook stove and fuel characteristics contribute to the slow adoption of this program. This paper provides an evidence of household driving factors that play a crucial role in the uptake of improved cook stove empirically in Rwanda. The study was based on fifth integrated household living standards survey (EICV-5) carried of by National Institute of Statistics of Rwanda. Using binary logistic regression analysis, the study shows that homeownership, age of household head, household location and household size are the main significant household factors influencing the adoption of improved cook stove while value of cook stove, amount spent on cooking fuel and time spend on cooking fuels are the most significant stove and fuel factors determining the adoption of usage of improved cook stove. The study revealed that for substantially improved rate of adoption they should be consistent and focused cooperation of government and non-governmental organizations to work in parallel for developing energy policy frameworks like dissemination of improved cook stoves.

Keywords: Biomass, rural household, improved cook stoves, binary logit regression

**POLITICAL INSTABILITY, ECONOMIC AND FINANCIAL
CHALLENGES IN THE WESTERN BALKANS IN THE
POST-PANDEMIC WORLD**

(Abstract No:104)

Ilir Kalemaj

University of New York Tirana, Albania / ikalemaj@unyt.edu.al

ABSTRACT

In the ever challenging post-pandemic world with emerging threats of revisionist global order and growing regional challenges, the Western Balkans region cannot be immune. From threats of destabilization of Bosnia-Herzegovina, the volatile situation in the northern Kosovo and the ongoing Serbia-Kosovo talks to the internal and external threats vis-à-vis Montenegro, the region is facing unprecedented challenges. The freezing of the European Union integration process, the new ideas of “Associate Members” and the new “clusters” methodology has led to an enlargement fatigue not only from Brussels but also from regional capitals as well. On the other hand, is the growing threats of Russia’s geopolitical ruptures and China’s economic penetration through “debt trap” diplomacy and other mechanisms that are making governments and observers in the region increasingly sceptic. This paper tends to explore some of the insights and the economic effect both in fiscal and monetary impact they have.

Keywords: Political instability, economic and financial challenges, Western Balkans, European Union

BACK TO NORMAL? PERFORMANCE OF LEADING ISLAMIC CAPITAL MARKETS PRIOR TO AND DURING THE COVID-19 PANDEMIC

(Abstract No:105)

Edib Smolo¹, Rashed Jahangir², Ruslan Nagayev³, Ahmet F. Aysan⁴

¹International University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina /

¹esmol@ius.edu.ba ^{2 3 4}

²Istanbul Sabahattin Zaim University, Türkiye

³Istanbul Sabahattin Zaim University, Türkiye

⁴Hamad Bin Khalifa University, Qatar

ABSTRACT

This paper assesses the impact of the COVID-19 pandemic on Islamic equities in leading Islamic capital markets. We investigate whether Islamic equities provide diversification benefits in a time of the COVID-19 pandemic. To this end, we use daily data spanning from 01 January 2017 to 22 October 2021 and employ the MGARCH-DCC technique. The empirical results reveal that the sample countries are less correlated than expected. As expected, the COVID-19 pandemic outbreak raised the volatility across the sample markets. However, its impact faded away relatively soon. This provides evidence that Islamic equities have safe haven features and offer portfolio diversification benefits to investors. The findings of this study would help policymakers and diverse investors in making their decisions on portfolio diversification. Investors and portfolio managers could benefit by focusing on countries with negative volatility and building optimal portfolios of the Islamic equities during the crisis period, such as the COVID-19.

Keywords: COVID-19, islamic finance, islamic equities, islamic capital market, MGARCH-DCC

PARA HAVALELERİNDE YENİ DÖNEM: KRİPTO PARA HAVALELERİ

(Abstract No:106)

Cengizhan Canaltay

*Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi, Avrasya
Araştırma Enstitüsü, Kazakistan / cengizhancnlt@gmail.com*

ÖZET

Kripto paraların ilki olarak tabir edebileceğimiz Bitcoin'in 2008'de yayınlanan makalesiyle hayatımıza mütevazı girişi halihazırda 3 trilyon dolarlara ulaşan bir küresel kripto piyasasının oluşmasına vesile olmuştur. Blokzincir teknolojisi üzerine kurulan kripto paralar tamamen dijital ortamda güvenli ticaret ve mülkiyet sağlayan bilgisayar ağ yazılımı kullanılarak oluşturulan dijital varlıklardır. Oluşturulan bu sistem kripto paraların gönderiminde bankalar gibi herhangi aracıya ihtiyaç duymadan direk aktarımlara imkan sağlamaktadır. Bu da halihazırdaki bankalar arası havale sistemleri ile karşılaştırıldığında hem ücret hem de zaman açısından büyük avantajlar sağlamaktadır. Her ne kadar alıcı ve gönderici arasındaki aracılardan kalkmasına olanak sağlanmış olsa da kripto paraların günlük yaşamımızdaki kullanım alanlarının oldukça kısıtlıdır. Bu noktada büyük çoğunlukla bankalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu da bu devrimin küresel çapta hızla yaygınlaşmasının önündeki en büyük engellerden birisidir. Lakin tüm bu zorluklara karşın gelişen teknolojiler ve bu sisteme artan ölçülerde duyulan ihtiyaç nedeniyle çeşitli çözüm önerilerinin dünyanın farklı noktalarında getirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu çalışmada kripto paraların kullanım alanları, küresel para havaleleri içerisindeki mevcut konumu ve potansiyeli incelenecektir. Kripto para havaleleri geleneksel para havale işlemlerinin yerini alabilir mi?, Kripto para havale yöntemi nasıl mevcut sisteme entegre edilebilir? gibi genel araştırma sorunlarına yanıt aranacaktır. Bu çalışmanın önemi blokzincir teknolojisinin potansiyel kazanımlarının kripto paralar aracılığı ile para havalelerine erişimin yaygınlaştırılması ve kolaylaştırılmasına odaklanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Para havaleleri, kripto paralar, blokzincir, bankacılık, finans

**BASİRETİLİ TACİR, İKTİSADİ DEĞİŞKENLER VE RASYONEL
BEKLEYİŞLER**
(Abstract No:107)

Afşin Şahin

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye / afsin.sahin@hbu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada dört adet analiz yapılmaktadır. Birinci analizde; Türkiye’de döviz kuru ve enflasyon konularında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın (TCMB) piyasa katılımcılarına uyguladığı anket sonucu verilerinden yararlanarak; gerçekleşen değişkenlerle, bu değişkenlere ilişkin katılımcıların beklentileri arasındaki fark, diğer bir ifadeyle öngörü hataları incelenmektedir. Öngörü hataları, Amerikan Doları/Türk Lirası (USD/TL) döviz kuru açısından 2013: 01 ile 2022: 01 tarihleri arasında rasyonel beklentiler hipotezinin geçerliliğine işaret ederken; tüketici enflasyonu oranındaki sapmaların dikkat çekici büyüklüğe ulaştığı görülmektedir. İkinci analizde; iktisadi ve finansal krizlerin yaşandığı zamanlarında, basiret ve diğer makro iktisadi, finansal değişkenlerle ilgili uçdeğerler, Bilen ve Huzurbazar’ın (2002) önerdiği yöntemle tespit edilmiştir. Üçüncü analizde; makro iktisadi ve finansal değişkenlerin tüccar sınıfının basiret düzeyine etkilerini kestirmeyi amaçlayan çoklu doğrusal regresyon modeli parametreleri, sıradan en küçük kareler yöntemi ile tahmin edilmiştir. Dördüncü analizde; regresyon modeli bağımsız değişkenleri arasında muhtemel bir tam olmayan doğrusal bağlantı problemi gözetilerek, vektör otoregresif model kurulmaktadır. Etki tepki fonksiyonu bulgularına göre; Türkiye’de 2007: 01 ile 2021: 12 tarihleri arasında, enflasyon oranındaki yukarı yönlü değişim basiret oranını azaltırken, yatırım malları kapasite kullanımı oranındaki yukarı yönlü değişim ve reel döviz kurundaki yukarı yönlü değişimdeki artış basiret değişkenindeki değişmeyi artırmaktadır. Elde edilen esneklik katsayı bulguları, Türkiye’deki tüccar sınıfının ekonominin genel gidişatını değerlendirirken, makro iktisadi ve finansal değişkenlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Basiret, uçdeğer, çok değişkenli sıradan regresyon modeli, vektör otoregresif model

EMERGING COUNTRIES SOVEREIGN BOND SPREADS: ADDITIONAL FACTORS ARE AT PLAY

(Abstract No:108)

Arjan Kadareja¹, Ardita Todri²

¹*University of New York Tirana, Albania / arjankadareja@unyt.edu.al*

²*Universiteti i Elbasanit, Albania / ardita.todri@gmail.com*

ABSTRACT

In this paper we hypothesize that, besides credit ratings, some other factors are useful in explaining the variability of the sovereign bond rate spreads over some credit risk free rate. We employ an unbalanced panel data approach to explain some emerging Balkan (and non-Balkan) countries sovereign bond spreads over US government bonds rates. The model explains the variations in the credit risk premium by extending the set of explanatory variables beyond the sovereign credit ratings. Our data set covers the 2005-2020 periods for Türkiye and Hungary, 2005-2013 for Bulgaria and 2009-2020 for Croatia. The data set includes sovereign spread series from JP Morgan's Emerging Market Bond Index – Global (EMBIG) database, the democracy index compiled by the Economist Intelligence Unit (EIU), the external financing needs as a percentage of GDP taken from several IMF Country Reports as well as country S&P Ratings taken from the Global Economy. We provide evidence that useful and economically as well as statistically significant explanatory variables are also the state of democracy, external financing needs and global crises such as the COVID-19 pandemic. We construct several dummy variables to properly include credit ratings as explanatory variables in the panel regression. This methodology avoids imposing unrealistic model restrictions by treating ordinal numbers, i.e. credit ratings, as cardinal. Our simulations based on econometric inference show that a strategy aiming at increasing the democracy level and/or decreasing the yearly external financing needs is always rewarding in terms of sovereign borrowing costs, but it is especially so if employed during a global crisis period. An increase by 5% of the democracy level achieved before or during a crisis period would reduce by \$2.3 Million the annual payments on a \$1Billion nominal value debt whereas during tranquil times, the same strategy would reduce the payments by \$1.24 Million. JEL Classification Numbers: G15, G23, F34.

Keywords: Sovereign credit risk, credit ratings, ordinal and cardinal numbers, democracy index, external financing needs

**FİNANSAL KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE AZERBAYCAN’DA
UYGULANAN PARA POLİTİKALARI VE FİNANSAL İSTİKRAR**
(Abstract No:110)

Güven Delice

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Türkiye / guvendelice@cumhuriyet.edu.tr

ÖZET

Bir ekonominin kalkınması, büyümesi ve toplumun refah düzeyinin artması istikrarlı bir ortamın varlığıyla mümkündür. İstikrarlı ve sürdürülebilir kalkınma ve büyüme için finansal sistemin istikrarı son derece önemlidir. Özellikle 2008 Küresel Finans Krizinin arkasından yaşanan gelişmeler birçok ülkede finansal istikrar konusunun temel politika öncelikleri arasında yer almasına sebep olmuştur. Bu süreçte finansal sistemin işleyişinden sorumlu kuruluşların sistemin istikrarının sağlanması konusundaki sorumlulukları, düzenleme ve denetleme yetkileri artırılmış; para politikalarının etkinliği açısından taşıdığı önem nedeniyle özellikle merkez bankalarının fiyat istikrarı ile finansal istikrarı birlikte ele alan politika çerçeveleri belirleyip, uygulamaya koymaları söz konusu olmuştur. Birçok ülkede merkez bankaları para politikalarının etkinliğini artırmak, ödemeler sisteminin aksamadan çalışmasını temin etmek ve finansal sistemdeki olası kırılganlıkları tespit edip zamanında müdahale edebilmek için sistemdeki riskleri titiz bir şekilde takip edip gerekli önlemleri almakla sorumlu tutulmuşlardır. Bu yeni dönemde sorumlulukları artan merkez bankaları geleneksel para politikası araçlarını çeşitlendirerek, farklı enstrümanları yürürlüğe koymuşlardır. Söz konusu politikaların/araçların başarı düzeyleri, konuyla ilgili literatürde yoğun bir şekilde inceleme konusu yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Azerbaycan’da özellikle 2008 Küresel Finans Krizi sonrasında yürütülen para politikalarının finans sisteminin istikrarı üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu çerçevede çalışmada Azerbaycan’da merkez bankacılığı ve para politikası uygulamaları konusu üzerinde durulacak; özelde ise para politikalarının finansal istikrarın sağlanması hususundaki başarı düzeyi değerlendirilerek ilgili literatüre katkı sunulmaya çalışılacaktır. Bu doğrultuda öncelikle Azerbaycan para ve finans sisteminin mevcut durumu ortaya konulacak; daha sonra 2008 küresel finans krizi ve COVID-19 salgının kaynaklık ettiği olumsuzluklar ışığında para politikası uygulamalarında ortaya çıkan değişiklikler ele alınacak; son olarak da istatistiki veriler ışığında 2008 sonrası dönemde Azerbaycan Cumhuriyeti Merkez Bankası’nın uyguladığı para politikaları ile finansal sistemin istikrarı arasındaki ilişki değerlendirilecektir. Çalışmada kullanılacak veriler için Azerbaycan Cumhuriyeti Merkez Bankası’nın ve uluslararası kuruluşların veri tabanlarından istifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Para politikaları, finansal istikrar, Azerbaycan Cumhuriyeti Merkez Bankası

**EFFECT OF FINANCIAL INCLUSION ON ECONOMIC
EMPOWERMENT OF WOMEN, ECONOMIC GROWTH, AND
SMES A CASE STUDY ON JORDAN**

(Abstract No:114)

Abedalfattah Al-abedallat

The World Islamic Sciences & Education University, Jordan /

abdm1968@gmail.com

ABSTRACT

Financial inclusion includes the possibility for individuals to easily access financial services, and this has a major role in supporting small and medium enterprises, economic empowerment of women, supporting economic growth, and this is the basis of sustainable development. The purpose of research is to identify the determinants of financial inclusion and the reality of women in Jordan and Arab countries in the labor market, access to financial services, and the problems experienced by the Jordanian economy and small and medium enterprises, the qualitative approach used to investigate the problem of the study. The study concluded that determinates of financial inclusion are: Economic variables, physical infrastructure variables and banking variables and Increasing female access to financial services enhances women's financial independence, and achieving economic opportunities, in Jordan the percentage of women's participation in the labor force is 18.1%, and the percentage of financial inclusion is 26.6%.in compared to the global average 64.8% and there is a reciprocal relationship between financial inclusion and women's economic empowerment. The most important recommendations of the study are: is necessary to eliminate the obstacles of the financial inclusion (economic variables, physical infrastructure variables and banking variables), and the Central Bank urges banks to ease the conditions for opening an account and obtaining loans, especially for women and small projects, and this contributes to increasing domestic product and economic growth.

Keywords: Financial inclusion, economic empowerment of women, SMEs, economic growth, financial inclusion index

COVID-19 PANDEMİSİNİN KÜRESEL FİNANSAL VE EKONOMİK GÖSTERGELER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ (Abstract No: 116)

Binnur Yurtman¹, Birol Erkan²

¹İskenderun Teknik Üniversitesi, Türkiye /

binnurtekinyurtman8@gmail.com

²İskenderun Teknik Üniversitesi, Türkiye / birol.erkani@iste.edu.tr

ÖZET

Dünya ekonomisinde tarımdan sanayiye teknolojiye inovasyona birçok sektörde ülkelerin yoğun bir rekabet ortamının olduğu görülmektedir. Özellikle 2008 krizi ile birlikte ortaya çıkan durgunluk ortamı başta gelişmiş ülkeler olmak üzere birçok ülkeyi farklı arayışlara sevk etmiştir. ABD Merkez Bankası FED'in başı çektiği birçok ülke merkez bankası krizden ciddi yara almış olan parasal ve reel sektörü canlandırmak amacıyla seferber olmuştur. Bu bağlamda, krizi ortadan kaldırmak için farklı ve daha etkili parasal ve finansal araçlar kullanılmıştır. Söz konusu politikalar olumlu etkileri ile ülke ekonomilerinin tekrar canlanmasını ve talep düzeyinin artmasını nispeten sağlayabilmiştir. Özellikle ABD'de ve Avrupa'da ortaya çıkan nispi canlanma söz konusu ülkelerin birçok finansal ve reel göstergelerinin düzelmesine yol açmıştır. Bununla birlikte, 2019 sonunda Çin'de ortaya çıkıp 2020 yılından bu yana tüm dünyada ciddi bir dışsal şok şeklinde ortaya çıkan COVID-19 pandemisi gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülke ekonomilerini olumsuz etkilemiştir. Özellikle 2008 küresel ekonomik krizinin etkilerinden yeni kurtulan ülkeler tekrar önemli bir krizle yüzleşmek durumunda kalmıştır. Bu perspektifte, bu çalışmanın amacı COVID-19 pandemisi sürecinde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin üretime ve finansal verilerine ilişkin bir analiz yapmaktır. Çalışmada dünya genelinin ve ülkelerin COVID-19 pandemisiinden hangi düzeyde etkilendiğinin somut bir şekilde ortaya konulabilmesi için Baltık Kuru Yük Endeksi, Satın Alma Yöneticileri Endeksi, Arz Yönetim Enstitüsü Endeksi, Volatilite Endeksi ve Merrill Lynch Opsiyon Volatilite Endeksi kullanılmıştır. Yapılan araştırmalar ve analizler sonucunda hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin özellikle 2020 yılının Mart ve Nisan aylarında sözü edilen endekslerde en olumsuz skorlarla karşılaştıkları görülmüştür. Bununla beraber, 2020 yılının sonlarında itibaren ülkelerin genişletici para ve maliye politikaları uygulayarak krizin olumsuz etkilerini azalttığını ve normalleşmeye başladığını ifade edebiliriz.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, ekonomik kriz, finansal endeksler

**DÖNÜŞÜM EKONOMİLERİNDE YENİLEBİLİR ENERJİ
ÜRETİMİ, İHRACAT ÇEŞİTLENDİRMESİ VE CO2 EMİSYONU
İLİŞKİSİ ÜZERİNE AMPİRİK BULGULAR**
(Abstract No:117)

Murat Tekbaş

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye / mtekbas@aku.edu.tr

ÖZET

Çevre sorunları ve iklim değişikliğinin azaltılması son yıllarda yapılan çalışmaların en önemli konularındandır. Çevrenin korunarak ekonomik büyüme hedeflerine ulaşılması için küresel olarak yeni politikalar uygulanmaya başlanmıştır. Ancak uygulanan politikalara rağmen istenilen düzeyde iyileşmenin henüz gerçekleşmediği ve çevre kirliliğini azaltılmasında etkili olacak politikalar konusunda tartışmalar devam etmektedir. Bu doğrultuda çevre-ekonomi ilişkisi kapsamında süren tartışmalara katkı sunabilmek üzere çalışmada dönüşüm ekonomisi olarak kabul edilen ülkelerde yenilenebilir enerji tüketimi, ihracat çeşitlendirmesi, ekonomik büyüme ile CO2 ilişkisi 1997 – 2014 yılları arasındaki dönemde araştırılmıştır. Çalışmada literatürde sıklıkla kullanılan analiz yöntemleri olan IPS, LLC birim kök testlerinden, Pedroni ve Kao eşbütünleşme testlerinden ve FMOLS ve DOLS katsayı tahmin yöntemlerinden yararlanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarında elde edilen sonuçlarda yenilenebilir enerji tüketimi, ekonomik büyüme ve ihracat çeşitlendirmesinin CO2 emisyonları üzerinde negatif etkili olduğu, ticari açıklığın ise pozitif etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Dumitrescu-Hurlin nedensellik testi sonuçlarında ise yenilenebilir enerji üretimi ve ticari açıklık ile CO2 emisyonları arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi bulunmuştur. Bu sonuçlar kapsamında dönüşüm ekonomisi ülkelerde ihracat çeşitlendirmesinin ve yenilenebilir enerji üretimin artırılmasına yönelik teşvik politikalarının uygulanması önemli görülmektedir. Ticari açıklığın CO2 emisyonları üzerindeki pozitif etkisi göz önüne alındığında ise çevreyi kirlüten sektörlerin ticaretteki payının azaltılmasının ve yerine çevreye olumsuz etkisi olmayan sektörlerin payının artırılması gerekli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: CO2 emisyonları, yenilenebilir enerji üretimi, ihracat çeşitlendirmesi, ticari açıklık, ekonomik büyüme

COVID-19 AŞISI PATENT BAŞVURUSU YAPAN FİRMALARIN HİSSE SENEDİ GETİRİLERİNİN İNCELENMESİ (Abstract No: 119)

Ömer Tuğsal Doruk¹, Bahadır Ergün²

¹Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Türkiye /
otdoruk@atu.edu.tr

²Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Türkiye /
bergun@atu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada COVID-19 aşısı patent başvurusunda bulunmuş firmaların hisse senetlerinde meydana gelebilecek anormal fiyat hareketliliğinin olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda BioNTech, Pfizer, Moderna, Johnson & Johnson ve AstraZeneca gibi aşılarda dünya genelinde kullanılan ve hisse senetleri borsalarda işlem gören firmaların hisse senedi getirileri ve söz konusu firmaların yer aldıkları borsaların piyasa endeksleri kullanılarak olay etüdü yönteminden faydalanılmıştır. Hisse senedi fiyatı kapanış fiyatları ve firmaların dahil oldukları borsaların piyasa endekslerinin kapanış fiyatları Refinitiv veri tabanından, patent başvuru tarihleri ise Amerikan Patent Ofisi'nden elde edilmiştir. Anormal getirilen hesaplanabilmesi için olay penceresi öncesindeki 100 gözlem kullanılarak piyasa modelinden faydalanılmıştır. Yaşanan COVID-19 salgını kapsamında söz konusu hastalığa karşı en önemli silah olarak kabul edilebilecek aşılarda ilgili firmalar tarafından araştırılması ve bulunması süreci tüm dünya tarafından yakından takip edilmiştir. Bu yakından takip dolayısı ile bu çalışmada olay tarihi olarak belirlenmiş patent başvurusu tarihine kadar hisse senedi fiyatlarını pozitif etkileyebilecek bilgilerin fiyatlara öncesinden yansıtıldığı tahmin edilmektedir. Bu durumun BionTech ile ilgili analizde özellikle belirleyici olduğu düşünülmektedir. Firmanın olay penceresindeki negatif anormal getirileri (AR) ile kümülatif anormal getirileri (CAR) bu anlamda dikkat çekicidir. Pfizer olay penceresi sonunda negatif CAR değerine sahip olsa da söz konusu araştırma döneminin başlarındaki (olay günü öncesindeki) pozitif AR değerleri göze çarpmıştır. Johnson & Johnson ve Astra Zeneca pozitif CAR değerine sahip iken, Moderna olay penceresini sıfıra yakın ve negatif bir değer ile kapatmıştır. Firmaların bireysel olarak değil de topluca değerlendirilmesi sonucunda ortalama CAR değerlerinin negatif olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 aşısı patent başvuruları, hisse senedi getirileri, olay etüdü

**KÜRESEL KRİZ DÖNEMLERİNDE REEL SEKTÖR
BELİRSİZLİĞİNİN HİSSE SENEDİ PİYASASI ÜZERİNDEKİ
ETKİSİ: İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR
UYGULAMA**
(Abstract No:121)

Sinem Atıcı Ustalar¹, Selim Şanlısoy²

¹Atatürk Üniversitesi, Türkiye / sinem.ustalar@atauni.edu.tr

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye / selim.sanlisoy@deu.edu.tr

ÖZET

Ekonomik durgunluk dönemlerinde yatırımcılar, ekonominin geleceğine dair daha belirsizdirler. Özellikle reel sektörde ortaya çıkan yüksek belirsizlik sonucu hisse senedi piyasasının oynaklığı da daha yüksektir. Bu bağlamda, reel sektör belirsizliğinin, hisse senedi piyasasının oynaklığı üzerindeki pozitif etkisinin küresel kriz dönemlerinde belirginleşeceği beklenebilir. Bu bağlamda çalışmanın amacı reel sektör belirsizliğinin, Türkiye'nin imalat sanayi sektörünün hisse senedi getirilerinin oynaklığı üzerindeki etkisini 2008 Küresel Finans Krizi ve COVID-19 krizi çerçevesinde tartışmaktır. Üstel GARCH modelinin kullanıldığı analiz, 2008 Küresel Finans Krizi dönemini temsil etmesi için 15 Eylül 2008-30 Haziran 2009 ve COVID-19 kriz dönemini temsil etmesi için ise 10 Mart 2020-25 Şubat 2022 tarihleri için gerçekleştirilmiştir. Analizde imalat sanayini temsil etmesi için gıda, tekstil, kâğıt, taş ve toprağa dayalı sanayi, metal ana sanayisi ile metal eşya sanayisinin hisse senetlerinin getirisi kullanılmıştır. Model sonuçları reel sektör belirsizliğinin arttığı küresel kriz dönemlerinde hisse senedi piyasasının oynaklığının arttığını göstermektedir. Model bulguları 2008 Küresel Finans Krizi ve COVID-19 Krizinde Türkiye'nin imalat sanayi sektörünün hisse senedi getirilerinin oynaklığını arttırdığını gösterirken; hisse senedi getirilerinin oynaklığının COVID-19 krizinde daha yüksek olduğunu göstermektedir. 2008 Küresel Finans Krizi, imalat sanayi sektörünün ortalama getirilerini etkilerken; COVID-19 krizi ise daha çok sektör getirilerinin oynaklığını etkilemektedir. Sonuç olarak model bulguları, COVID-19 krizi gibi reel sektörde ciddi daralmalara neden olan krizlerin hisse senedi piyasası oynaklığı üzerindeki etkisinin daha baskın olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hisse senedi piyasası, oynaklık, küresel finans krizi, COVID-19 krizi, belirsizlik

THE ROLE OF FINANCIAL TECHNOLOGIES ON ECONOMIC GROWTH: A CASE OF OECD COUNTRIES

(Abstract No:122)

Elif Erer

Independent Researcher, Türkiye / elif_erer_@hotmail.com

ABSTRACT

The development of the financial sector is one of the important components of economic development and growth in an economy. The financial system in many countries moves to a transformational process which is characterized by digitalization and technologization process thanks to rapidly improving the Internet, information, and digital technologies. It is seen for the developments in financial technologies to have different impacts on economic growth in terms of countries or regions. The development of financial technologies contributes positively to economic growth by supporting entrepreneurship, trade, financial development and diffusion, household consumption, and income, since it effectively reduces transaction costs and information asymmetry problems. However; the shift of funds from the real economy to financial technology platforms can reduce the capital of banks, turn into a decrease in domestic loan supply, increase the probability of a financial crisis, and adversely affect economic growth depending on the decrease in investment and production. The rapid developments in financial technologies can also reduce the positive relationship between bank deposit growth and capitalization, and have a reducing effect on banks' liquidity. In this study, it is aimed to examine the role of financial technologies on economic growth in OECD countries for the period 2010-2021. In the growth model estimated by panel fixed effects regression, the economic growth rate per capita, the total number of employment, fixed capital formation and financial technology investments variables are taken into account. The findings from the study are to reveal the effect of innovations in finance on economic growth both in OECD countries and on a country basis. At this point, it is important to implement institutional reforms that will encourage the healthy development of financial technologies.

Keywords: Innovation, financial technologies, economic growth, panel regression analysis, OECD countries

THE EFFECT OF FINANCIAL TECHNOLOGIES ON FINANCIAL STABILITY: A CASE OF OECD COUNTRIES

(Abstract No:123)

Deniz Erer

Independent Researcher, Türkiye / denizerer@hotmail.com

ABSTRACT

Technology-based innovations (FinTech) in the financial sector have increase significantly in recent years. These technological developments have reshaped financial services by increasing financial capability and providing equal access to the financial system. Thanks to financial technology, new operating models for traditional financial institutions and new business opportunities for start-up companies have emerged. With the emergence of financial technologies, whether this technological development in finance has led to financial instability has become a debated issue among investors, academics and policy makers. Financial technology (FinTech) can deepen financial market volatility and contagion and undermine financial stability. Besides, the development of financial technologies can potentially create competition in emerging markets. The increase in competition reduces the market power of the participants, thus increasing efficiency and providing more diversification activities. In the literature, it has been shown, theoretically and empirically, that financial stability and fragility are caused by increased competition. Competition leads to stability when it encourages and produces more innovative products, diversifies portfolios and increases efficiency. However, in the case of competition leading to reduced market power and profit margins, competition leads to instability. In this study, the effect of FinTech investments on financial stability for OECD countries will be examine with the dynamic panel system GMM method in the periodof 2010-2021. The Z-score will be used as a measure of financial stability. The Z-score compares a bank's returns with its risks to measure its solvency risk. Fintech equity funding is taken into account for financial technology investments. GDP per capita, domestic credit to private sector by banks, bank concentration ratio will be used as the control variables. The findings obtained from the study are important in terms of showing the effects of technology on the financial system.

Keywords: Financial technologies, innovation, financial stability, dynamic panel system GMM, OECD countries

**ELECTRICITY CONSUMPTION AND ECONOMIC GROWTH
UNDER STRUCTURAL BREAKS: EMPIRICAL EVIDENCE
FROM MIST COUNTRIES**

(Abstract No:124)

Seyhan Taş¹, Dilek Atılğan², Tuba İspir³

¹*Kahramanmaraş Sutcu Imam University, Türkiye / seyhantas1@hotmail.com*

²*Kahramanmaraş Sutcu Imam University, Türkiye / atlgndilek@hotmail.com*

³*Kahramanmaraş Sutcu Imam University, Türkiye / tubakara0203@gmail.com*

ABSTRACT

Due to the industrialization process and population growth, there have been significant increases in electricity energy consumption. The fact that most of the countries are dependent on the outside for the use of electrical energy has made energy a strategic product while at the same time enabling policy makers and researchers to concentrate in this field. In studies examining the relationship between electrical energy consumption and economic growth, it has been determined as a result of the literature review that different variables are used. The results show that economic growth is positively affected in countries using energy efficiently. In this study, a new international body, Mexico, Indonesia, South Korea and Türkiye (MIST) countries, 1990-2014 period, analyzes the relationship between electricity consumption and economic growth in the scope of the data. In the analyses, Panel Fourier Unit Root Test developed by Nazlıoğlu and Karul (2017) and structural fracture panel cointegration test developed by Westerlund and Edgerton (2007), which take into account structural fractures, were used. The estimation of the long-term coefficients was performed using the Common Correlated Effects (CCE) method developed by Pesaran (2006), which takes into account the Decency between cross-sections. The findings obtained are that a 1% increase in electricity consumption increases economic growth by 2.30%. The estimation results show that electricity consumption positively affects economic growth in Mexico, Indonesia, South Korea and Türkiye (MIST), and policies that increase electricity supply should be supported.

Keywords: Electricity consumption, MIST countries, structural breaks tests

EFFECTS OF OIL PRICE SHOCKS ON OUTPUT IN TÜRKİYE: A SECTOR-LEVEL ANALYSIS

(Abstract No:125)

Onur Bayram¹, Nevzat Şimşek²

¹*Dokuz Eylul University, Türkiye / onurbayram26@hotmail.com*

²*Dokuz Eylul University, Türkiye / nevzat.simsek@deu.edu.tr*

ABSTRACT

Examining the effects of oil price shocks on output is an old debate at the aggregated level, but a relatively new field of research at the disaggregated level. In this study, the effects of oil price shocks on the output level on the Turkish economy have been tried to be examined at the sector-level. To the best of the authors knowledge, there is no study examining the time varying dynamics of the effects of oil price shocks at the sector-level. In order to fill this gap in the literature, the TVP-VAR-SV methodology was used to analyze the time-dependent effects of oil price shocks on sector-level output. For this purpose, production data for 28 sub-sectors covering the period 2005:1-2021:10 were used. The results obtained from the impulse-response functions show that the effects of oil price shocks on the sectoral production level can vary over time and this time-dependent change is not homogeneous among sectors. These results indicate that policy makers, economic decision makers and researchers should consider sectoral and time varying dynamics in the analysis of oil price shocks.

Keywords: Oil price shocks, sector-level, output effect, time varying effect, Türkiye

FUTURE OF HYDROPOWER IN UZBEKISTAN

(Abstract No:126)

Bahtiyor Eshchanov¹, Obidjon Khakimov²

¹International Agriculture University, Uzbekistan /

b.eshchanov@gmail.com

²Center for Economic Research and Reforms, Uzbekistan /

obidhakimov@gmail.com

ABSTRACT

With currently installed 1,889 MW hydropower generation capacity, Uzbekistan has exploited ca. 40% of its technically viable potential. Country has the highest exploitation rates of the technically feasible potential in Central Asia and world. Construction costs of power plants have significantly fallen in the recent decade. According to Energy Information Administration of the US Department of Energy, capacity-weighted average construction cost by installation year for hydropower has fallen from over 2 million US\$ to under 1 million US\$ per each installed MW generation capacity. However, Uzbekistan has reached a point in hydropower exploitation, where each unit of installed hydropower capacity is relatively higher than the cost of installed capacity for other sources, including renewables such as solar-PV capacity. Along with higher unit costs, capacity factors of the planned hydropower projects are lower. Current study aims to shed light on the economic feasibility of the hydropower projects in Uzbekistan.

Keywords: Hydropower, technical feasibility, economic feasibility

ULUSLARARASI ÜNİVERSİTELERDE (MERKEZ-ŞUBE) İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ SİSTEMİ ANALİZİ (Abstract No:132)

Zhandos Kudaibergenov

*Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi, Avrasya
Araştırma Enstitüsü, Kazakistan / jandos.kudai@ayu.edu.kz*

ÖZET

Bugünde herhangi bir ülkenin kendi eğitim sistemini yurt dışında tanıtması sadece ekonomik amaçlar değil, siyasi amaçları da içermektedir. Bu ülkeler dil ve kültürel açıdan kendisine ihtiyaç duyan insan kaynaklarını yetiştirmeye çalışmaktadır. Böylece, merkez-ülkeye başka ülkelerden çalışmak için gelen kişilerin hazırlık düzeylerini artırmayı ve oradan merkez üniversitelerde okumak için öğrencileri çekmeyi mümkün kılacaktır. Bu tür olaylar ülkelerde tanınmış üniversitelerin şubelerini açarak gerçekleşecektir. Üniversitelerin yurt dışı iştiraklerinin büyümesi ve çeşitlenmesi gelecekte tüm dünyada devam edecektir. Bu gelişmekte olan ülkelerin mevzuatları kolaylaştırması ve dışa açılmaları için teşvikler yaratması ile alakalıdır. Çalışmanın amacı, üniversitelerin yurtdışı şubelerinde uluslararası insan kaynakları yönetimi sistemini değerlendirip analize etmektir. Bunun için dünyadaki üniversitelerin istatistiksel araştırmalarını yapan C-BERT kurumu verilerine göre sistem analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma neticesinde genel olarak gelişmiş ülkeler gelişmekte olan ülkelere üniversite şubelerini bol bol açtığı sonucuna varılmıştır. Fakat tüm şubeler merkezin politikasını takip ettiği, yani tüm önemli iş pozisyonları merkezden atandığı tesbit edilmiştir. Merkez, yurtdışı şubelerin ikinci bir ülkenin eğitim alanında uzun süre kalabilmesi ve kaliteli çalışabilmesi için yerel personelin de isteklerini dikkate alarak insan kaynakları yönetimi politikalarını çeşitlendirmeleri gerekmektedir. Buna üstelik, üniversitelerin finansal açıdan istikrarlı bütçesini ve modern gelişmiş bir stratejisinin olması gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası insan kaynakları yönetimi, üniversite, şube, merkez-ülke, iky fonksiyonları

İŞÇİ DÖVİZLERİNDE EKONOMİK POLİTİKA BELİRSİZLİĞİ VE JEOPOLİTİK RİSKİN ROLÜ: SİMETRİK VE ASİMETRİK NEDENSELLİK ANALİZİ (Abstract No:133)

Dogan Barak

Bingöl Üniversitesi, Türkiye / dbarak@bingol.edu.tr

ÖZET

Gelir elde etmek amacıyla göç eden işçilerin kazançlarının bir kısmını ailelerini desteklemek için nakit veya mal şeklinde eve gönderdiklerinde, bu transferler işçi dövizleri olarak bilinir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde işçi dövizleri ekonomik kalkınma, cari açığın daraltılması ve ödemeler dengesinin iyileştirilmesi için yaygın olarak kullanılan bir finansman kaynağı olarak görülmektedir. Geçmişte Türkiye ekonomisinde önemli bir yeri olan işçi dövizlerinin 2000’li yıllardan sonra azalmaya başladığı görülmüştür. 1974 yılında işçi dövizlerinin Gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payı %4 seviyesinde iken 2020 yılında bu pay %0.11’e gerilemiştir. Literatürde işçi dövizlerini belirleyen etkenler (mikro ekonomik ve makro ekonomik) yaygın olarak incelenmiştir. Ancak, işçi dövizlerinde ekonomik politika belirsizliği ve jeopolitik riskin rolünü ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmayı literatürdeki diğer çalışmalardan ayıran özellik, Türkiye açısından işçi dövizlerinde ekonomik politika belirsizliği ve jeopolitik riskin rolünü ortaya koymasıdır. Bu çalışma, 1985 Q1-2019 Q4 dönemindeki çeyreklik verileri kullanarak nedensellik ilişkisini tespit etmek için Hacker-Hatemi-J (2006) simetrik ve Hatemi-J (2012) asimetrik nedensellik testleri kullanmıştır. Simetrik ve asimetrik nedensellik testlerinin sonuçları, ekonomik politika belirsizliği ile işçi dövizleri arasında bir nedensellik ilişkisi olmadığını ve jeopolitik risk ile işçi dövizlerine arasında bir nedensellik ilişkisi olmadığını göstermektedir. Gelecekteki çalışmalar bu değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisini zamanla değişen nedensellik testleri ile inceleyerek zaman içinde nedensellik ilişkisinin olup olmadığını ortaya koyabilir.

Anahtar Kelimeler: İşçi dövizleri, ekonomik politika belirsizliği, jeopolitik risk

**CONSTRUCTION OF A HYBRID ELECTRIC STATION
WITH THE USE OF BIOGAS AND SOLAR TECHNOLOGIES,
TOTAL CAPACITY OF 9.5 MW, IN ALMATY REGION OF THE
REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

(Abstract No:134)

Abdullah Akbulut¹, Halit Arat², Oğuz Arslan³

¹*Cankiri Karatekin University, Türkiye /
abdullahakbulut@karatekin.edu.tr*

²*Kutahya Dumlupınar University, Türkiye / halit.arat@dpu.edu.tr*

³*Bilecik Seyh Edebali University, Türkiye / oguz.arslan@bilecik.edu.tr*

ABSTRACT

Conventional energy use causes various environmental impacts of global warming. Also, as a result, renewable energy sources are more beneficial because they generate virtually no emissions. Biogas is historically recognized as a by-product of the anaerobic (oxygen-free) decomposition of agricultural waste. One of the most critical issues for biogas plants in electricity production is the economically and environmentally safe disposal of vast volumes of digestate. In this study, an extensive pathway for the establishment of 4.8 MW biogas energy plant and 4.57 MW solar power plant were presented. Under these lightings, the case of hybrid plant built in Almaty city in Kazakhstan was investigated from the techno-economic point of view. The land area for Biogas Plant & Plant of Organic Fertilizers 6 hectares and the land area for solar PV 8 hectares. The produced electric and heat energy were respectively recorded as 4.8 MWh/h and 4 MWh/h. Exhaust gas heated to the temperature 450 oC flows from CHP units through the special pipeline into a drying chamber for organic fertilizers. Using of heat energy from CHP, Performance of the drying chamber 50 tons of biomass with 65-67% of moisture per day. According to the results, total investment costs for the Hybrid solar and biogas energy plant were calculated as 17.7 million €. The payback period of the hybrid energy plant project was calculated as 6 years.

Keywords: Hybrid energy, biogas energy plant, solar power plant, anaerobic digestion, combined heat and power (CHP)

CHINA - CENTRAL ASIA: AN ASSYMETRIC PERCEPTION OF GEOPOLITICS OF ENERGY

(Abstract No:135)

Kanat Makhanov

*Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University,
Eurasian Research Institute, Kazakhstan / username1006@gmail.com*

ABSTRACT

The rise of China and the economic dimensions of its ambitions have produced very significant changes in Central Asian geopolitics. In its quest for energy for its rapidly growing economy, China achieved great success in establishing its economic presence in the region outperforming even Russia in many aspects. The article explores the expansion of the economic presence of China in Central Asia. In particular, the article attempts to debunk the common perception of China as a major geopolitical actor that seeks to establish its geopolitical presence in the region. Instead, the authors argue that Chinese interests in Central Asia are limited to imports of a narrow category of commodities, which primarily include energy, raw materials, and agricultural products, and the possibility and transport to European markets. The energy imports from Central Asia perhaps play a key role in determining China's policy toward the region as China's dependency on energy imports and its delicate policy of energy security requires a highly balanced and constant supply of energy from a great number of sources. In this light, the ongoing economic decline of Russia due to its conflict with western countries and its desire in seeking alternative markets for its oil and gas exports are very likely to lead to a slight decline in China's interests in the region.

Keywords: China, Central Asia, energy, exports, transportation

EFFECTS OF EXCHANGE RATE ON THE DEMAND FOR MONEY IN TURKISH ECONOMY

(Abstract No:136)

Bilgin Bari

Anadolu University, Türkiye / bbari@anadolu.edu.tr

ABSTRACT

This study examines the long and the short-run asymmetric impact of exchange rate shocks on demand for money in Türkiye from 2002:Q1 to 2021:Q4. The analysis focuses on three subperiods, each with a different exchange rate trend. Thus, the effects of currency substitution on the relationship between exchange rate and money demand are detailed. Another critical research question is how currency substitution changes in increased economic uncertainty and risk perception. The effects of domestic and foreign interest rates on money demand and the effects of real income growth strengthen the theoretical foundations of the model. Using the nonlinear ARDL bounds test for cointegration, the study empirically separates short- and long-run characteristics. The NARDL model also analyzes asymmetries by using the bootstrap test. The findings show that the exchange rate-demand for money relationship differs for each sub-period. While there is a linear relationship in the period when the exchange rate is stable, there is a nonlinear relationship when the exchange rate has a positive trend. During periods of the rapid increase in the exchange rate, foreign exchange substitution gets stronger.

Keywords: Money demand, exchange rate, currency substitution, nonlinear ARDL

THE LAST WAKE UP CALL: THE WORLD AFTER CORONA

(Abstract No:138)

Ahmet Salih İkiz

Mugla Sıtkı Kocman University, Türkiye / ahmet@mu.edu.tr

ABSTRACT

This failure of the dominant mode of production, capitalism is related to several factors, especially the death of the welfare state because of the attack of neoliberal governance. Commercialization of health services and the reduction of funds channeled to public services created a very unsuitable environment for vulnerable people. This contributed to the increase in the number of deaths (Navarro 2020; Saad-Filho 2020). For the optimists, the market forces poisoned by neoliberal ideology failed to deal with the pandemic and suggest it will fail to fight against the economic consequences. Hence, they believe that the pandemic created a good opportunity to revise this style of governance and establish a new and more equal societal system (Maylam 2020; Sen 2020). As the famous economist, Daron Acemoğlu (2020) states: “many advanced economies need a stronger social safety net, better coordination, smarter regulation, more effective government, a significantly improved public-health system, and, in the US case, more reliable and equitable forms of health insurance.” The pessimists and optimists agree on the simple fact that the current system failed to respond to the challenge of the COVID-19 pandemic as well as the challenge of previous pandemics or global warming. However, for the pessimist wing, this failure will lead to the rise of a hostile environment filled with the political-economic crises, other pandemics, and wars (Allen et. al., 2020; Krastev 2020). Like the rise of fascism after the first world war, political scientists such as Stephen Walt foresee the rise of “corona-nationalism” and authoritarianism: “The pandemic will strengthen the state and reinforce nationalism. Governments of all types will adopt emergency measures to manage the crisis, and many will be loath to relinquish these new powers when the crisis is over” (Walt 2020). Besides a simple, binary, negative, or positive approach to the world after the coronavirus, I believe that changes at three different levels will occur and all of them will interact with each other. Such complex interactions will present many diverse paths to our future. These changes will arise in the relations between a) states, b) states and society, and c) individuals.

Keywords: COVID-19 pandemic, governance, crisis

**WHICH COUNTRIES BENEFIT THE MOST FROM
GLOBALIZATION? AN ASSESSMENT ON THE EXAMPLE OF
SOME SELECTED COUNTRIES**

(Abstract No:139)

Toğrul İsmayil¹, Murat Gündüz², Naib Alakbarov³, M. Hilmi Özkaya⁴

¹Ankara University, Türkiye / togrul65@hotmail.com

²Usak University, Türkiye / murat.gunduz@usak.edu.tr

³Usak University, Türkiye / naib.alakbarov@usak.edu.tr

⁴Usak University, Türkiye / mehmethilmi.ozkaya@usak.edu.tr

ABSTRACT

The concept of globalization is one of the most discussed topics in the economics literature, especially since the 90s of the 20th century. One of the topics discussed in particular is which countries gain from globalization and which countries are detrimental as a result of this globalization. The Bertelsmann Foundation publishes reports on globalization regularly. The 2020 report reveals statistical results on 45 countries, as well as econometric analyzes. The aim of this study is to discuss the results of the “Globalisierung Report 2020” study published by Bertelsmann Foundation.

Keywords: Globalization, globalization index, Bertelsmann Foundation

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE TÜRKİYE’DE CDS PRİMLERİ İLE DÖVİZ KURU ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİ

(Abstract No:142)

Ayşe Durgun Kaygısız¹, Zeynep Ezanoğlu²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye / aysedurgun@sdu.edu.tr

²Bağımsız Araştırmacı, Türkiye / zeynepezanoglu@gmail.com

ÖZET

Küresel bir salgın hastalık olan COVID-19 ilk olarak Çin’de ortaya çıkmış ve tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Bu salgın sürecinde dünyanın en gelişmiş ülkelerinin bile hem sosyal hem de ekonomik olarak etkilendikleri görülmektedir. Ayrıca bu dönemde finansal piyasalarda dalgalanmalar yaşanmıştır. Son yıllara ait veriler incelendiğinde pandemi sürecinde Türk Lirasının döviz kurlarına karşı değer kaybettiği gözlemlenmektedir. Türk lirasındaki değer kaybı karşısında yükselen döviz kurları dış borç yükünü ağırlaştırarak ülkenin temerrüde düşme olasılığını ve beraberinde ülke riskini artırmaktadır. Bu durum da finansal piyasalarda yaşanan olumsuz durumun daha da artmasına neden olmaktadır. Son yıllarda ülke temerrüt riskinin önemli bir göstergesi olarak sıklıkla kullanılan kredi temerrüt takası (CDS) primleri ülkelerde yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmelerden etkilenmektedir. Bu sebeple CDS primlerini etkilediği düşünülen finansal değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisinin incelenmesi ülke ekonomileri için önemli hale gelmiştir. Bu çalışma son dönemlerde giderek yükselen CDS ile döviz kuru arasındaki ilişkinin zaman serileri yöntemi ile incelenmesi amaçlamaktadır. Bu amaçla çalışmada COVID-19 pandemi sürecinin etkilerinin belirlenmesi için Ocak 2020 – Ocak 2022 dönemine ait veriler kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar pandemi sürecinde bu değişkenlerin birbirlerinden nasıl etkilendiklerini göstermeyi hedeflemektedir. Ayrıca çalışmada pandemi öncesi dönemler için literatürde yapılan çalışma sonuçları ile karşılaştırmalar ve değerlendirmeler yapılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: CDS, döviz kuru, zaman serisi, pandemi

**CHANGING DYNAMICS OF EMPLOYMENT IN TIMES
OF PANDEMIC: NEW GENDER-BASED FINDINGS FROM
EUROPEAN SOCIAL SURVEY**

(Abstract No:144)

Özge Kozal¹, Hakan İnke², Gülçin Gürel Günel³

¹Ege University, Türkiye / ozge.kozal@ege.edu.tr

²Ege University, Türkiye / hakan.inke@ege.edu.tr

³Ege University, Türkiye / gulcin.gurel@ege.edu.tr

ABSTRACT

The world has been profoundly affected by the COVID-19 pandemic in several aspects such as economic, social, health, etc. One of the main areas that have dramatically changed with the COVID-19 pandemic was employment patterns. It has widely accepted that the pandemic has triggered a job crisis throughout the world and deepened pre-existing gender inequalities, particularly among those women who have experienced larger employment losses, higher unemployment rates, and work-life conflict. In this framework, we aim to analyze the effect of COVID-19 on the gender-based similarities or differences in work-life by using the new data set of the European Social Survey, Round 10 which was held in times of pandemic for ten European countries covering 18.060 responders. To do this, by employing an ordered probit model, determinants of gender-based job satisfaction and work-home conflict will be questioned, and to rule out compositional differences we will add economic and social control variables.

Keywords: Employment, pandemic, gender-based findings

CRYPTOCURRENCY IN THE ECONOMICS AND FINANCE LITERATURE: A BIBLIOMETRIC STUDY

(Abstract No:145)

Meriem Essoussi¹, Omar Essardi²

¹INREDD, Morocco / meriemrma2013@gmail.com

²INREDD, Morocco / omar_essardi1@yahoo.fr

ABSTRACT

Since 2012, there has been growing interest in cryptocurrency scientific research from different fields, including computer science and engineering, economics, business and finance, law, and regulatory. The purpose of this paper is to develop a bibliometric analysis of all the scientific production around cryptocurrencies conducted in the economics and finance field so far. Analyzing the growing scientific literature on cryptocurrency published between 2012 and 2021, we provided useful insights on academic research in this field regarding publication year, type and category, authors, journals, and citations. Our methodology emerges as relevant when the topic comprises a large number of papers, which makes it unrealistic to perform a detailed reading of all the papers. This dual perspective offers a full landscape of cryptocurrency economic research. Firstly, by means of the distant reading provided by machine learning bibliometric techniques, we are able to identify main topics, journals, key authors, and other macro aggregates. The source of the documents, which support the study, was the Web of Science Core Collection. Using VOSviewer software, we have designed bibliometric maps based on text and bibliographic data. This bibliometric study provides a knowledge area map that identifies and evaluates the links between authors and countries' distribution, the conceptual structure of the field, and the structure and connections of most cited papers and journals.

Keywords: Cryptocurrency, bibliometric analysis, Web of Science, VOS viewer

İNOVASYON EKOSİSTEMİNİN BÖLGESEL YAKINSAMA ETKİSİ

(Abstract No:146)

Hakan Atam¹, Mustafa Cem Kırankabeş²

¹*Bağımsız Araştırmacı, Türkiye / atamhakan1017@gmail.com*

²*Balıkesir Üniversitesi, Türkiye / ckirankabes@balikesir.edu.tr*

ÖZET

Dünya genelinde birçok faktörden kaynaklı olarak ülkeler arasında hatta ülke içinde bölgeler arasında refah farklılıkları oluşturmaktadır. Çalışmamızın ana temasını oluşturulan yakınsama hipotezi bu eşitsizliğin zamanla yok olup olmadığını test eden bir yaklaşımdır. Çalışmada kontrol değişkeni olarak 2013-2018 yılları arasında İBBS Düzey 3 seviyesinde 81 ilin bazında faktör analizi yöntemi kullanılarak hesaplanan inovasyon indeks değerleri yakınsama modelinde kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Çalışmada panel veri yöntemi kullanılarak yakınsama analizi yapılmıştır. Panel veri analizinde 81 ilimize ait sanayi GSYH verileri ve yukarıda belirtildiği gibi kontrol değişkeni olarak inovasyon endeksinden elde edilen illere ait skorlar kullanılmıştır. Analizlerde kullanılan veriler; Fortune Dergisi, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Türk Patent ve Marka Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (STB) veri tabanlarından alınmıştır. Çalışmada sabit katsayılı panel veri modelinden elde edilen ortalama katsayı tahminlerine göre, çalışma kapsamındaki bölgelerde hem mutlak hem de koşullu yakınsamanın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yakınsama analizi, faktör analizi, inovasyon ekosistemi, panel veri analizi

THE RELATIONSHIP BETWEEN GREEN ENERGY AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN AZERBAIJAN

(Abstract No:148)

Rza Mammadov

Nakhchivan State University, Azerbaijan / rza_mammadov@hotmail.com

ABSTRACT

Looking at the economic history, it can be seen that stagnation and economic contractions also reduced the demand for energy, and the demand for energy increased during the period when the economy began to recover. With industrialization, especially with the industrial revolution, fossil energy used in rapidly growing economic activities has led to the release of other harmful gases, especially carbon dioxide. situation, which has resulted in global warming, is directing states and other institutions, especially in recent years, to look for possible future consequences of this catastrophe and ways to combat it. A future forecast by the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) for the period up to 2060 states that economic growth will continue by increasing greenhouse gas emissions unless there is a change in the carbon intensity of global energy production and consumption. It is emphasized that this situation will have a negative impact on global production and living conditions in the long run. It is noted that the effects of climate change will have a negative impact on gross domestic product (GDP) of 0.7% to 2.5% in 2060. Drought and rising sea levels caused by climate change are expected to affect economic performance through channels such as declining agricultural productivity and capital losses. Taking into account such factors, the Republic of Azerbaijan is known in the world as an energy exporter due to its geographical location. At the same time, the share of brown energy in economic development is high. However, its geographical location also shows the country's ability to be a green energy producer and exporter. This study also examines the relationship between Azerbaijan's green energy consumption and economic development within the framework of an econometric model. The data used in the study cover the years 2000-2020. The Time series model was used in the study.

Keywords: Green economy, Azerbaijan, renewable energy, economic growth, sustainable development

**YENİ SANAYİLEŞEN ÜLKELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR
KALKINMA YENİLENEBİLİR ENERJİ TÜKETİMİ İLİŞKİSİ**
(Abstract No:149)

İhsan Oluç

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye / ihsan.oluc@gmail.com

ÖZET

Uzun yıllar boyunca ekonomistler ve politikacılar açısında ülke refahının göstergesi olarak kişi başına düşen milli gelir kullanılmıştır. Fakat bu durum küresel ısınma, iklim değişikliği ve ekolojik bozulmalar milli gelirden ziyade ekonomik refahın ölçütü olarak sürdürülebilir kalkınmayı temsil eden göstergeler kullanılmaya başlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma düzeyini ortaya koyan en güncel yaklaşımlardan biri, 2020 yılında geliştirilen Hickel endeksidir. Bu endeksle eğitim, sağlık ve gelir gibi değişkenlerin yanında ekolojik verimliliği temsil eden çok sayıda değişkenden oluşan kapsamlı bir endeks ortaya konmuştur. Öte yandan yenilenebilir enerjinin de sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır. Dolayısıyla yapılan çalışmada sürdürülebilir kalkınma endeksi ile yenilenebilir enerji tüketimi arasında olduğu düşünülen ilişki kırılgan beşli ülkeler olarak adlandırılan Brezilya, Endonezya, Hindistan, Güney Afrika ve Türkiye için 1990-2019 dönemini kapsayacak biçimde araştırılması amaçlanmıştır. Değişkenler arasında ilişki panel birim kök testleriyle araştırılmış serilerin farkta durağan oldukları görülmüştür. Kurulan modelin tahmininde dinamik heterojen panellerin tahmini için geliştirilen Havuzlanmış Ortalama Grup (PMG) Tahmincisi tercih edilmiştir. Yapılan uzun ve kısa dönem katsayı tahmininde yenilenebilir enerji tüketiminin sürdürülebilir kalkınma endeksinde önemli miktarda artışa neden olduğu görülmüştür. Ayrıca kısa dönem hata terim katsayısı negatif ve istatistiki olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu durum serilerin kısa dönemde yaşadığı şokların yaklaşık on dönem sonra ortadan kalktığı ve serilerin birlikte hareket etme eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Son olarak Dumitrescu-Hurlin Panel nedensellik testinde yenilenebilir enerji tüketiminden sürdürülebilir kalkınmaya doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi olduğu görülmektedir. Yapılan analizler bir bütün halinde değerlendirildiğinde yenilenebilir enerji tüketiminin sürdürülebilir kalkınma sürecinde oldukça önemli bir rol üstlendiği görülmüştür. Bu durum politikacılara sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılması gerektiğini ve toplam enerji tüketimi içerisinde temiz enerji kaynaklarının payının artırılması yönünde politikaların uygulanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma, yenilenebilir enerji, NIC ülkeleri

COVID-19 DÖNEMİ DÜNYADA UYGULANAN PARA VE MALİYE POLİTİKALARI

(Abstract No:150)

Ahmet Şahbaz¹, Ayşe Ceylan², Betül Gümüş³

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye / asahbaz@erbakan.edu.tr

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye / ayse.ceylan05@gmail.com

³Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye / b.avci42@gmail.com

ÖZET

2019 yılının sonlarına doğru Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan COVID-19 virüsü kısa bir süre içerisinde bütün dünyayı etkisi altına almıştır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından (WHO) 11 Mart 2020 tarihinde pandemi ilan edilmiş ve salgının bulaşıcı etkisinden korunmak amacıyla bütün ülkeler; seyahat kısıtlamaları, sokağa çıkma yasakları, eğitime uzaktan devam edilmesi ve insanların toplu bir şekilde bir araya gelebilecekleri yerlerin kapatılması gibi birçok tedbir uygulanmıştır. Bu tedbirler ülke ekonomilerini olumsuz yönde etkilemiştir. Mal ve hizmet sektörlerinde birçok şirketin faaliyetlerini azaltması hatta bazı işletmelerin kapanması üretimde azalmalara neden olmuş, işten çıkarmalar artmış ve öngörülebilirlik sağlanamadığı için yatırım harcamaları azalmış ve yeni istihdam olanakları sağlanamamıştır. Bu nedenle ülkeler ekonomi üzerindeki etkileri azaltabilmek için ekonomik tedbirler geliştirmek zorunda kalmıştır. Bu çalışmada salgın dönemi ve sonrasında seçilen gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin izledikleri para ve maliye politikaları kapsamlı bir şekilde incelenerek, bu politikalar karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, salgın, makroekonomi, para politikası, maliye politikası

TÜRK CUMHURİYETLERİ ÖZELİNDE PANDEMİNİN GIDA FİYATLARINA ETKİSİ

(Abstract No:151)

Hüseyin Serdar Yalçınkaya

Bağımsız Araştırmacı, Türkiye / syalcinkaya@erbakan.edu.tr

ÖZET

Karşılıklı üstünlükler teorisi küreselleşme ve iletişim kanallarının gelişmesi ile dünya ekonomisinde çok geçerli bir teori olarak kabul edilmekte idi. Ancak son dönemlerde yaşanan küresel salgın ve Ukrayna’da yaşananlar ile belirtilen teori sorgulanmaya başlamıştır. Günümüzde ülkelerin kendine yetebilir bir yapıya sahip olmaları gerekliliği ortaya atılmaktadır. Bu bağlamda gıda arz güvenliği konusunun önemi de son dönemlerde yaşananlar ile daha çok odaklanılan bir konu haline gelmiştir. Gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı bağımsız Türk Cumhuriyetleri’nin pandemi ve savaş döneminde gıda fiyatlarında yaşanan anomalileri tespit ederek, gelecekte benzer kriz dönemlerinde önleyici stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu amaç doğrultusunda Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkiye ve Türkmenistan’ın gıda fiyat endeksleri ve belirtilen pandemi dönemi zaman serisi verileri kullanılarak eşbütünleşme ve nedensellik testleri yapılacaktır. Elde edilen veriler üzerinden hangi ürün grubunda hangi ülkenin nasıl bir strateji izlemesi gerekliliği ve önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gıda arz güvenliği, pandemi, gıda fiyat endeksi, Türk Cumhuriyetleri, eşbütünleşme

**THE EVOLVING IMPACTS OF THE COVID-19 PANDEMIC ON
TRANSPORTATION IN THE US FINANCIAL MARKET**
(Abstract No:152)

Bahar Taş¹, Mehmet Aldonat Beyzatlar²

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Türkiye / btas@mehmetakif.edu.tr

²Dokuz Eylül University, Türkiye / mehmet.beyzatlar@deu.edu.tr

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the relationship between transportation and energy input prices in United States financial sector during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic. To this end, the data set that includes the Dow Jones transportation average index and Crude Oil Prices: West Texas Intermediate Cushing Oklahoma Dollars per Barrel covering the period from June 13th, 2013, to June 13th, 2022, which have been obtained in daily frequency from the Federal Reserve Bank of St. Louis. This study provides an empirical evaluation of cointegration and causality interaction pre-during-post COVID-19 pandemic. The results might indicate that cointegration and causality interaction between transportation and energy input prices in the United States financial sector during the COVID-19 pandemic are significant and worthy to study. In this work, it is going to be evaluated that the determination of the linkage between transportation and energy input prices, and the nature of causality and connectedness parameters may have a significant policy implication for policymakers, actors in the financial sector. The results of the analysis show that there is a strong bidirectional Granger-causality between oil prices and transportation in the US financial market. The oil prices, which affect the real sector, also affect the transportation companies in the financial markets. As a policy implication, it is recommended that portfolio managers who are willing to invest in these companies financially should consider the impact of oil prices on transportation in the US financial market, as well.

Keywords: COVID-19 pandemic, Dow Jones transportation average, crude oil prices, United States

**RUS ENERJİ BAĞIMLILIĞINI AZALTMADA AVRUPA
BİRLİĞİ'NİN “REPOWEREU” PLANI**
(Abstract No:153)

Zhuldyz Kanapiyanova

*Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi, Avrasya
Araştırma Enstitüsü, Kazakistan / juldzy777@hotmail.com*

ÖZET

Avrupa Komisyonu Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline ve küresel enerji piyasasının bozulmasına verdiği yanıt olan “REPowerEU” Planı'nı sunmuştur. Avrupa'nın enerji sistemini dönüştürmek için iki önemli sebep bulunmaktadır. İlki, Avrupa Birliği'ne (AB) ekonomik ve politik bir silah olarak kullanılan ve Avrupalı vergi mükelleflerine yılda milyarlarca avroya mal olan Rus fosil yakıtlarına bağımlılığını sona erdirmek iken, ikincisi, iklim kriziyle mücadele etmektir. Avrupalıların büyük bir kısmı, AB'nin Ukrayna'yı desteklemek için mümkün olan en kısa sürede Rus gazına ve petrolüne olan bağımlılığını azaltması gerektiğine inanmaktadır. Bu bağlamda, “REPowerEU” Planı enerji tasarrufu, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve evlerde, endüstride ve elektrik üretiminde fosil yakıtların yerini alacak yenilenebilir enerjinin hızlandırılması yoluyla bu amaca yanıt verebilir. Çalışmanın amacı AB'nin Rus fosil yakıtlarına olan bağımlılığı azaltma ve yeşil enerjiyi desteklemede REPowerEU planını araştırmak ve artı ve eksilerini ortaya koymaktır. Çalışmanın alt yapısı Karşılıklı bağımlılık teorisi çerçevesinde ele alınarak, analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre söz konusu planın artı ve eksileri tespit edilerek, AB'nin Rus fosil yakıtlarına olan bağımlılığın ne derecede azalacağı tahmin edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, enerji, bağımlılık, REPowerEU, Rusya

MAKRO İHTİYATİ TEDBİRLERİN FİNANSAL İSTİKRAR ÜZERİNE ETKİSİ: YÜKSELEN ÜLKELER ÜZERİNE UYGULAMA

(Abstract No:154)

Bekir Çelik¹, Ekrem Erdem²

¹Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Türkiye / bcelik@nny.edu.tr

²Erciyes Üniversitesi, Türkiye / eerdem@erciyes.edu.tr

ÖZET

Fiyat istikrarı, düşük ve istikrarlı enflasyon oranı şeklinde tanımlanmaktadır. Finansal istikrar kavramı için kesin bir tanım bulunmamasına karşın genel olarak, finansal sistemin dengelerini bozabilecek beklenmedik durumlara karşı ekonominin dayanıklılığı şeklinde ifade edilmektedir. 2008 küresel krizi öncesinde, ülkeler fiyat istikrarı konusunda oldukça güçlü ve dengeli bir yapıya sahip olmalarına rağmen öngörülme ve beklenmeyen şekilde ABD’de başlayan ve daha sonra tüm dünyaya yayılan bir krizin ortaya çıkmasına engel olamamıştır. Bu kriz sonrasında fiyat istikrarı yanında finansal istikrarı da gözetilen bir politika yapısına geçilmesi gerektiği hususunda ülkeler nezdinde uzlaşmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda makro ihtiyati tedbirler ile finansal istikrarın da sağlanabileceği bir yapının tesis edileceği ifade edilmiştir. Bu çalışmada, 2010 yılında ortaya çıkan ve son derece güncel bir konu olması nedeniyle IMF’nin yükselen ülke ekonomileri grubunda yer alan 24 ülke arasından bulundukları coğrafya (kıta) ve verilerin elverişlilik durumu göz önünde bulundurularak Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 11 ülkeye ait makro ihtiyati tedbir kararlarının finansal istikrara etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda literatürde yer alan çalışmalardan farklı olarak Gradyan Artırma Algoritması (Gradient Boosting Algorithm) yöntemi kullanılarak, 1990-2016 dönemine ilişkin çeyreklik veriler ile analiz edilmiştir. Modelin analizinde, bağımlı değişken olarak finansal istikrarı temsilen kredi genişlemesine yer verilmiştir. Modelin bağımsız değişkeni ise 17 makro ihtiyati tedbir aracıdır. Yapılan inceleme sonucunda makro ihtiyati tedbirlerin finansal istikrar üzerinde etkili olduğu ve özellikle zorunlu karşılık oranlarının kullanımının finansal istikrar göstergesi olarak modele dahil edilen kredi genişlemesini etkilediği bulgusuna yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal istikrar, makro ihtiyati tedbirler, gradyan artırma algoritması, yükselen ülke ekonomileri

ENERJİ BAĞIMLILIĞI VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: TÜRKİYE İÇİN ARDL ANALİZİ (Abstract No:155)

Taner Akçacı¹, Ömer Yılmaz²

¹Gaziantep Üniversitesi, Türkiye / akcaci@gantep.edu.tr

²Gaziantep Üniversitesi, Türkiye / omeryilmaz@gantep.edu.tr

ÖZET

Günümüz ekonomisinde enerji ülkelerin üretimleri için önemli bir temel girdi olarak görülmektedir. Bilgi ve teknolojinin gelişmesi, ülkelerin üretimlerinin artması ve hızlı gelişen sanayileşme faaliyetleri enerjiye olan talebi günden güne arttırmaya başlamış bu da enerjinin küresel bir güç olarak görülmesine neden olmuştur. Gerek gelişmiş gerekse de gelişmekte olan ülkeler sürdürülebilir bir ekonomik büyüme ve kalkınmalarını gerçekleştirmek için enerjiye ihtiyaç duymaktadır. Bu öneminden dolayı son zamanlarda enerji ve büyüme arasındaki ilişkinin incelenmesi araştırmacılar tarafından dikkate değer bir konu olarak görülmüştür. Türkiye kullanmış olduğu enerjinin büyük bir kısmını ithal yollarla gidermekte ve enerji kaynaklarında dışarıya bağımlı olan ülkelerden birisidir. Özellikle son yıllarda meydana gelen enerji krizleri ve yakın zaman da başlayan Rusya-Ukrayna savaşı enerjinin ülkeler açısından ne denli önemli olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Enerji bağımlılığı ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada, Türkiye'nin 1997-2021 yılları arasındaki verileri kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkinin tespiti Peseran, Shin ve Smith (2001) tarafından geliştirilen ARDL sınır testi yaklaşımı analizi ile yapılmıştır. Çalışmanın temel amacı enerji bağımlılığının ekonomik büyüme üzerindeki etkisini incelemektir. Öncelikle, birim kök analizleri için ADF ve PP testleri uygulanmış ve değişkenlerin düzeyde $I(0)$ durağan olmadığı, birinci farkları $I(1)$ alındığında durağan hale geldiği görülmüştür ve ARDL yönteminin uygulanması için gerekli şartlar oluşmuştur. ARDL eşbütünleşme analizi ile ilgili yapılan teşhis testlerinde herhangi bir sorun olmadığının tespit edilmesinin ardından hem uzun dönem de hem de kısa dönemde değişkenler arasında pozitif bir eşbütünleşik ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Uzun dönemde enerji ithalatında meydana gelen 1 birimlik artış ekonomik büyümeyi 0.43 oranında artırmaktadır. Kısa dönemde ise enerji ithalatında meydana gelen 1 birim artış, ekonomik büyüme değişkeninde 1.75 birimlik artışa neden olmaktadır. Nihai olarak çalışmanın bulgularına göre enerji değişkeninin ekonomik büyüme değişkeni üzerindeki kısa dönem etkisi uzun döneme göre daha yüksek düzeydedir.

Anahtar Kelimeler: Enerji, ekonomik büyüme, ARDL

**MONETARY POLICY IN ISLAMIC FRAMEWORK: EXPLORING
PARADIGM BASED ON ISLAMIC EPISTEMOLOGY**

(Abstract No:157)

Zanirah Mustafa

Universiti Teknologi MARA (UiTM), Malaysia / zanir126@uitm.edu.my

ABSTRACT

This article has focused the discussion on monetary policy framework according to Islamic perspective. The monetary policy framework according to the established Islamic perspective has shown that it is an alternative to achieve price stability and help manage economic volatility. The problem here is that many do not know in depth about the monetary policy framework. Therefore, this study has been conducted to elaborate clearly on the problem. Thus, the writing of the paper is intended to identify of history policy framework, discuss about monetary policy in Islamic economic framework and monetary policy in conventional economic framework, explain about different between Islamic monetary framework and conventional economic framework, parsing roles of central bank in establishing Islamic monetary policy, reviewing tools of Islamic monetary policies and identify challenges in applying Islamic monetary policy and strategies. The methodology used in producing the study was the use of library research approach through full documentation analysis. Authoritative reference sources such as PhD, Master's studies, journals, seminar papers were selected as primary references. The documents used are from printed and electronic reference sources taken from authoritative websites such as ResearchGate, Google Scholar, digital library repositories and others. The findings of this study conclude that monetary policy is a key component of economic policy in a market economy. It is noted that the Islamic framework on monetary policy involves a strong intention to directly improve the performance of the real sector and meet public demand by balancing financial and real sector activities.

Keywords: Monetary policy, challenges, strategies

SANAL PARAYI MUHASEBE SİSTEMİNE ALMA TARTIŞMALARI

(Abstract No:158)

Yunus Emre Kahraman¹, Yılmaz Çalışkan², Cengiz Öğmen³

¹*Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Türkiye /*

yunusemrekahraman@osmaniye.edu.tr

²*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye /*

yilmazcaliskan1983@gmail.com

³*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye / cengiz@mu.edu.tr*

ÖZET

Sanal para; düzenleme, kontrol ve denetimden bağımsız, belirli bir kesim tarafından kabul edilen ve kullanılan dijital para şeklinde ifade edilmektedir. İnternet ortamında kullanımı her geçen gün biraz daha yaygınlaşırken bilinirliği ve oluşturduğu kamuoyu farkındalığı kullanım sıklığının önüne geçmiştir. Birçok yeni çıkan üründe olduğu gibi markayla ürünün özdeşleşmesi sanal parayla Bitcoin (BTC) arasında da gerçekleşmiştir. Kişiden kişiye ödeme yapabilmesiyle aracı finans kurumlarını ortadan kaldırması gibi dikkat çeken özellikleri kayda değer bulunmuştur. Bireylerden devlete kadar toplumların farklı gruplarının gündemlerine girerek kendisini tartıştıran sanal paranın muhasebe çevrelerinde oluşturduğu tartışmaların boyutunu ve gelecekte muhasebe içerisinde kendisine yer bulup bulamayacağıyla ilgili görüşleri bu çalışma kapsamında ele aldık. Sanal paranın muhasebede kullanımının yolunu açabilecek düzenleme önerilerini iki başlıkta toplamak mümkündür. Birincisi TMS 7 ve TDHP’de nakit tanımında düzenleme yapılırsa Hazır Değerler gurubu içerisinde Sanal Para hesabı adıyla bağımsız bir hesap olarak veya aynı grup içerisindeki 108 Diğer Hazır Değerler hesabı içerisinde değerlendirilmelidir. İkincisi ise nakit olarak kabul edilmez ve tanınmazsa Yatırım Amaçlı Maddi Olmayan Duran Varlık adı altında yeni bir hesap grubu ve standart olarak düzenlenerek detaylı olarak ele alınması tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finans, sanal para, muhasebe, nakit, maddi olmayan duran varlık

EFFECT OF DEMOCRACY ON NATIONAL UNITY AND INTEGRATION: THE NIGERIAN EXPERIENCE

(Abstract No:159)

Dalhatu Mohammed Jumare¹, Shehu Jafaru Salisu²

¹*Ahmadu Bello University Zaria, Nigeria / dalhatujumare@gmail.com*

²*Ahmadu Bello University Zaria, Nigeria / shehusalisu@yahoo.com*

ABSTRACT

Democracy as a system of government is supposed to guarantee national unity and integration among the people of the country in operation. However, democratic regime has been with us in Nigeria for over three decades, but with little or nothing to show in that respect. Several mechanisms to ensure national integration have been put in place, such as; establishment of federal character commission, National Youth Service Corps scheme, adoption of multi party system, creation of states and local government, adoption of several fiscal allocation formulae among others. In spite of these efforts national unity and integration has been a mirage. Inter and intra communal conflicts, inter and intra state clashes, religious and tribal conflicts, regional and sectional disharmony, majority and minority agitation has clouded the country's polity and threaten national unity and integration of Nigeria. It is against this backdrop that this paper sought to examine the effect of democracy on Nigerian national unity and integration. The paper adopted documentary research design, relying on secondary data. These data were discussed and analyzed using content analysis. The results reveal among other the adoption of the federal system of government that is meant to accommodate the multi-ethnic setting of Nigeria had failed to promote national unity and integration among Nigerians. Also, democracy rather than guarantee national unity and integration among Nigerians it has undermined it. The paper therefore recommends that government should incorporate in the school curricular at various levels Nigerian History and geography with view to institutionalized and inculcate national consciousness and identity which are the seeds of national unity and integration. Also, government at all level should ensure that real and true democratic tenets of good governance are installed in the polity, so that the nexus between democracy and unity in diversity is guaranteed.

Keywords: Democracy, national unity, integration, Nigeria

**CENTRAL ASIAN E-GOVERNANCE TRENDS:
A COMPARATIVE ANALYSIS**
(Abstract No:160)

Albina Muratbekova

*Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University,
Eurasian Research Institute, Kazakhstan / albina.muratbek@gmail.com*

ABSTRACT

The COVID-19 pandemic revealed the importance of digital technologies. With the consequences of lockdown, governments reconsidered the importance of digital services and speed up their digital government strategies. The Central Asian states also revised their digital development and accelerated the process of digitalization of public services. Kazakhstan, which pioneered e-governance in 2008, has currently transformed over 83% of its public services online. Kyrgyzstan, Uzbekistan, and Tajikistan have been developing their e-government systems and the pandemic facilitated these processes. Turkmenistan also launched its e-governance transformation recently and is trying to catch up with other countries. Hence, although some Central Asian states lag in providing e-gov services, in general, the positive trend in accelerating the efforts to embrace digitalization is vivid. The paper aims to disclose the digital efforts of all Central Asian states and to explore common trends and problems in implementing e-governance systems. The paper unpacks the digital strategies of the Central Asian states and the measures to overcome ICT issues. In conclusion, the paper summarizes the state of the art of Central Asian e-governance efforts and proposes recommendations based on the example of the most advanced digital countries.

Keywords: Central Asia, digitalization, e-governance, e-services, digital transformation

EFFECTS OF BITCOIN ON ENVIRONMENTAL AND CO2 EMISSIONS

(Abstract No:161)

Mert Demircioğlu¹, Sevgi Eşiyok²

¹*Cukurova University, Türkiye / mdemircioglu@cu.edu.tr*

²*Cukurova University, Türkiye / sevgiesiyok@gmail.com*

ABSTRACT

Cryptocurrencies have become an innovative way to conduct financial transactions online. However, recent concerns about its environmental impacts have emerged. New issues arise when energy consumption by digital miners to create cryptocurrency gradually rises. Cryptocurrencies significantly increase the energy system's load, which raises carbon emissions that contribute to global warming. The production and transmission of electricity for cryptocurrency mining has several negative environmental effects, regardless of the energy source. One of the most popular cryptocurrencies, Bitcoin, requires a lot of energy to process and mine, which increases CO2 emissions and the impacts of global warming. Bitcoin mining is getting more widespread and uses more energy every day. Due to the CO2 emissions caused by the energy consumed for Bitcoin, it is cited as the cause of global warming and environmental problems. Recently, there has been discussion on the social and environmental effects of the increasing energy use caused by bitcoin mining, such as global warming and climate change. The impact of bitcoin mining on climate change was investigated in this study. Therefore, it focuses on the correlation between the worldwide carbon emission index and bitcoin mining's energy consumption. The objective is to forecast future carbon emissions from Bitcoin mining using artificial neural networks. Using an Artificial Neural Network (ANN), CO2 emissions are estimated for the following periods based on the values such as Bitcoin market price, Bitcoin USD exchange trade volume, Bitcoin hash rate, Bitcoin mining's energy consumption of previous periods.

Keywords: Cryptocurrencies, bitcoin, climate change, CO2 emission, artificial neural networks

**AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN
AGRICULTURAL VALUE ADDED AND AGRICULTURAL
SUPPORTS WITH PANEL SIMULTANEOUS EQUATION
SYSTEMS**

(Abstract No:162)

Şerife Özşahin¹, Şerife Koç², Emel Akbal³

¹*Necmettin Erbakan University, Türkiye / sozsahin@erbakan.edu.tr*

²*Necmettin Erbakan University, Türkiye / serifekoc20@gmail.com*

³*Necmettin Erbakan University, Türkiye / akbalemel92@gmail.com*

ABSTRACT

Agricultural support is a crucial way to overcome with the problems of long agricultural production process, lack of capital and low productivity. Moreover, the fact that increasing the supply is not possible in a short while makes agricultural support more important. Different agricultural structures of countries imply different agricultural support values. This paper examines the simultaneous relation between agricultural support and agricultural added value in the six developing countries with the highest agricultural production value, while estimating the coefficients by Two-Stage Least Squares including instrumental variables. Accordingly, the presented systems of simultaneous equations depend on the yearly data set covering the period between 2002 and 2018. Our results imply that agricultural support and employment has a significant positive effect on the agricultural added value. Nevertheless, the effect of agricultural added value is not significant on the agricultural support whereas that of agricultural import and political stability is positive and significant.

Keywords: Agricultural value added, agricultural support, simultaneous equation system

**TESTING THE LONG-RUN GROWTH EFFECTS OF DIRECT
INVESTMENT IN TÜRKİYE: EVIDENCE FROM ARDL &
NARDL ANALYSIS**

(Abstract No:163)

Ömer Demir

Independent Researcher, Türkiye / odemir001@gmail.com

ABSTRACT

This study examines the linear and nonlinear effects of direct investments on economic growth in Türkiye with its short run and long run dynamics, for the period 1970-2020, within the framework of a simple endogenous growth model represented by a production function in the form of Cobb-Douglas, where the assumptions of constant returns to scale and decreasing productivity are valid for all collectible capital inputs. For this purpose, the study investigates whether the changes in the rates of fixed capital investment and foreign direct investment affect the GDP growth rate linearly and non-linearly by using the ARDL & NARDL method. The findings show that there is a linear and nonlinear cointegration relationship between the direct investment rate and GDP per capita growth rate, but the direct investment rate does not make significant contributions to the growth rate in the long run. According to another finding, positive and negative shocks in the direct investment rate, depending on the contraction and expansion periods of the Turkish economy, do not significantly and asymmetrically affect the growth rate in the long run.

Keywords: Economic growth, direct investment, ARDL & NARDL analysis

**ЗЕНЗАРГУР ДӘЛІЗІ ТҮРКІТІЛДЕС МЕМЛЕКЕТТЕР
АРАСЫНДАҒЫ САУДА-САТТЫҚ ДАМУЫНЫҢ ЖАҢА ДӘЛІЗІ**
(Abstract No:165)

Еркінбек Тұрғынов

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік
университеті, Еуразия ғылыми-зерттеу институты, Қазақстан /
erkinbek230388@gmail.com*

АНДАТПА

44 күндік Қарабақ соғысынан соғысы (27-қыркүйек – 9-қараша 2020 жыл) Әзербайжанның тарихи жеңісімен аяқталды. Артынша Оңтүстік Кавказ аймағындағы жағдайды толық шешу үшін арнайы келісім түзілді. Келісім бойынша Әзербайжан мен Әзербайжанға қарасты Нахчыван Автономиялық Республикасы (НАР) арасында құрлықтық көлік және теміржол қатынас орнатуға мүмкіндік қарастырылған. 1990 жылдардан бастап, мүлдем үзіліп қалған Әзербайжан мен НАР арасындағы көлік және теміржол қатынасын қалыптастыратын дәліз - Зензасур дәлізі аймақтағы қауіпсіздік пен ынтымақтастыққа жол ашып, ұзақ жылдар тұралаған инфрақұрылымға жан бітіреді.

Зенгезур дәлізі әлеуметтік, экономикалық, геосаяси және геостратегиялық жақтан Әзербайжаннан бөлек Қытай мен Орталық Азияны, тіпті Арменияның да Еуропа және Тынық мұхитына жалғайды. Аймақтағы әскери және саяси қақтығыстардың азаюымен елдер арасындағы сауда-саттықтың артуына себеп болады. Ресей, Әзербайжан, Түркия, Армения мен Иран арасындағы теміржол желісін кеңейтіп, Кавказ аймағындағы елдер арасындағы сауда көлемін жаңа деңгейге жеткізетін көптеген сауда жолдарын ашады. Әрине, бұл тұрғыда халықаралық Шығыс-Батыс және Солтүстік-Оңтүстік көлік тасымалдау дәлізі мен Каспий теңізінен Еуропаға мұнай-газ құбыры жүйесінің құрылысы мен маршруттарымен жаңа леп әкеледі. Әзербайжанның Шығыс-Батыс және Солтүстік-Оңтүстік көлік дәліздеріндегі маңызды одан әрі арттырады. Зенгезур дәлізі теміржолы және көлік жолдары құрылысын салумен аймақтағы шағын және орта кәсіпкерліктен бастап, инвестициялық орта қалыптасуына ықпал етіп, ұлттық экономикаға серпіліс әкеледі. Бұдан басқа экономикалық дүмпулер пен көлік инфрақұрылымының артықшылығы тек Нахчыван мен Әзербайжанмен шектеліп қалмауы, аймақтыққа кең көлемде оң нәтиже беруі дәліздің басты артықшылығы осы болмақ.

Түйін сөздер: Зензаргур дәлізі, Әзербайжан, Шығыс-Батыс көлік дәлізі, Солтүстік-Оңтүстік көлік дәлізі

GELİŞEN ÜLKE DÖVİZ PİYASALARINA DAYALI FİNANSAL RİSK ANALİZLERİ

(Abstract No:167)

Önder Büberkökü¹, Ayhan Cesur², Kaan Yiğenoğlu³,
Gamze Sevimli Örgün⁴

1Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye / onderbuberkoku@yyu.edu.tr

2Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye / ayhancesur@yyu.edu.tr

3Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye / kaanyigenoglu@yyu.edu.tr

4Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye / gamzesevimliorgun@yyu.edu.tr

ÖZET

Son dönemlerde küresel finansal piyasalardaki gelişmelere bağlı olarak döviz kuru piyasalarındaki volatilitenin oldukça arttığı gözlemlenmektedir. Bu nedenle bu çalışmada Brezilya (BRL), Meksika (MXN), G.Afrika (ZAR), Hindistan (INR), G.Kore (KRW), Tayvan (TWD) ve Tayland (THB) ekonomisinden oluşan 7 gelişen piyasa ekonomisinin para birimlerinin aşağı ve yukarı yönlü piyasa riskleri Basel IV düzenlemeleri kapsamında tarihi simülasyon yöntemi (Historical simulation, HS) ekseninde ES (Expected Shortfall, ES) yaklaşımı ile ölçülmüştür. Çalışmada uluslararası portföy çeşitlendirme etkisi açısından önemli olması nedeniyle çoklu Student t dağılımlı AR(1)-DCC-GARCH (1,1) modeline dayalı korelasyon analizine de yer verilmiştir. Çalışma 4 Ocak 2000 yılı ile 22 Haziran 2022 yılı arasındaki dönemi kapsamakta ve günlük verilerden oluşmaktadır. Piyasa riski analizine dayalı bulgular ilgili para birimlerinde ister kısa ister uzun pozisyon taşınan en yüksek piyasa riskine Brezilya reali ile G.Afrika randının, en düşük piyasa riskine ise yeni Tayvan doları ile Tayland bahtının sahip oldukları sonucuna işaret etmektedir. Bulgular ayrıca ilgili ülkelerin para birimlerinde yaşanan değer kayıplarının yol açabileceği finansal riskin ilgili para birimlerinin değer kazanmasının yol açabileceği finansal riskten daha fazla olduğunu da göstermektedir. AR(1)-DCC-GARCH (1,1) modeline dayalı bulgular ise en etkin portföy çeşitlendirmesinin Brezilya reali ile yeni Tayvan doları dikkate alınarak oluşturulan iki varlıklı portföyde gözlemlenebileceğini, en düşük portföy çeşitlendirme etkisinin ise G.Kore wonu ile yeni Tayvan doları dikkate alınarak oluşturulan iki varlıklı portföy için geçerli olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Gelişen ülke döviz piyasaları, döviz kuru, piyasa riski, finansal risk, portföy çeşitlendirmesi

**ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЕҢБЕК КҮШІ АРТЫҚ ӨНІРЛЕРДЕГІ
ЕҢБЕК НАРЫҒЫН ДАМУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ**
(Abstract No:168)

Серікбай Ыдырыс

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік
университеті, Қазақстан / serikbay.ydyrys@ayu.edu.kz*

АНДАТПА

Зерттеу мақсаты – Қазақстан Республикасында жұмыспен қамту парадигмасын әзірлеуге, халықты неғұрлым тиімді жұмыспен қамтуға бағдарланған амалдарды жетілдіруге қолғабыстану. Зерттеу әдіснамасы. Топтастыру әдістерін қолдану және корреляциялық-регрессиялық талдау тәсілдері, зерттеудің мүмкіндіктерін арттыра түседі. Зерттеу бірегейлігі /құндылығы. Өңірдегі жұмыс күшінің мәнін және ұйымдық және өндірістік мазмұны мен түрлерін анықтау; Қазақстан Республикасының жағдайларына қатысты жұмыс күші артық өңірлердегі еңбек нарығының қазіргі заманғы үдерістері мен даму заңдылықтарын бағымдау. Зерттеу нәтижелері: Түркістан облысы үлгісінде еңбек күші артықтау аумақтардағы еңбек нарығы анықталып, оның тұжырымдамасы әзірленді. Ондағы мақсат - жұмыс күшіне сұраныс пен ұсыныстың сәйкессіздігін ескере отырып, жұмыспен заңсыз қамтылуды ауыздықтауға, еңбекке жаңа қатынасқа тұжырымдамасы аясында еңбек нарығындағы ұтқырлықты арттыруға мүмкіндік беретін, икемді әрі тиімді жұмыс күшін дамытуға негіз қалайтын құқықтық, экономикалық және институционалдық жағдайларды жаңғырту болып табылады.

Түйін сөздер: Еңбек нарығы, жұмыс күші, еңбек ресурстары, жұмыспен қамту, жұмыссыздық, аймақ

**«NEET-ЖАСТАР» КОНЦЕПЦИЯСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ:
ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРГЕ БИБЛИОМЕТРИЯЛЫҚ ТАЛДАУ**
(Abstract No:169)

Майя Газизова

*Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қазақстан /
gazizova-maiya@mail.ru*

АНДАТПА

Экономикалық өсудің маңызды факторы адами капиталдың өзектендірілген сапасы болып табылады, оның әлеуметтік-экономикалық «байытылуы» жеке зияткерлік құзыреттердің өсуінен, ақпараттық құралдар мен жаһандық үрдістерге қатысу дағдыларын меңгеруден тұрады. Қарама – қарсы тенденция – адами капиталдың азаюы, демек төмен білікті жұмыс күшінің үлесін арттыра отырып, еңбек нарығының дамуына кедергі келтіреді. NEET (Not in Employment, Education or Training) санатындағы жастар осы аспект бойынша стратегиялық қауіпті болып табылады. NEET-жастарды азайту мәселесі өткен ғасырдың аяғынан бастап, бүгін де көптеген мемлекеттерде өзекті болуда. Жұмыста «NEET-жастар» концепциясы зерттеудің библиометрикалық талдауының нәтижелері келтірілген. Жұмыстың мақсаты NEET-жастар саласындағы зерттеулер қарқынын зерттеу және осы мәселе бойынша белсенді дамып келе жатқан тақырыптық кластерлерді анықтау болып табылады. Жүргізілген зерттеудің логикасы NEET-жастардың мәселесін зерттеудің теориялық негіздерін жүйелеуді, NEET-жастары бойынша мәселенің зерттелу жағдайын бағалауды, NEET-жастармен байланысты кластерлер мен зерттеу үрдістерін анықтауды қамтыды. Зерттеудің әдіснамалық тәсілі библиометрия және визуализация әдістерін қолдана отырып, Web of Science ғылыми дерекқорында 1975 жылдан 2022 жылға дейін жарияланған мақалалар негізінде NEET-жастар мәселелерін талдау үшін VOSviewer бағдарламалық құралдарын қолдану болды. Жұмыстар санының артуы NEET-жастар мәселесі бойынша зерттеу тақырыбына қызығушылықтың артуын көрсетеді, әсіресе соңғы жылдары күрт өсу динамикасы байқалады. Әлеуметтік ғылымдар, экономика, білім беру, еңбек қатынастары және т.б. сияқты зерттеу бағыттарының кеңінен таралуын атап өткен жөн. Зерттеу нәтижесінде келесі тақырыптық кластерлер анықталды: «белсенді қатысу», еңбек қызметі», «жастар жұмыссыздығы». Зерттеу нәтижелері осы мәселені бірлесіп зерттеу үшін ғылыми ынтымақтастық бағыттарын табуға мүмкіндік береді.

Түйін сөздер: NEET-жастар, еңбек нарығы, жұмыссыздық, библиометриялық талдау

**INCOME INEQUALITY, ENERGY CONSUMPTION
AND CARBON DIOXIDE EMISSIONS: PANEL VECTOR
AUTOREGRESSION ANALYSIS**

(Abstract No:171)

Gülsüm Akarsu

Ondokuz Mayıs University, Türkiye / gulsum.akarsu@omu.edu.tr

ABSTRACT

Income inequality and climate change have been two major problems calling for solutions. As a global issue, just transition to a low carbon economy has been a hot topic discussed by many national, international, and supranational governmental and non-governmental institutions and organizations and different stakeholders, including society, researchers, academicians, policy-makers, media, governments, businesses and companies among many others. This study aims to analyze the interrelations between energy consumption, carbon emissions and income inequality by using data on Canada, the United States of America, New Zealand, France, and Australia between 1990 and 2014 based on the panel vector autoregression model. Findings indicate bidirectional causal relations between fossil fuel energy's share and per capita energy consumption and unidirectional causality from income inequality to fossil fuel's share. Impulse-response analysis further shows that fossil fuel energy's share, carbon emission, and income inequality respond statistically significant and positive to energy use innovation, followed by a decline over time. Fossil fuel's share shock first increases carbon emissions statistically significant, however, decreases it in the following years. On the other hand, the response of carbon emissions is negative and statistically significant to one standard deviation renewable energy's share shock for the first period, followed by positive responses in the coming years. In conclusion, to achieve the aim of just transitioning to a low carbon economy, it is essential to decrease energy consumption and increase the share of renewables in the total energy consumption.

Keywords: Income inequality, carbon dioxide emissions, energy consumption, panel VAR model

ЖАҢА ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫНДАҒЫ КРЕАТИВТІ ӨНДІРІСТІҢ ОРНЫ

(Abstract No:173)

Дәулет Жайлыбай

*Қожжа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік
университеті, Еуразия ғылыми зерттеу институты, Қазақстан /
daulet_87@bk.ru*

АНДАТПА

Қазақстан экономикалық әлеуеті жағынан Орталық Азия елдері арасында ілгері дамыған мемлекет ретінде қарастырылады. Қазақстанның экономикалық қуаттылығын ірі өндіріс орындары, ауыл шаруашылығы, энергетика және басқа да көптеген салалар қамтиды. Алайда әлемдегі соңғы жылдардағы адами құндылықтардың өзгеруі мен экономикалық бетбұрыстар дамудың жаңа әлеуетін қарастыруды қажет. Бұл ең алдымен адам санасы мен шығармашылығын экономикалық сектор ретінде пайдалануды алға тартып отыр. Мұны қазіргі кезде әлем елдері креативті өндіріс ретінде түсіндіреді. Креативті өндіріске шығармашылық және зияткерлік капитал болып табылатын экономика секторлары жатады. Мәдениет пен өнердің қалыптасқан түсініктен тыс экономиканың арнайы секторы ретінде қарастырылуы мен саланың цифрлы жаңа технологиямен байланыстылығын атап көрсетсе болады. Қазіргі кезде әлемдік ЖІӨ 3% креативті өндіріс саласы құрайды. ЮНЕСКО-ның дерегі бойынша әлемде 30 млн астам адам шығармашылық жұмыспен қамтамасыз етіліп отырғанын көрсетеді. Ал креативті экономиканың Қазақстандағы көрінісіне келетін болсақ, мұнда бірқатар қызықты көрсеткіштерге қол жеткіземіз. 2020 жылғы көрсеткіште Қазақстан бойынша жасампаз экономика саласында 310 мыңнан астам адам жұмыс жасайтыны көрсетілген. Мұның басым бөлігі яғни 45% Алматы қаласында орналасқанын байқауға болады. Себебі, Алматы қаласында ЖОО, театрлар, музейлер сияқты мәдени орындар жеткілікті. Соңғы жылдары Қазақстанда жасампаз өндіріс орындары артып, SmArt.Point, SIGS Space, ArtFuture сияқты жасампаз кеңістікті қамтамасыз ететін нысандар бой көтерген. Елімізде креативті өндірісті дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған тұжырымдамасы бекітілген. Мұнда Қазақстанның экономикалық дамуының басты бағыты ретінде креативті өндіріс саласы екені анықталып отыр. Бұл келешекте Жаңа Қазақстанның басты экономикалық секторы ретінде қарастырылатынын түсіндіреді.

Түйін сөздер: Экономика, креативті өндіріс, Қазақстан, шығармашылық, мәдениет

ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ АДАМ КАПИТАЛЫН ДАМУ:
КӨРКЕМ ӘДЕБИЕТТІҢ ЦИФРЛАНУ ЖАҒДАЙЫ
(Abstract No:175)

Айнур Ахметова

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік
университеті, Еуразия ғылыми-зерттеу институты, Қазақстан /
qazakhmetova@gmail.com*

АНДАТПА

Баяндамада Орталық Азия аймағындағы мемлекеттердің көркем әдебиетті электрондық және цифрлық форматқа көшіру тәжірибесі қарастырылған. Соңғы жылдары бұл аймақтағы елдер цифрлық экономиканы дамытуға, мемлекеттік қызметтер мен қоғамның әртүрлі салаларын цифрландыруға көбірек көңіл бөле бастағаны белгілі. Сонымен қатар, мемлекеттегі адам капиталын дамыту үшін тарихы тереңнен бастау алатын Орталық Азия елдерінің бай әдеби мұрасын сақтау және кеңірек насихаттау үшін бірқатар республикалық ұлттық және аймақтық кітапханаларды электрондық нұсқаға көшіру жұмыстары қолға алынған. Аталған аймақтағы кітаптарды цифрландыру жұмыстарының нәтижесі электрондық кітапханалардың сайттардағы цифрлық кітаптардың сапасы, сандық көрсеткіші және оқырмандардың оған интернет, гаджеттер арқылы қолжетімділік мәселелері тұрғысынан талданған. Баяндамада көркем әдебиет түрлерін цифрландыру жұмыстарының артықшылықтары талқыланды. Орталық Азия аймағы тұрғысынан алып қарағанда, көркем әдебиеттің электрондық нұсқасы кітап оқу көрсеткіші төмен бұл аймақтың кітап оқуға деген қызығушылығы мен мәдениетін арттыра түседі. Сонымен қатар, халықтың өз ана тіліндегі контентке қолжетімділігін қамтамасыз ету арқылы орыс тілі басым аймақтағы қазақ тілі, қырғыз тілі, өзбек тілі, түркімен тілі және тәжік тілінің қолданысын кеңейтуге үлес қосады. Ең тиімді артықшылығы, халықтың ұлттық мәдениеті электрондық және цифрлық нұсқада сақталады және тұрғындар интернетке қосылған гаджеттер арқылы кітапқа жылдам және әлемнің кез келген нүктесінен қолжеткізе алады. Сонымен қатар, баяндамада мәдени-әдеби мұраны цифрландыру үрдісін дамытудағы мемлекеттік бағдарламалардың үлесі сарапталған.

Түйін сөздер: Орталық Азия әдебиеті, цифрлық, электрондық әдебиет

ADVANTAGES OF USING METAVERSE TECHNOLOGY IN CRYPTOCURRENCY

(Abstract No:176)

Huseyn Asgarli Cafar

Nakhchivan State University, Azerbaijan / huseyn.a@ndu.edu.az

ABSTRACT

As the current era develops, not only technology has developed but also currency and our world has changed. There is a world that we can call a metaverse, a metaverse that is a world that describes virtuality or a world with a 3D concept. Cryptocurrency is a digital currency in the form of digital coins such as bitcoin. In using cryptocurrency as digital currency, there are risks, but we as humans who are developing in this era, are unconsciously required to follow the developments of the era. The purpose of this study is to analyze how influential cryptocurrency is in the metaverse era. The method used is qualitative and the results of this study are in the form of influence on cryptocurrencies in the metaverse era.

Keywords: Cryptocurrency, metaverse, bitcoin, virtual, crypto

**OPPORTUNITIES & CHALLENGES IN METAVERSE –
MUSLIMS PERCEPTION FROM AN ISLAMIC VIEW POINT**
(Abstract No:177)

Amjad Bangash

Muzn Islamic Banking, Oman / amjadjkhanbangash1979@gmail.com

ABSTRACT

Problem statement: if something does not bring benefits, in Islam, it is not allowed. Metaverse is a virtual world phenomenon which needs to be analysed to see whether such phenomenon has real benefits and has an impact in real world to be acceptable to Muslims. Explanation of Hypothesis: The research paper will attempt to answer the below queries: 1. Understanding the metaverse in general and the use of metaverse in terms of permissibility and prohibition. 2. How can Metaverse interfere with a Muslim's daily as well as economic & social obligations, and it's good or bad impact? 3. Shari'a guidelines for launching a Metaverse and its uses. Methods Used: Qualitative Research Methods will be used as it's a subjective topic. This will include review of classical and contemporary Fiqh in this topic. Interviews for few Shari'a Scholars on this topic and interviews from the founders established metaverse called then as Islamic metaverse. Research Results: 1. When a metaverse is halal and when it is not? 2. Islamic Scholars views in respect to its permissibility, prohibition and permissibility under conditions. Any Shari'a guidelines based on Fiqh and the Scholars view. 3. Utility, real case scenario, and trading in Metaverse. 4. Halal Metaverse models and use cases. 5. Future Research.

Keywords: Utility, halal, real word, metaverse

JEOEKONOMİK VE JEOPOLİTİK GELİŞMELER IŞIĞINDA ORTA ASYA-ÇİN ENERJİ İŞ BİRLİĞİNİN GELECEĞİ (Abstract No:179)

Omirbek Hanayi

*Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi, Avrasya
Araştırma Enstitüsü, Kazakistan / kaztegin@hotmail.com*

ÖZET

Günümüzde dünya enerji tüketiminin yaklaşık dörtte birini oluşturan Çin'in normal şartlar üzerine kurulan projeksiyonlarda bu tüketimini sürekli olarak artması beklenmektedir. Uzmanlara göre, 2030'de Çin'in yıllık petrol tüketiminin 690 milyon tona ve yıllık doğalgaz tüketiminin 620 milyar metreküpe ulaşacağı tahmin edilmektedir. Aynı zamanda Çin'in enerjide dışa bağımlılığı hala yüksek düzeydedir. 2019'da Çin'in petrol tüketiminde ithalata bağımlılığı %72.6 ve doğalgaz tüketiminde ithalata bağımlılığı %43 olarak kaydedilmiştir. Bu bağlamda, Orta Asya ülkeleri ile Çin arasındaki ticari-ekonomik ilişkilerin temel yapısı dikkate alındığında ise, petrol ve doğalgaz alanındaki işbirliğinin önemli rol oynadığı bilinmektedir. Koronavirüs salgınının Orta Asya ve Çin arasındaki enerji işbirliğine yönelik kısa vadeli ve geçici bir olumsuz etki yaratmasına rağmen, Çin'in orta ve uzun vadede giderek artan enerji tüketimi karşısında Orta Asya ve Çin arasındaki enerji iş birliğinin daha da önem kazanacağı tahmin edilebilir. Fakat, Orta Asya ve Çin arasındaki enerji iş birliğinin geleceği, bölgedeki ekonomik gelişme ve siyasi istikrarın sağlanması gibi iç faktörlerin yanı sıra, Rusya ve ABD gibi küresel güçlerin bölgeye yönelik politikalarına ve küresel enerji pazarlarındaki değişimlerle de doğrudan ilgili olacağı söylenebilir. Aynı zamanda hızla değişen dünyadaki mevcut kürsel ve bölgesel jeoekonomik ve jeopolitik gelişmeler de, ekonomik yapısı enerji ve hammadde ihracatına dayalı Orta Asya ülkeleri yakından etkilemektedir. Dolayısıyla bu makalede, mevcut kürsel ve bölgesel jeoekonomik ve jeopolitik gelişmeler ışığında Orta Asya ve Çin arasındaki enerji işbirliğinin geleceği değerlendirilerek, Orta Asya ülkelerinin, neredeyse başta enerji olmak üzere tüm ekonomik alanında işbirliği içerisinde olan Çin ile ilişkilerini nasıl geliştirmeleri ve kendi ekonomik çıkarlarını nasıl korumaları gerektiğine dair öneriler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Jeoekonomi, jeopolitik, Orta Asya, Çin, enerji

**FİNANSALLAŞMA, ENERJİ TÜKETİMİ VE EKONOMİK
BÜYÜMENİN ÇEVRE KALİTESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:
TÜRKİYE EKONOMİSİ ÖZELİNDE ARDL SINIR TESTİ
ANALİZİ**

(Abstract No:181)

Bahar Oğul

*Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye /
baharogul@yahoo.com*

ÖZET

Sanayileşme sürecinin hızlanması, nüfus artışı ve teknolojik değişimler gibi sebeplerden dolayı çevre kalitesi üzerinde değişimler meydana gelmiştir. Küreselleşme sürecinin hızlanması ve finansallaşma sürecinin artmasından dolayı da çevresel değişimler ortaya çıkmıştır. Ülke ekonomileri açısından en temel hedeflerden biri olan sürdürülebilir ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanması sonucunda da çevre kalitesi değişime uğramıştır. Hem sosyal hem de ekonomik etkiler meydana getiren çevre kalitesini hangi unsurların ne yönde ve nasıl etkilediği araştırılması gereken önemli bir konu haline gelmiştir. Bu çalışmadaki amaç Türkiye ekonomisinde 1990-2018 dönemi için Çevresel Kuznets Hipotezi'nin geçerli olup olmadığını incelemektir. Çevresel kirliliğinin göstergesi olarak CO2 emisyonundan ve finansal gelişmenin göstergesi olarak IMF tarafından sunulan finansal gelişme endeksinden yararlanılmıştır. Değişkenler arasındaki eşbütünleşme ilişkisi Gecikmesi Dağıtılmış Otoregresif Model (ARDL) sınır testiyle sınanmıştır. ARDL sınır testinin sonucunda hem kısa hem de uzun dönemde Çevresel Kuznets Eğrisi hipotezinin geçerli olduğu bulgusu elde edilmiştir. Başka bir deyişle kişi başına düşen CO2 emisyonu miktarı gelir düzeyi bir noktaya kadar yükselirken yükseldiği, bir eşik değerden sonra gelir artışı olmasına rağmen azalışa geçtiği görülmektedir. Ayrıca kısa dönemde finansal gelişmenin çevre kirliliğini artırdığı ve uzun dönemde finansal gelişmenin çevre kalitesi üzerindeki etkisinin istatistiki olarak anlamsız olduğu sonucu elde edilmiştir. Enerji tüketimi ise hem kısa hem de uzun dönemde çevre kirliliğini artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansallaşma, enerji tüketimi, Çevresel Kuznets Eğrisi, ARDL sınır testi, Türkiye ekonomisi

CRYPTO ASSET REGULATION IN UAE: A CASE STUDY OF SHARIAH COMPLIANCE MEER-DEFI ECOSYSTEM

(Abstract No:182)

Abdussalam Ismail Onagun

Qitmeer Smart Consultancy, United Arab Emirates /

abdussalam3@yahoo.com

ABSTRACT

The UAE government has been in the forefront to establish and develop Crypto asset regulation in taking care of future generation and to regulate the future finance. This research paper will focus on Decentralised finance (DeFi) applications. However, DeFi is short for “Decentralised Finance” an umbrella term for a variety of financial applications in cryptocurrency or blockchain geared toward disrupting financial intermediaries. It involves taking traditional elements of the financial system and replacing the middleman with a smart contract. In layman’s terms it can also be described as a merger between traditional banking services and blockchain technology. The main objectives of this paper, and the efforts in Islamic economics so far has been to create new forms of Shariah compliance instrument to operationalise Shariah values and ethics into the current conventional economic system and banking products. While this is crucial to sustain the global economy as it is today, the Islamic economics needs to develop new strategies to cope with the future of finance and economy, which starts with a clear and deliverable vision of a new world economy. The research paper will adapt the research analysis method and library based method explain how Meer-Defi is a unique application of Shariah compliance cryptocurrency with world-class user experience that seamlessly processes and use locally and globally. The paper will conclude that Meer-Defi is a Shariah compliance and there is need to provide certain applications to global Crypto communities. This will help them to participate in the cryptocurrency market and economic development.

Keywords: Blockchain technology, virtual asset, meer-defi, crypto asset, shariah compliance

INFLATION IN MONTENEGRO AND EUROAREA

(Abstract No:183)

Gordana Radojevic

University Donja Gorica, Montenegro / gordana.radojevic@udg.edu.me

ABSTRACT

In order to see Montenegrin inflation in a proper perspective it is necessary to compare it to inflation in the euro zone. In 2000 and 2001, the official currency in Montenegro was the DM, which was replaced by the euro in 2002. Therefore, since Montenegro's currency since 2002 has been the euro, its prices of tradable goods should be shaped by the price in the Euro zone according to the theory of Harrod, Balassa and Samuleson. In order to better observe the structure of Montenegrin inflation, we use the concept of a relative price index. Main findings show that Inflation in Montenegro has been on average higher than in the Euro zone in 2022 and very close to it in 2019-2021. This may point to serious imperfections in the Montenegrin consumer goods market as importers and retailers are allowed to charge ever-increasing mark-ups.

Keywords: Inflation, Montenegro, euro, relative price index

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA BAĞLAMINDA İNSANA YAKIŞIR İŞ VE PLM İLİŞKİSİ (Abstract No:184)

Orçun Çimen¹, Rüstem Barış Yeşilay²

¹Ege Üniversitesi, Türkiye / cimen26@gmail.com,

²Ege Üniversitesi, Türkiye / rustem.baris.yesilay@ege.edu.tr

ÖZET

Günümüzde gerçekleşen nüfus artışları, iklim değişiklikleri, artan kirlilikle (hava, su, gürültü vb.) birlikte olumsuz çevresel etkiler ve kaynak kıtlığı gibi ciddi sorunların ortaya çıkmasıyla yerleşik ekonomik yaklaşımlara bakış açısının değişmesine ve bununla birlikte çalışma hayatının büyük bir değişim sürecine girmesine neden olmuştur. Son yıllarda artan rekabetle birlikte sürdürülebilir kalkınmanın amaçlarına ulaşabilmesi için yeni ekonomi modelleri ortaya çıkmış ve Endüstri 4.0 dönüşümüyle birlikte dijital olanak ve teknolojilerin çalışma hayatındaki etkisi daha fazla hissedilmeye başlanmıştır. Bu dönüşüme paralel olarak sürdürülebilir ekonomi için geleneksel ekonomi anlayışından bir kopuşu temsil eden döngüsel ekonomi modeli ön plana çıkmaktadır. Ürün Yaşam Döngüsü Yönetimi (Product Lifecycle Management-PLM), ekonominin sürdürülebilirliği ve çalışma hayatının iyileşerek devam etmesini destekleme potansiyeline sahiptir. Bu çalışmada, PLM'nin sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı kolaylaştıran ve mümkün kılan yönleri gözden geçirilerek insana yakışır iş kavramı bileşenleriyle ilişkisi irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ürün Yaşam Döngüsü Yönetimi (PLM), sürdürülebilir kalkınma, insana yakışır iş, sürdürülebilirlik

**YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜN İHRACATINI BELİRLEYEN
FAKTÖRLERİN YENİDEN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ: SEÇİLMİŞ
GELİŞMİŞ VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDEN KANITLAR**
(Abstract No:188)

Hüseyin Ağır¹, Sefa Özbek²

¹Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye /
huseyinagir@hotmail.com

²Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye /
sefaozbek@yahoo.com

ÖZET

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülke ekonomilerinde ekonomik büyüme ve kalkınma en önemli makroekonomik hedefler arasında yer almaktadır. Bu hedefin sürdürülebilirliğinin sağlanması önemli görülmektedir. Küreselleşme süreci ile birlikte sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için yüksek teknoloji ürün ihracatının önemi artmıştır. Söz konusu süreçte bilgi-bilişim sektöründe yaşanan gelişmeler, teknolojik gelişmelerin artması, sanayileşmenin yeni boyutlar kazanması, nüfus artışı, çevresel bozulma gibi etmenler katma değeri yüksek ürünlerin önemini artırmıştır. Dolayısıyla ileri teknoloji içeren ürün üretiminin gerçekleştirilmesi ülke ekonomileri için önemli hale gelmiştir. Bu çalışmada küreselleşme sürecinde ileri teknoloji ürün ihracatını belirleyen faktörler belirlenmeye çalışılmaktadır. Çalışmada ekonomik büyüme, doğrudan yabancı yatırımlar, Ar-Ge harcamaları, BİT kullanım endeksi, hükümet etkinliği endeksi, bilimsel ve teknik makale sayıları, hukukun üstünlüğü, insani gelişme endeksi, finansal gelişme endeksi verileri kullanılmıştır. Ampirik yöntem olarak panel veri analizi uygulanmıştır. Seçilmiş gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerden oluşan panel veri setinde gelişmişlik düzeyine göre ülkeler özelinde farklı bulgular elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ar-Ge, teknoloji, ekonomik büyüme, ihracat

PROSPECT THEORY AND THE FINANCIAL WELL-BEING IN THE UNCERTAIN TIMES

(Abstract No:189)

Yıldız Zeliha Hatipoğlu¹, Esra Kılıç²

¹*Istanbul Aydın University, Türkiye / yhatipoglu@aydin.edu.tr*

²*Suleyman Demirel University, Türkiye / esrasincer@sdu.edu.tr*

ABSTRACT

Behavioral economics investigates the decision-making process in uncertainty by Prospect theory. Prospect theory has been using cognitive psychology and assesses an individual as a bounded rational with biases. In this study, after the COVID-19 pandemic, developing economies as well as developed economies are confronted with an economic crisis. In the downturning economies, people affect negatively with their financial status and this relationship is also determiner of the well-being. Therefore, measuring perceived risk and uncertainty is crucial for policymaking that is aimed at the well-being of the household. Accordingly, perceived uncertainty is inquired with the financial self-efficacy and financial threat by using the financial threat scale. Adding to these, social representation of economic uncertainty is discovered. It is discussed whether there is a difference in social representation of uncertainty between cultures. There are three sections. In the first section, the Prospect theory will be discussed with the current developments. After that, economic decisions are requested for whether rational or irrational-deviating from expected utility theory in these uncertain days and analyzed with the financial threat scale. The economic decisions -risk taking, saving-consumption, are measured by hypothetical survey questions. Consequently, the results are compared with the prospect theory.

Keywords: Uncertainty, financial wellbeing prospect theory

A COMPARATIVE ECONOMIC ANALYSIS OF THE EFFECTS OF THE COVID-19 PANDEMIC ON TÜRKİYE’S NATURAL GAS MARKET

(Abstract No:190)

Göktuğ Şahin

Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye / goktug.sahin@hbv.edu.tr

ABSTRACT

The COVID-19 Pandemic, declared by the World Health Organization on March 11, 2020, is one of the most extraordinary crises experienced in history and caused severe economic problems in addition to its various effects on a global scale. Although the Pandemic significantly impacted numerous macroeconomic factors, the energy sector also felt its effects intensely. While it is essential to reduce the impact of the Pandemic, the excessively expansionary economic policies implemented by the countries to cope with the crisis in the relevant period, it is seen that other difficulties have arisen afterward. Furthermore, it was once again realized during this crisis that the success of short-term initiatives enacted amid great uncertainty could not produce adequate pass-through. The natural gas markets have been one of the most notable examples of this circumstance. A noteworthy dichotomy is a contrast between the decline in natural gas prices during the epidemic and the consequent increase. Focusing on the efforts made to reduce the contraction in demand for natural gas during the pandemic period left it unprepared for the opposite situation faced in the subsequent period. The transformations in the global natural gas markets during the relevant periods have significantly impacted a country like Türkiye, which is heavily dependent on imports of natural gas. While natural gas demand and imports decreased in Türkiye during the Pandemic, there were substantial increases by the country’s strong demand afterward, in line with the global scenario. Additionally, when circumstances like the global economic recession and the Russia-Ukraine war are considered, more significant global volatility in natural gas prices has also impacted Türkiye’s natural gas market. This study compares and contrasts the economics of natural gas, which plays a vital role in economies and the energy sector, during and after the Pandemic in Türkiye. In addition, it aims to contribute to the academic literature on Türkiye’s natural gas market by offering scenario-based recommendations for the precautions and actions Türkiye should adopt both during and after challenging circumstances like the Pandemic.

Keywords: COVID-19 pandemic, energy economics, natural gas market, macroeconomic policy

DETERMINING THE EXCHANGE RATE REGIME OF KAZAKHSTAN

(Abstract No:191)

Nurlan Sailaubekov¹, Shynara Sarkambayeva²

¹*Kazakh-German University, Kazakhstan / sailaubekov@rambler.ru*

²*International IT University, Kazakhstan /*

shynara.jumadilova@gmail.com

ABSTRACT

Dynamics of all major macroeconomic indicators depends on changes in the exchange rate. Competitiveness of national goods in world markets, volume of exports and imports directly depend on how the exchange rate changes. On the other hand, the exchange rate also influences direction of international capital flows. This is due to the fact that capital from one country to another flows depending on the projected real profit on it. And the profit, as known, will depend on an interest rate and dynamics of changes in an exchange rate. Thus, economic and political stability of any country depends on behavior of its national currency. Therefore, exchange rate is one of the main instruments of macroeconomic policy. In turn, influence of an exchange rate on development of respective country's economy depends on which exchange rate regime is chosen by the country. Existing studies confirm that the economic development of a country is directly dependent on the exchange rate regime applied by that country. The variety of exchange rate regimes used in practice is so great that the IMF faces serious difficulties in trying to classify them, and periodically reviews its approaches to resolving this issue. The problem is further complicated by the fact that the exchange rate regime actually used by a certain country often differs from the officially declared one. In this regard, this study is aimed at determining the regime of the national currency's exchange rate of Kazakhstan. Statistical data for calculations were taken for the period since 1996 to 2022.

Keywords: Monetary policy, instruments, currency rate, foreign exchange reserve, managed floating, fixed exchange rate, floating exchange rate

**ҚАЗАҚСТАН МЕН ОРТА АЗИЯ РЕСПУБЛИКАЛАРЫНЫҢ
АРАСЫНДАҒЫ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫ ДАМУДАҒЫ
ӨКІЛЕТТІ ӨКІЛДІКТЕРДІҢ ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ**
(Abstract No:192)

Жүнісбаев Алмас

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік
университеті, Еуразия ғылыми-зерттеу институты, Қазақстан /
aj013@mail.ru*

АНДАТПА

Баяндамада XX ғасырдың 20-шы жылдардың алғашқы жартысындағы Қазақстан мен Орта Азия республикалары арасындағы ынтымақтастықты дамытудағы өкілетті өкілдіктердің қызметі қарастырылған. Автор бұрын ғылыми айналымға тартылмаған Ресей, Өзбекстан және Қазақстан мұрағаттарының тың тарихи құжаттарының негізінде Қазақ және Түркістан АКСР-нің Орталықтағы (БОАК пен РКФСР Ұлт істері жөніндегі халық комиссариаты), Қазақ АКСР-нің Түрікаткомдағы, Түркістан АКСР-нің Қазаткомның, сондай-ақ Қазақ АКСР-нің Орта Азиядағы өкілетті өкілдіктердің тарихын жан-жақты ашып көрсетуге талпыныс жасаған. XX ғасырдың 20-жылдары Ресей Кеңестің Федерациясының құрамындағы Қазақ және Түркістан республикаларының тарихында мейлінше аз зерттелген мәселелердің қатарына осы қос автономияның арасындағы саяси-экономикалық және рухани-мәдени ынтымақтастығын нығайту жолында қызмет еткен өкілетті өкілдіктердің тарихын жатқызуға болады. Қарастырылып отырған кезеңдегі Орта Азия аймағының, соның ішінде Қазақ және Түркістан автономиялы республикалардың тарихына арналып жазылған ғылыми еңбектерде өкілетті өкілдіктердің қызметі арнайы зерттеудің нысанына айналмаған. Ғалым-зерттеушілер негізінен екі республиканың тарихын бір-бірінен жеке-жеке қарастырғандықтан, олардың арасындағы саяси-экономикалық және мәдени байланыстардың тарихына аз көңіл бөлген. Баяндамада ресми бекітілген ережелерді талдау арқылы өкілетті өкілдіктердің құрылу уақыттары, мақсаты мен міндеттері, қызмет ету аясы, оларға әр түрлі жылдары жетекшілік еткен қайраткерлердің есімдері анықталған. Сонымен қатар, баяндамада Қазақ АКСР-нің Түрікаткомның жанындағы өкілетті өкілі Т. Жүргеновтың ұлттық-мемлекеттік межелу барысындағы қазақ жерінің тұтастығын қалпына келтірудегі қызметі ашып көрсетілген.

Түйін сөздер: Қазақ АКСР, Түркістан АКСР, Түрікатком, Қазатком, өкілетті өкілдік

ПАНДЕМИЯДАН КЕЙІНГІ ШЫҢЖАҢНЫҢ СЫРТҚЫ САУДАСЫ

(Abstract No: 193)

Жулдыз Жанаділ

*Қожас Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік
университеті, Еуразия ғылыми-зерттеу институты, Қазақстан /
zhuldiz_zanadil@hotmail.com*

АНДАТПА

Үрімжі кеденінің 2021 жылғы маусым айындағы мәліметіне сүйенсек, жаһандық індеттің алдын алу және қатаң бақылау жағдай аясында да Шыңжаңның сыртқы саудасы қарқынды түрде жалғасқан. 2022 жылғы қаңтар айындағы мәлімет бойынша, 2021 жылы Шыңжаңның сыртқы саудасының жалпы құны 156 миллиард 910 миллион юань (шамамен 23 миллиард 252 миллион АҚШ доллары) болып, 2020 жылмен салыстырғанда 5,8%-ға өскен. Үрімжі кедені ведомстволық ынтымақтастықты нығайтып, кедендік рәсімдеу үдерісі мен порттық іскерлік ортаны оңтайландыруды жалғастырды, импорт пен экспорттың жалпы кедендік рәсімдеу уақытын қысқарту әсерін одан әрі біріктірді және тұрақтылық пен сапаны ілгерілету үшін сыртқы саудаға жан-жақты қолдау көрсетті. 2021 жылы Үрімжі кеден аймағында сыртқы байланыс пен үйлестіруді күшейтіп, жергілікті эпидемияға қарсы шаралардағы өзгерістердің әкелінетін және шығарылатын тауарлардың кедендік рәсімдеу уақытына әсер етуіне жіті назар аударды. Эпидемияны қалыпқа келтіру жағдайында порттардың біркелкі ағынын қамтамасыз ету және тиімділікті арттыру үшін қажетті шараларды қабылдады. Олардың ішінде Шыңжаң мен Қазақстан және Қырғызстан сынды дәстүрлі сауда серіктестері арасындағы экономикалық және сауда алмасулар тұрақты түрде өскен. Шыңжаңның сыртқы сауда кәсіпорындары өндірген жері туралы декларация және жинақтау ережелері сияқты преференциялық саясаттармен бірге экспортты кеңейтті, сондай-ақ олардың Вьетнам, Оңтүстік Корея және Жапония сынды RCEP (Аймақтық жан-жақты экономикалық серіктестік) мүше елдерімен импорттық және экспорттық саудасы қарқынды өсті.

Түйін сөздер: Пандемия, сыртқы сауда, Шыңжаң, импорт, экспорт

**OECD ÜLKELERİNDE ORTALAMA ÇALIŞMA SAATLERİ VE
EMEK ÜRETKENLİĞİNİN İŞSİZLİK ORANLARINA ETKİSİNİN
ARAŞTIRILMASI**
(Abstract No:196)

Ali Çelik

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye / alicelik6209@gmail.com

ÖZET

İşsizliğin ortaya çıkması tıpkı iktisadi krizler incelenirken yapıldığı gibi kapitalizmin bir anomalisi, konjoktürel olarak dengeden sapmasının bir sonucu ve arızı olduğu yaklaşımı ana akım iktisadi düşüncenin genel kanısını oluşturmaktadır. Geniş bir kesim işsizliğin nedenini üretim ekonomisinden uzaklaşılmasına; kimileri finans kapitalin egemenliğine, kimileri ise sıcak para hareketlerinin neden olduğu istihdamsız büyümeye dayandırmaktadır. Ancak işsizliğin oluşumu kapitalizmin doğasının bir sonucudur. Kapitalizmin varlık koşulu ve mutlak bir yasasıdır. Çünkü istihdam edilen emekçi nüfusun çalışma şartlarını (ortalama çalışma saati, ücret seviyesi, sendikalaşma düzeyi, toplu sözleşme hakkı vb.) ve bu bağlamda pazarlık gücünü belirleyen unsurlar arasında işsiz oranlarından bahsedilmektedir. İşsizlik oranları, iktisadi sistemin gönenç ya da kriz dönemlerinden doğrudan etkilenen ve önem seviyesi her ekonomi için yüksek olan makroekonomik göstergelerden biridir. Ayrıca işsizliğin, ekonomik yönünün yanında sosyal ve siyasal hatta psikolojik taraflarının (maliyetlerinin) olduğu gerçeği söz konusu olguyu farklı disiplinlerin araştırma odağı haline getirmiştir. İşsizlik olgusu türleri ve ortaya çıkış biçimleri itibarıyla farklı düzeylerde kategorize edilmektedir. Kuşkusuz işsizliğe neden olan birçok faktörden söz edilebilir. Çalışmanın amacı, ortalama çalışma saatleri, yüksek teknoloji yatırımlar ve emek üretkenliğinin işsizlik oranlarına etkisini seçilmiş OECD ülkeleri için panel veri analizinden faydalanarak sınamaktır. Çalışmanın önemi, ortalama çalışma saatleri ile teknoloji bağlantısını birlikte ele alarak işsizlik oranlarına hangi düzeyde yansımalarının olacağını çözümlemektir. Yapılan çalışmaların aksine bu çalışmanın özgünlüğü ise yüksek teknoloji kullanımının ortalama çalışma saatlerini düşüreceği ve bunun da işsizlik rakamlarını aşağıya çekebileceği beklentisi olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ortalama çalışma saatleri, yüksek teknoloji yatırımlar, emek üretkenliği, panel veri analizi, OECD ülkeleri

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ SÜRECİNDE PARA POLİTİKALARI

(Abstract No:197)

Aydanur Gacener Atış¹, Duygu Ölçer²

¹Ege Üniversitesi, Türkiye / aydanur.gacener@ege.edu.tr

²Ege Üniversitesi, Türkiye / olcerduygu96@gmail.com

ÖZET

Sanayi Devrimi'yle birlikte etkileri gözlemlenmeye başlanan iklim değişikliği, 21.yy itibarıyla “kriz” olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Sanayileşen toplumlarda teknolojik gelişmeler ve artan tüketim eğilimleri bu süreci hızlandırmıştır. İklim değişikliğini sadece sıcaklık artışı ve buna bağlı gelişmeler kapsamında değerlendirmek oldukça sığ bir yaklaşımdır. İklim değişiklikleri ile ortaya çıkan iklim riskleri sosyal ve ekonomik hayatı öngörülenden fazla etkileyebilecek büyük küresel negatif dışsallıklar olarak değerlendirilmektedir. Küresel iklim değişikliğinin ekolojik sisteme vereceği zarar sonucunda ortaya çıkacak ekonomik riskler ile birçok iktisadi faaliyet de olumsuz etkilenecektir. Merkez bankalarının temel amaçlarının fiyat istikrarını ve finansal istikrarı sağlamak olduğu düşünüldüğünde, söz konusu riskler bu amaçlardan sapılmasına ve ekonomik istikrarın sürdürülebilirliğinin tartışılmasına neden olur. Bu açıdan merkez bankalarının iklim değişikliği konusuna özel bir önem atfetmeleri ve bu değişikliklerin küresel çapta yaratacağı olumsuzlukları azaltmak adına para politikaları yoluyla iktisadi sisteme farklı şekillerde yön vermeleri gerekir. Örneğin, iktisadi karar mekanizmalarını iklim değişikliği nedeniyle oluşması muhtemel ekonomik ve finansal riskler konusunda bilgilendirerek, bu riskleri dikkate alan politik uygulamaları teşvik edebilirler. Diğer taraftan, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşın uyum kabiliyetinin ve iklim direncinin artırılması; düşük emisyonlu ve iklim dirençli kalkınmanın istikrarlı hale getirilmesi gibi unsurları gözeterek planlı bir ekonomik kalkınma hedefine uygun ekonomik sistemi finanse edebilirler. Küresel iklim değişiklikleri gelişmiş ülke merkez bankaları ve uluslararası finans kuruluşları tarafından son dönemde yapılan çalışmalarda incelenmektedir. Bu çalışmada, başta FED, ECB ve TCMB olmak üzere merkez bankalarının iklim değişikliği ile mücadelede ve iklimle ilgili risklerin yönetiminde izledikleri stratejik ve uzun vadeli para politikası yaklaşımları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim krizi, ekonomik riskler, para politikası, merkez bankacılığı

NEOLİBERAL POLİTİKALARIN TERSİNE İŞLEDİĞİ SÜREÇ: COVID-19 PANDEMİSİ

(Abstract No:198)

Aydanur Gacener Atış

Ege Üniversitesi, Türkiye / aydanur.gacener@ege.edu.tr

ÖZET

Çok hızlı yayılım gösteren ve bu nedenle kısa zamanda tüm dünya için ciddi bir sağlık tehdidi halini oluşturan Koronavirüs, ilk olarak 2019 yılı aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkmıştır. Mevcut ve bilinen hiçbir tedavi yöntemine cevap vermeyen bu virüsün insandan insana solunum yoluyla bulaşması nedeniyle hızlı yayılım göstermesi sonucunda Dünya Sağlık Örgütü 11 Mart 2020'de bu salgını pandemi olarak tanımlamış ve tüm dünyaya duyurmuştur. Dünya bu tarihten sonra yeni bir sürece girmiştir. Koronavirüs pandemisi temelde bir sağlık krizi olarak kabul edilmekle birlikte, hayatın pek çok alanında yarattığı olumsuzluklar nedeniyle aynı zamanda iktisadi ve toplumsal etkileri ile dikkate alınması gereken bir oluşumdur. Pandemi sürecinde birçok ülkede sosyal hayat izole edilmiş, yurt içi ve yurt dışı seyahat kısıtlamaları ile birçok karantina tedbiri uygulanmış; eğitim, turizm, havacılık, tarım, finans sektörü olumsuz etkilenmiştir. Bu durum domino etkisiyle tüm dünyaya yayılmıştır. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde uluslararası piyasalarda ortaya çıkan talep daralmasına bağlı olarak mal ve hizmet ihracatı önemli oranda gerilemiş, döviz kazandırıcı birçok sektörde ciddi gelir kayıpları yaşanmıştır. Bu süreçte birçok ülkede hükümetler topluma yönelik sosyal yardımlar ve parasal aktarımlar gerçekleştirmiştir. Kamunun yaptığı harcamalar bir tercihten öte, bir zorunluluk olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışmada son yüzyıla damgasını vuran salgınlar hakkında kısa bir bilgi sunulacak ve son 2,5 yıldır hayatımızı şekillendiren COVID-19 pandemisinde kamunun ekonomik bir aktör olarak uyguladığı politikalar ile bu politikaların sonuçları değerlendirilecektir. Ekonominin serbestleşmesi yönlü kamu müdahalesini olabildiğine sınırlandıran neoliberal politikaların tersine işlediği bu süreçte, devletin ekonomik faaliyetleri ülke bazında örnekler ile açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, pandemi, maliye politikaları, neoliberal politikalar

AVRASYA'DA İŞ BİRLİĞİ VE ÇATIŞMA DENKLEMİNDE ENERJİNİN ROLÜ VE ETKİSİ (Abstract No:199)

Turgay Düğen

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türkiye / turgay.dugen@ohu.edu.tr

ÖZET

Sovyet döneminde çözülen, çözüldüğü düşünülen ya da dondurulmuş siyasi, sosyokültürel ve jeopolitik krizler veya gerilim hatları Sovyet sonrası dönemde yeniden ortaya çıkmıştır. Bunun yanında Sovyetler Birliği'nin siyasi, sosyokültürel ve ekonomi politikalarının neticeleri olarak ortaya çıkan kriz ve çatışma alanları da oluşmuştur. Bu kriz ve çatışma alanlarının yanında Avrasya'da yeni iş birliği ve bütünleşme süreçleri de başlatılmıştır. Uluslararası ilişkilerde çatışma ve iş birliğinin önemli unsurlarından biri olan enerji ve enerji güvenliği meselesi Avrasya'daki çatışma ve iş birliği süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Bu çalışmada Avrasya'daki enerji ve enerji güvenliği meselesinin çatışma ve iş birliği süreçlerine olan etkisi bölgedeki örnekler üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Enerji kaynakları ve enerji kaynaklarının nakli ne zaman bir iş birliği sürecini başlatmakta, ne zaman bir krizi ya da çatışmayı tetiklemektedir? Bu soru Avrasya'daki devletlerarası ilişkilerin anlamlandırılması açısından önem arz etmektedir. Çalışmada yeraltı ve yer üstü enerji kaynakları bir arada değerlendirilmiştir. Çünkü özellikle Orta Asya bölgesindeki doğalgaz, petrol ve su kaynakları ile iş birliği ve çatışma alanları arasındaki denklem birbirine bağlı olarak ele alındığında daha anlaşılır hale gelmektedir. Çalışmada Avrasya coğrafyasının sınırları ile Sovyet sonrası coğrafya kastedilmekte olup, enerji ve enerji güvenliği meselesinde siyasi ve ekonomik olarak bölge dışı aktörlerin de etkisinin ve rolünün çalışmaya dahil edilmesi gerekli görülmüştür. Bu sebeple enerji nakil hatlarının inşası ve enerji kaynaklarının çıkarılması, işlenmesi ve taşınması süreçlerine dahil olan uluslararası ve ulus üstü aktörler de dikkate alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrasya, iş birliği, çatışma, enerji, enerji güvenliği

ÇEVRESEL KUZNETS EĞRİSİ HİPOTEZİNİN PANEL KANTİL REGRESYON YAKLAŞIMI İLE ANALİZİ

(Abstract No:200)

Ebru Çağlayan Akay¹, Zamira Oskonbaeva²

¹Marmara Üniversitesi, Türkiye / ecaglayan@marmara.edu.tr

²Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan /
zamira.oskonbaeva@manas.edu.kg

ÖZET

Bu çalışmanın amacı iktisadi büyümenin çevre üzerindeki etkisini Çevresel Kuznets eğrisi hipotezi bağlamında incelemektir. Ampirik analizde Dünya Bankası veri tabanından temin edilmiş seçilmiş geçiş ülkelerinin 1995-2017 dönemine ait yıllık verileri kullanılmıştır. Kullanılan veri setinin yapısına bağlı olarak Machado ve Santos Silva (2019) tarafından geliştirilen panel kantil regresyon yaklaşımı uygulanmıştır. İktisadi büyüme dışında yenilenebilir enerji tüketimi ve kentleşme oranının da çevre üzerindeki olası etkilerine odaklanılmıştır. İlk önce serilerin normal dağılım özelliği Shapiro Wilk, Jarque–Bera testleri ve çarpıklık-basıklık ölçüleri ile incelenmiştir. Daha sonra seriler arasında yatay kesit bağımlılığın varlığı Pesaran (2004) tarafından önerilen CD testi ile incelenmiştir. Akabinde, serilerin durağanlık özellikleri hem birinci hem de ikinci nesil panel birim kök testleri ile ortaya konulmuştur. Son aşamada ÇKE hipotezinin geçerliliği momentler yöntemine dayanan panel kantil regresyonu ile sınanmıştır. Tahmin sonuçları ele alınan dönem itibarıyla söz konusu geçiş ülkelerinde ters U şeklinde ÇKE hipotezinin geçerli olduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen bulguların geçiş ülkelerinde iktisadi büyümenin çevre üzerinde yaptığı olumsuz tahribatları azaltma konusunda politika karar vericileri için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: EKC Hipotezi, geçiş ekonomileri, panel nicel regresyon, ekonomik büyüme

KAZAKHSTAN'S MODEL OF THE RELATIONSHIP BETWEEN RELIGION AND THE STATE

(Abstract No:201)

Gulnar Nadirova¹, Aytolkyn Abisheva²

¹*Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan / gulnad@mail.ru*

²*Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan*

ABSTRACT

Kazakhstan, having 30 years of experience in independent development, is gradually moving forward in search of its solutions, the Kazakhstani model of relations “religion - state” implies a distinction between traditional and non-traditional religious communities. The policy of the power structures supports traditional communities and makes it possible to establish themselves in this status, and does not allow the spread of non-traditional religious beliefs, since this, according to local experts and officials, leads to the growth of extremist movements. After independence, Islam took a prominent place in society. The data also suggests that Islam in Kazakhstan remains largely a matter of personal belief. Kazakh believers differ in their position regarding the separation of religion from the politics of the country. The ethnic-confessional diversity of the country influenced the thinking of many Kazakhs, solidarity, and respect for the traditions of different peoples led to the opinion of the majority of Kazakh Muslims that God is one and is worshiped in different religions in their way. Against the background of the rest of the Muslim world, the Kazakh model of the relationship between religion and the state looks quite peculiar. Based on the historical background linking Kazakhstan with the socialist past and the actions are taken to contain terrorist threats in the country, researchers draw attention to the specifics of the Kazakh model and emphasize the secular statehood in Kazakhstan. Without hindering the growth of religiosity, the state is gradually solving emerging problems, such as mosques' construction, imams' training, and the development of international cooperation in the religious sphere. The Kazakh model is not ideal, but by recognizing and studying the existing advantages and disadvantages of this model, one can direct efforts to eliminate negative aspects through a balanced and reasonable approach to solving problems, working together with the government.

Keywords: Religion, state, Kazakhstan, model, tradition

PROJECT MANAGEMENT TECHNIQUES FOR SUSTAINABLE FOOD PRODUCTION

(Abstract No:202)

Nazerke Batyrbek

Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University,

Kazakhstan / naz_batyrbekkyzy@mail.ru

ABSTRACT

The world population is increasing exponentially. As such the depletion of resources is on the horizon unless we take action. Governments, Non-Governmental Organizations (NGOS) and the Private sector around the globe are gearing their efforts toward a sustainable world. One of the most important tasks the world focuses on today is sustainable food to feed billions of people worldwide. Hence, there is a need to come up with ways that can guarantee sustainability in different sectors. UN 2030 Agenda for Sustainable Development provided a framework to assess Sustainable development progress. Some of the indicators for sustainable development include reduction of poverty index, food security, quality education, gender equality, clean water and sanitation, and affordable and clean energy. Different countries are striving towards realizing the goals by finding sustainable and inclusive solutions for each indicator, although they are lagging behind the set deadline. Food security is key in my opinion and as such. I will pay much attention to zero hunger indicator. The purpose of this article is to analyze the current state of food production in Kazakhstan and review the country's preparedness in tackling food challenges as the population keeps increasing. Moreover, we stress implementing some techniques of project management in order to realize zero hunger indicators for sustainable competitive advantage. Additionally, UN Climate Change Conference (COP26) is outlined as a part of the climate solution, which directly connected to food plantations. Actions of Kazakhstan towards this conference are mentioned as well. Challenges and best project management practices for food production are included. Recommendations are drafted.

Keywords: Sustainable development, food sustainability, project management techniques, COP26

DOES INTEREST RATE ANNOUNCEMENT OF THE US AFFECT BITCOIN PRICE?

(Abstract No:203)

Özkan Haykır¹, İbrahim Yağlı²

¹*Nigde Ömer Halisdemir University, Türkiye / ozkanhaykir@gmail.com*

²*Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Türkiye /*

ibrahimyagli09@gmail.com

ABSTRACT

One of the most significant events in the world of stock markets is the interest rate decisions, monetary policy declarations, and press conferences made by the Federal Open Market Committee (FOMC) of the USA. Typically, these events have a significant influence on a wide range of assets, particularly USD currency pairings, gold, and oil. Even though the cryptocurrency market is currently rather small, it generally shows responses to the FOMC's decisions. In this study, we investigate the impact of the interest rate decision of FOMC on Bitcoin price. We select three interest rate changes (increase, stable, and decrease) between the period 2018 and 2020. We implement an event study methodology to capture the effect of the announcement of interest rate on bitcoin price. We obtain the interest rate announcement dates from the Federal Reserve Bank of St. Louis, and the bitcoin price from investing.com. We use the market-based model to estimate the abnormal return in our analysis. We use -2 to -90 days for estimation windows to calculate the abnormal return and -1 to +1 and -2 to +2 for event windows in the event study analysis.

Keywords: Interest rate, cryptocurrency, event study

EXPLORING SUSTAINABILITY APPROACH OF THE FASHION BRANDS IN TÜRKİYE

(Abstract No:204)

Mohannad Shehneh¹, Omar Kachkar², Mustafa K. Yılmaz³

¹*Ibn Haldun University Istanbul, Türkiye / mohannad.shehneh@ibnhaldun.edu.tr*

²*Ibn Haldun University Istanbul, Türkiye / omar.kachkar@ihu.edu.tr*

³*Ibn Haldun University Istanbul, Türkiye / mustafa.yilmaz@ihu.edu.tr*

ABSTRACT

There has been an increasing interest in enhancing sustainability measures in fashion industry triggered by concerns on the depletion of the earth resources. The fashion industry is recently held to be responsible for at least 2.1 billion metric tons (4%) of global greenhouse-gas emissions. This comes along with other major impacts including higher rates of water and energy consumption. With this sizable impact on the environment, embracing sustainable actions in production and consumption stages become necessary for the industry. This study explores sustainable approach in the fashion industry of Türkiye by focusing on three prominent fashion brands, and discusses the challenges and opportunities that they face. The results are important since Türkiye is a key market player in international fashion industry and the fashion industry significantly contributes to the national economy. Employing a qualitative approach, we conducted six in-depth, semi-structured interviews with sustainability directors from three Turkish fashion brands along with some industry experts. We examined the data using a latent thematic analysis. The preliminary findings show that sustainability activities are still in the infant stage in the Turkish fashion industry. Most of the Turkish fashion brands are motivated by reasons other than just concerns about environment. The results indicate that companies are inclined to be sustainable mainly to follow international brands and improve brand image. Even though brands face challenges such as higher production cost, lack of government support, and supply chain problems in sustainability matters they are still optimistic about the future given the increasing awareness of young generation and the strategic vision of the country.

Keywords: Fashion industry, sustainability, Türkiye

EURO BÖLGESİNDE BAĞLANTILILIK ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI EV FİYATLARI ENDEKSİ ÖRNEĞİ (Abstract No:205)

Öznur Taşdöken¹, Hakan Kahyaoglu²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye / oz.nur35@hotmail.com

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye / hakan.kahyaoglu@deu.edu.tr

ÖZET

Avrupa Birliği'nin ortak tek para birimi kullanan ülkeler olarak aralarındaki makro-ekonomik ve yapısal farklılıklar ekonomileri etkileyerek ülkeler üzerinde farklı ekonometrik şoklar ortaya çıkabilmektedir. Bu farklı etkiler aynı zamanda şokların ve alınan tedbirlerin olası etkilerinin asimetrik olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede Avrupa Birliği'nde ortak para birimi kullanan ülkeler arasında konut piyasasında meydana gelen şoklar aynı zamanda emlak piyasasındaki fiyat oynaklıklarına neden olmaktadır. Dolayısıyla, emlak piyasasındaki fiyat oynaklıklarının ülkelerin ekonomileri üzerinde yayılma ve karşılıklı etkileşiminin analizi; Makroekonomik ve ortak para politikalarının uygulanmasında önemli bir bilgi olmaktadır. Konut piyasasının sosyal ve iktisadi açıdan etkileri açısından bu bilgi de ülkelerin yatırım tercihleri ile fiyat dinamiklerinin anlaşılmasında en önemli kaynak haline gelmiştir. Bundan dolayı ülke konut piyasalarında genellikle ülkeye özgü şoklar olarak başlayan ve daha sonra bu şokların diğer ülkelerdeki konut piyasalarını etkileyen bir yapı da olmaktadır. Dolayısıyla bu şokların aralarındaki bağlantılılığın, hangi ülkeden hangi ülkeye şok yayılımı etkisinin analizi makro ekonomik açıdan temel bir gösterge olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır. Bu çerçeve de bu çalışmanın temel amacı Avrupa Birliği tek para birimi kullanan ülkelerin konut piyasasında meydana gelen şokların diğer ülkelerin konut piyasası arasındaki bağlantılılığın yönelik parametrelerin tahmini bağlamında olası ekonomik eğilim hakkında bulgular sunmaktır. Bu çalışmada amaca yönelik olarak 2005 Q1-2021 Q4 dönemleri arasında Euro bölgesi ev fiyatları endeksi verileri kullanılarak Diebold ve Yılmaz (2009, 2012, 2014) çerçevesinde gelişen yaklaşımlar kullanılarak analiz yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Euro bölgesi ev fiyatları endeksi, Avrupa Birliği, konut piyasası şokları, Diebold ve Yılmaz Metodolojisi, bağlantılılık analizi

REFUGEE ENTREPRENEURS IN TÜRKİYE PROSPECTS AND CHALLENGES

(Abstract No:206)

Omar Kachkar¹, Douaa Abbbara², Mustafa K. Yılmaz³

¹*Ibn Haldun University Istanbul, Türkiye / omar.kachkar@ihu.edu.tr*

²*Ibn Haldun University Istanbul, Türkiye /*

douaa.abbbara@ibnhaldun.edu.tr

³*Ibn Haldun University Istanbul, Türkiye / mustafa.yilmaz@ihu.edu.tr*

ABSTRACT

This paper examines the success factors and barriers of refugee entrepreneurs in Türkiye. 244 owner/manager of refugee enterprises participated in the survey. Exploratory Factor Analysis was utilized to analyse the data. Out of 40 variables, 10 variables were deleted after running the factor loading. The remaining variables have been grouped under ten groups (10Gs) of success factors and barriers. Three groups under environmental success factors (G1, access to capital and to business information, G2, marketing and infrastructure, G3, government support and infrastructure), two groups under individual success factors (G1 personal entrepreneurial traits, G2, social status, age and educational attainment), three groups under environmental barriers, (G1, lack of financial support, economic situation of host country and the rising prices of public utilities, G2, negative perception of refugees among the public and media and the sense of competition in the local labor market, G3, local regulation and lack of resources) and finally two groups under individual barriers (G1, low level of education, requirement of degree equivalency, and lack of language proficiency, G2, lack of demand for goods and services and lack of business advice). The findings of this study provide policymakers with a deeper understanding of the success factors and barriers to the entrepreneurial activities of refugees. Refugee entrepreneurship programs could be better outlined in light of the insights of this study.

Keywords: Entrepreneurship, refugee economic engagement, success factors and barriers, Syrian refugees, Türkiye

**PANDEMİ (COVID-19) KRİZİNİN TÜRKİYE EKONOMİSİ
ÜZERİNE SEKTÖREL YANSIMALARI: BİST-100 ÖRNEĞİ**
(Abstract No:208)

Fikret Bostan¹, Metin Karadağ²

¹Ege Üniversitesi, Türkiye / fikret.bostan2@gmail.com

²Ege Üniversitesi, Türkiye / metin.karadag@ege.edu.tr

ÖZET

İlk olarak 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan COVID-19 pandemisi dünyanın tamamını kısa sürede etkisi altına almıştır. Bu salgın ortaya çıktığı ülkelerde sadece insan sağlığına değil, aynı zamanda küresel ekonomiye de zarar vermeye başlamıştır. Dolayısıyla, dünya ülkelerinin ekonomilerinde ciddi anlamda arz ve talep yönlü daralmalara yol açmıştır. Doğal olarak, sektörler de bu durumdan kendi karakteristik özellikleri ölçüsünde farklı bir şekilde etkilenmişlerdir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, COVID-19 krizinin BİST-100 endeksindeki Sanayi, Teknoloji, Turizm ve Ulaştırma sektörleri üzerindeki etkisini zaman serisi analizi ile incelemektir. Bu doğrultuda, analizde etki değişkenleri 17.03.2020-01.07.2022 dönemine ait haftalık COVID-19 vaka ve ölüm sayıları, tepki değişkenleri ise BİST-100 sektör endekslerinden oluşmaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin analizinde ADF birim kök testi uygulanmış ve değişkenlerin birinci farkının durağan olduğu tespit edilmiştir. Değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisini belirlemek amacıyla VAR modelleri oluşturulmuştur. Değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü belirlemek için uygulanan Granger nedensellik testi sonucunda ise, pandemiye dayalı (COVID-19) vaka ve ölüm sayılarından sanayi, teknoloji, turizm ve ulaştırma sektörlerine doğru tek yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir nedensellik tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19 pandemisi, BİST-100, sanayi, teknoloji, Granger nedensellik testi

**THE RELATIONSHIP BETWEEN HUMAN DEVELOPMENT,
ECONOMIC GLOBALIZATION, AND ECONOMIC GROWTH:
AN EMPIRICAL ANALYSIS FOR THE G-8 COUNTRIES**
(Abstract No:210)

Emine Dilara Aktekin Gök¹, Hilal Budak²

¹*Nigde Omer Halisdemir University, Türkiye / dilaraaktekin@ohu.edu.tr*

²*Nigde Omer Halisdemir University, Türkiye / hilalbudak@ohu.edu.tr*

ABSTRACT

The effect of economic globalization on economic growth, which is the primary purpose of economic activities, is quite important. Economic globalization has an important impact on the increase in the economic activities of the G-8 countries, which are among the countries with the largest economies in the world. While economic globalization positively affects economic growth, there is no opinion on how it affects human development. This study aims to determine the relationship between economic globalization, economic growth, and human development for the G-8 countries for the 1995-2019 period. In this context, econometric methods that allow dependency between countries is used. Econometric results confirm a cointegration relationship between the variables used in the study and estimate the long-term cointegration coefficients. The study results show that economic growth promotion human development. However, it shows that economic globalization does not have a serious impact on human development.

Keywords: Human development, economic globalization, economic growth, panel data analysis, G-8 Countries

EKONOMİK KARMAŞIKLIK İNDEKSİ İLE YARATICI YENİLİKÇİ GİRİŞİMCİ POTANSİYELİ ARASINDAKİ İLİŞKİ (Abstract No:211)

Oğuz Kara¹, Birol Erkan²

¹Düzce Üniversitesi, Türkiye / oguzkara@duzce.edu.tr

²İskenderun Teknik Üniversitesi, Türkiye / birol.erkana@iste.edu.tr

ÖZET

Uluslararası rekabette üstünlük elde etmek gayesi ile ülkeler yenilikçi, bilgi içerikli ürünler geliştirilmek ve ihraç edebilmek için yoğun çaba harcamaktadırlar. İleri teknolojiye ve bilgi yoğunluğuna sahip ürünlerin üretiminde farklı alanlardan gelen bilgi birikimi ve teknolojileri birleştirmek gerekmektedir. Ülkelerin ihracatına konu olan ürünlerin kalitesini ölçmek için Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) tarafından ürün gruplarına göre Ekonomik Karmaşıklık Endeksi (ECI) geliştirilmiştir. ECI değerinin yüksek olması ekonominin karmaşık bir yapıya büründüğünü, değer küçülmesi ise ekonominin karmaşık olmadığını, basit olarak adlandırılan ve her ülkenin ürettiği ürünleri ihraç ettiği anlamına gelmektedir. Bir ülkenin ekonomik karmaşıklığı, ülkenin üretken çıktısının bileşimi ile ifade edilmekte, bilgiyi tutmak ve birleştirmek için ortaya çıkan yapıları yansıtmaktadır. Ekonomilerin karmaşık bir yapıya bürünmesi, ülkenin katma değeri yüksek mallar ürettiğini göstermekte olup bu durum kalkınmayı pozitif katkı sağlamaktadır. Üretken bilgisi sınırlı olan ülkeler, daha az karmaşık veya karmaşık olmayan ürünler üretmekte ve bu durum ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanması yolunda büyük bir engel oluşturmaktadır. Yeni ve teknoloji yoğun malların üretilmesinde ülkelerin sahip olduğu girişimci potansiyeli önemli bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmada ülkelerin yenilikçi girişimci donanımı potansiyeli ile ekonomik karmaşıklık endeksi arasında ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Schumpeterian işaret ettiği girişimci tipini temsilen erken dönem girişimci endeksi (TEA) ile karmaşıklık endeksi olan (ECI) arasındaki uzun dönem ilişki panel eşbütünleşme testleri (Westerlund) ile analiz edilmiştir. İlişkinin yönünü belirlemek için Dumitrescu-Hurlin Panel Granger Nedensellik Testi kullanılmıştır. 2010-2019 dönemini kapsayan veri seti gelişmiş ve gelişmekte olan ülke örneklemeleri için ayrı ayrı incelenmiştir. Elde edilen ilk sonuçlara göre ülkelerin girişimci potansiyeli ile karmaşıklık endeksi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin teorik beklentiye uygun olarak gelişmiş ülkelerde daha belirgin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik karmaşıklık endeksi, erken dönem girişimci endeksi, panel eşbütünleşme

ANALYSIS AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF RENEWABLE ENERGY SOURCES IN KAZAKHSTAN

(Abstract No:213)

Bektur Keneshbayev

*Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University,
Kazakhstan / keneshbayev_bektur@ayu.edu.kz*

ABSTRACT

In the world today, environmental problems and related climate change are widely discussed. Addressing climate change and addressing environmental challenges is closely linked to secure energy supply around the world. Now the world is dominated by traditional methods of energy supply, but in the future, the production and consumption of energy from renewable sources will prevail. It should be environmentally friendly technologies for the production and consumption of clean energy. In this context, the production of renewable energy is seen as an important contribution not only to the improvement of the environment, but also to the development of the economy of individual countries like Kazakhstan. In this study, the experience of transition of individual countries from traditional methods of energy supply to renewable energy sources, the possible consequences of the transition of the economy to renewable energy sources and the prospects for the development of renewable energy sources on the economy of Kazakhstan were studied. According to preliminary data, the production and consumption of renewable energy in Kazakhstan is currently unstable, but this is temporary.

Keywords: Renewable energy, transition of the economy, environmentally friendly technologies, green energy, renewable energy sources of Kazakhstan

ENERJİNİN ETKİN KULLANIMI, KÜRESELLEŞME, EKONOMİK BÜYÜME VE ÇEVRE İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ (Abstract No:214)

Mustafa Naimoğlu

Bingöl Üniversitesi, Türkiye / mnaimoglu@bingol.edu.tr

ÖZET

Küreselleşme ile çevre kalitesi arasındaki ilişki son yıllarda literatürde yoğun ilgi görmektedir. Ekonomik büyüme büyüme ile çevre arasındaki ilişki ise genellikle iki durum etrafında odaklanmaktadır. İlk olarak GSYİH'sı fosil yakıtla daha fazla entegre olan ekonomilerde artan GSYİH fosil yakıt kullanımını artırdığından CO2 emisyonunu artırmaktadır. Diğer yandan artan GSYİH enerji verimli teknolojilerin kullanımını artırmaktadır. Ayrıca artan GSYİH fosil yakıtla alternatif olabilecek yenilenebilir enerji gibi temiz enerji yatırımlarına neden olarak üretimde en fazla maliyet getiren enerji girdisini olumlu etkileyebilmektedir. Bu durum CO2 emisyonunun azalmasıyla sonuçlanmaktadır. Ancak literatürde enerjinin etkin kullanımıyla çevre arasındaki ilişkiye hiç rastlanmadığından bu çalışma çevre kalitesi literatürüne farklı bir boyut katmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada 1990-2020 döneminde Türkiye için kişi başı GSYİH, enerji etkinliği ve küreselleşmenin CO2 emisyonu üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Bu ilişkinin sinaması ise literatürde son yıllarda daha fazla kullanılmaya başlayan fourier Engle-Granger yöntemiyle araştırılmaktadır. Eşbütünlük sonuçlarına göre değişkenler arasında uzun dönemli ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkinin yönü ve büyüklüğü için ise FMOLS, CCR ve DOLS tahmincileri kullanılmıştır. Ampirik bulgulara göre daha yüksek enerji etkinliği ve küreselleşme co2 emisyonunu azaltmaktadır. Ancak ekonomik büyümede yaşanan artış CO2 emisyonunu artırmaktadır. Bu sonuçlar politika yapımcılar için önemlidir. Türkiye'nin günümüz modern teknolojiye rağmen 2019 yılında fosil yakıt payının toplan enerji kaynakları içerisindeki payı %83.2 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla Türkiye'nin GSYİH'sı fosil yakıtla entegre olduğundan artan ekonomik büyüme CO2 emisyonu üzerinde artırıcı etkisi bulunmaktadır. Türkiye'nin 1990 yılına göre 2019 yılında enerji ithalatının %287.60 artış gösterdiği düşünüldüğünde artan enerji etkinliği birim enerji başına maksimum çıktı elde edilmesine neden olmaktadır. Bu durum hem enerjide dışa bağımlılığı azaltmanın yanında çevresel tahribatı azaltmaktadır. Diğer yandan artan küreselleşme beraberinde turizm artışı için çevre kalitesinin artışı, uluslararası arenada CO2 emisyonunu azaltıcı ve sıfır karbon politikalarıyla uyumlu uluslararası antlaşmalara dahil olunarak verilen taahhütlerin yerine getirilmesi için çaba göstermesine ve enerji verimli teknolojilerin kullanımının artmasına neden olarak CO2 emisyonunu azaltıcı etkisi bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik büyüme, enerjinin etkin kullanımı, küreselleşme, CO2 emisyonu, Türkiye

MITIGATION STRATEGIES FOR AVIATION LOGISTICS FIRMS CHALLENGES DURING THE COVID-19 PANDEMIC: A CASE STUDY OF LION PARCEL

(Abstract No:215)

Syafira Putriana¹, Ali Osman Kuşakcı²

¹*Ibn Haldun University, Türkiye / syafira.putriana@ibnhaldun.edu.tr*

²*Ibn Haldun University, Türkiye / aliosman.kusakci@ihu.edu.tr*

ABSTRACT

To combat COVID-19, the Indonesian government has imposed air travel restrictions on all Indonesian airlines. During government restrictions, e-commerce and logistics surged, meanwhile massive air travel restrictions caused flight cancellations, embargoes, late deliveries, customer complaints, etc. for air cargo companies. Flight cancellations are so frequent for aviation logistics companies that use commercial planes to transport cargo that demand for available flights far outnumbers supply. This supply-demand imbalance affects logistics firms's hubs and distribution centers. Costs are rising, customer complaints are overwhelming, destinations are embargoed, and distribution centers are suboptimal. Environmental restrictions are becoming increasingly severe, and logistics organizations must make their jobs more sustainable in order to comply these standards and increase their social responsibility to customers. This effect can also be observed at Lion Parcel, an aviation logistics company owned by Lion Group Airlines, the largest low-cost airline in the country. No studies have evaluated the recovery path for aviation logistics companies that use commercial aircraft (half passenger, half cargo planes) to reach sustainable logistics; meanwhile this should also be examined. This study uses a two-phase methodology consisting of a quantitative analysis using Fuzzy-DEMATEL to rank and determine interrelationships and how the challenges interact, and a qualitative analysis using structured interviews to present mitigation strategies for aviation logistics firms impacted by COVID-19 and describe how organizations can adapt their supply chains to reach sustainable logistics and withstand future disruptions. Damaged Cargo, Shipment Tonnage Inconsistency, Partial Cargo Arrival, Cancelled Flight, 3LC Embargo, and Customer Complaints are the most prominent challenges. Operational Cost and Shipment Tonnage Inconsistency are influencing factors whereas Cargos Arrived Partially, Cancelled Flight, and Damaged Cargo are the most considerable effects. The findings and discussions of this study on mitigation strategies detailed and elaborated to improve supply chain sustainability.

Keywords: Aviation logistics, operational risk management, post-pandemic disruptions

DID THE PANDEMIC AFFECT THE WELL-BEING OF THE TURKISH PEOPLE?

(Abstract No:216)

Sümeyye Kuşakcı

Ibn Haldun University, Türkiye / sumeyye.kusakci@ihu.edu.tr

ABSTRACT

There is no doubt that the COVID-19 pandemic will take its place among the most important events of the 21st century. Actually, it was not the first pandemic our old world has experienced, and it will not be the last. However, in an age where transportation and communication technologies have developed so much, the impact of such a pandemic has been beyond our imagination. COVID-19 entered the lives of Turkish people in March 2020 with fear and anxiety. The positive and negative effects of the pandemic in many fields, from economy to education, and health to tourism, were discussed by experts and non-experts. In particular, we focused on the effects on women, children, and the elderly. We always ended the discussions with the saying: Nothing will be the same as before. This research aims to examine whether the pandemic really affected people's lives using the example of Türkiye. Based on the life satisfaction survey data, which covers people's satisfaction with various public services, their evaluations of business life, and their hopes for the future, it will be measured in which direction and to what extent Turkish people's life satisfaction has changed between 2013 and 2020. The research will specifically focus on understanding whether there is a significant difference in terms of various satisfaction areas between 2019 (before the pandemic) and 2020 (after the pandemic). Discovering whether this storm, which has been torn on the screens and in our hearts, is really reflected in our lives will shed light on practitioners in managing the next part of the pandemic more effectively.

Keywords: COVID-19, Türkiye, well-being, life satisfaction

**YAKINSAMA HİPOTEZİNİN KURUMSAL PERSPEKTİFTEN
İNCELENMESİ: MEKANSAL DURBİN MODEL ANALİZİ**
(Abstract No:218)

Rüstem Yanar¹, M. Bahri Kırıkçı²

¹Gaziantep Üniversitesi, Türkiye / yanar@gantep.edu.tr

²Gaziantep Üniversitesi, Türkiye / bahrikirikci@gmail.com

ÖZET

Yakınsama hipotezi literatürü özetle zaman içerisinde de düşük gelir grubunda yer alan ülkelerin yüksek gelir grubundaki ülkelerin ekonomik büyümelerini yakalayacağı varsayımına dayanmaktadır. Az gelişmiş ülkelerin gelişmiş ülkeleri izleyerek hızlı bir büyüme yaşayacağı, gelişmiş ülkelerin büyümelerinde ise durgunluğun yaşanacağını ve ülkelerin ekonomik büyümelerinin yakınsayacağını anlatmaktadır. Kurumsal iktisat öğretisinin ana akım iktisada geliştirdiği en önemli eleştiri ekonomik modellerde kurumsal faktörlerin dahil edilmemesidir. Anaakım büyüme modellerinde kurumsal yapının etkileri modelde yer almamakta, ihmal edilmektedir. Çalışmada eleştirel bir bakış açısı ile yakınsama hipotezine kurumsal yapı perspektiften bir yaklaşım biçimi geliştirilmektedir. Bu bağlamda çalışmada yakınsama hipotezine kurumsal yapı faktörü dahil edilerek hipotezin geçerliliği test edilmektedir. Çalışmada ülkelerin kurumsal kalitelerinin ekonomik büyüme faaliyetleri üzerindeki etkileri gözlemlenecektir. Ayrıca ülkelerin konumlarından kaynaklı ekonomik büyümeleri üzerindeki yayılım etkilerinin varlığı incelenecektir. Çalışmanın ana hedefi yakınsama hipotezi üzerinde ülkelerin kurumsal yakınlıklarının, diğer bir ifade ile kurumsal gelişmişlik düzeylerindeki yayılım etkilerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Avrupa Birliğine üye olan ve aday olan ülkelerin kurumsal yapı ve mekânsal faktörlerin büyüme üzerindeki etkileri ele alınacak, kurumsal yapıdaki kalite artışının, büyüme sürecinde yakınsamaya yol açıp açmadığı ampirik bir incelenecektir. Ampirik analizde Mekânsal Durbin modeli analiz yönteminden faydalanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yakınsama hipotezi, kurumsal yakınlık, Mekansal Durbin modeli

**FİNANSAL GELİŞME VE EKONOMİK BÜYÜMENİN ÇEVRESEL
SONUÇLARI: ÇİN ÜZERİNE FOURIER ADL EŞBÜTÜNLEŞME
TESTİ UYGULAMASI**
(Abstract No:219)

Şerife Özşahin

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye / sozsahin@erbakan.edu.tr

ÖZET

Karbon emisyonu ve ekolojik ayak izi, ekonomik büyüme ve enerji tüketiminin önemli çevresel maliyetleri olarak kabul edilmektedir. Kraft ve Kraft (1978) çalışmasını takiben ilgili değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda ampirik çalışma yapılmıştır. Ancak mevcut literatür incelendiğinde finansal gelişmenin çevresel etkilerini inceleyen az sayıda örneğe rastlanmaktadır. Dünya karbon emisyonunun yaklaşık üçte birine sahip olması nedeniyle Çin, çevresel bozulma üzerine yapılan birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu çalışma 1977-2014 dönemi verileri ile Çin’de finansal gelişme, ekonomik büyüme, enerji tüketimi ve çevresel bozulma arasındaki ilişkiyi araştırmaktadır. İlgili değişkenlerin bütünleşme derecelerini belirlemek üzere Fourier ADF ve ADF birim kök testleri uygulanmıştır. Yapılan sınamalar ile tüm değişkenlerin birinci farkta durağanlaştığının tespiti üzerine eşbütünleşmenin varlığı Banerjee vd. (2017) tarafından geliştirilen Fourier ADL testi ile kontrol edilmiştir. FMOLS, DOLS, CCR yöntemleri ile hesaplanan uzun dönem katsayılar enerji tüketimi ve ekonomik büyümenin karbon emisyonunu artırıcı etkisi olduğunu göstermiştir. Finansal gelişmişliğin çevresel bozulma üzerine etkisi istatistiksel anlamlılığa sahip değildir.

Anahtar Kelimeler: Karbon emisyonu, finansal gelişme, Çin, Fourier ADL

**KURUMSAL YAPI ÇEVRE TAHRİBATI İLİŞKİSİNİN
İNCELENMESİ: PANEL ARDL ANALİZİ**
(Abstract No:220)

M. Bahri Kırıkçı
Gaziantep Üniversitesi, Türkiye / bahrikirikci@gmail.com

ÖZET

Çevre tahribatı, çevrenin korunması, sürdürülebilir çevre günümüz ekonomilerinin en öncelikli konularını oluşturmaktadır. Ekonomiler büyüme politikalarını gerçekleştirirken sürdürülebilir çevreyi dikkate alan bir yol izlemelidirler. Bu bağlamda iktisat okulları çevre tahribatının önlenmesine farklı bakış açıları geliştirmişlerdir. Kurumsal iktisat öğretisi anaakım iktisadın parasal indirgemeci bakış açısını eleştirmektedir. Ayrıca ana akımın çevre tahribatının önlenmesi için kurduğu mekanizmada kurumsal faktörlerin dışlanması eleştirmektedir. Bu bağlamda çalışmanın ana hedefi çevre tahribatının önlenmesinde kurumsal faktörlerin etkinliğini incelemesidir. Bu amaç doğrultusunda G-7 ülkeleri üzerine ampirik bir analiz yapılacaktır. Analizde Panel ARDL yönteminden faydalanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal yapı, çevre tahribatı, panel ARDL

DİJİTAL EVREN “METAVERSE” PROJELERİNİN TÜRKİYE EKONOMİSİ GAYRİMENKUL SEKTÖRÜNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

(Abstract No:221)

Fikret Bostan¹, Cihat Karslı²

¹Ege Üniversitesi, Türkiye / fikret.bostan2@gmail.com

²Ege Üniversitesi, Türkiye / cihatkarsli@gmail.com

ÖZET

Dijital evren olarak tanımlanan “metaverse”, özellikle son günlerde avantajları ve dezavantajları açısından çokça tartışılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. “Meta” ve “evren” terimlerinin birleşimiyle ortaya çıkan bu kavram sanal ve gerçek dünyanın füzyonu olarak da tanımlanabilmektedir. Metaverse dijital evreninde insanlar, sanal temsilcileri olan avatarları ile var olmakta, aynı zamanda diğer kullanıcıların avatarları ve evrende yer alan dijital nesnelerle de etkileşim içerisine girebilmektedir. Dolayısıyla metaverse, özellikle e-ticaret, oyunlar, sosyalleşme, eğitim, sağlık, finans, gayrimenkul gibi çeşitli projelerde kullanılmaktadır. Bu projeler içerisinde gayrimenkul sektöründeki gelişmeler ülkelerin ekonomilerinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu projeler kapsamında şirketler ve bireyler özellikle kripto paralar kullanarak gayrimenkul yatırımları yapabilmektedir. Günümüzde global şirketler bu evrende gayrimenkul alımları yaparak ziyaretçilerine ve müşterilerine farklı deneyimler sunarak ülkelerin ekonomik büyümelerinde de belirleyici rol oynamaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada dijital evren metaverse projelerinin Türkiye ekonomisi gayrimenkul sektörüne arz yönlü etkilerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda nitel veri toplama aracı olan “görüşme” türlerinden “yarı-yapılandırılmış görüşmeler” tekniği tercih edilmiştir. Ayrıca “kartopu” ya da “zincir örnekleme yöntemi” kullanılarak gayrimenkul sektöründe aktif olarak faaliyet gösteren 15 paydaş ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular “İçerik Analizi Yöntemiyle” değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, metaverse projelerinin kullanıcıların yoğun olarak ilgisini çektiğini ve gayrimenkul sektöründe şirketler açısından müşteri sadakati yarattığını göstermektedir. Nitekim, şirketlerin müşterilerine sunduğu gayrimenkul yatırım amaçlı olarak daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır. Sonuç olarak, dijital evren metaverse projelerinin Türkiye ekonomisi gayrimenkul sektörü üzerinde anlamlı ve pozitif etkilere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital evren metaverse, gayrimenkul sektörü, Türkiye ekonomisi, içerik analizi tekniği, nitel araştırma yöntemi

**TAXONOMY OF ISLAMIC GREEN FINANCING TO ADDRESS
THE CLIMATE CHANGE, FROM CIRCULAR ECONOMY TO
SUSTAINABLE ENERGY: A CONCEPTUAL PAPER**

(Abstract No:222)

Khairunnisa Musari

*Kiai Haji Achmad Siddiq State Islamic University (UIN KHAS),
Indonesia / khairunnisamusari@uinkhas.ac.id*

ABSTRACT

Climate change nowadays has become a priority on the development agenda as its impact from time to time increasingly requires real efforts to overcome. The impacts of climate change will not only burden low-income and vulnerable communities in developing countries but will pose a far greater threat to all of humanity on the earth. In line with the SDGs, the financing gap deters the implementation of climate change mitigation efforts. As part of a responsible and committed global economy to realizing a low-carbon and climate-resilient future, Islamic economics and finance have an opportunity to contribute to the mobilization of funds towards circular and energy efficiency investments. Taxonomy of Islamic Green Financing is needed to help stakeholders determine which activities qualify as sustainable and which instrument is suitable for the activity. Islamic Green Financing Taxonomy represents some categories of eligible green sectors and renewable energy action toward a circular economy and sustainable energy in tackling climate change with several Islamic green financing instruments which can be adopted in order to reach sustainable finance. Not all of them have to use big funding. Not all of them have to use Public Borrowing and Joint-Venture, but Philanthropy can be used also. The important thing that should not be ignored is the selection of financing instruments that as much as possible avoid the creation of new fiscal debt. Therefore, this conceptual paper purposes to: (1) Describe the framework of circular economy and sustainable energy in tackling climate change; (2) Explain the proposed Islamic Green Financing Taxonomy.

Keywords: Islamic finance, sustainable finance, taxonomy

**ҚАЗАҚСТАНДА ЦИРКУЛЯРЛЫ ЭКОНОМИКА
ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ХАЛЫҚТЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ
МӘДЕНИЕТІН БАҒАЛАУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗІ**
(Abstract No:224)

Айсұлу Молдабекова

*ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Экономика институты, Қазақстан / kazsocio01@gmail.com*

АНДАТПА

Қалдықсыз экономиканы құруда халықтың экологиялық мәдениеті мен экологиялық тұтынуы маңызды. Мақаланың мақсаты - циркулярлы экономиканы қалыптастырудағы халықтың экологиялық мінез-құлқын бағалаудың әдіснамасын жасау. Теориялық талдаулар негізінде экологиялық мінез-құлықты өлшеудің айнымалылары жасалынып, концептуалды моделі құрастырылды. Халықтың экологиялық санасының, оның экологиялық тұтынуына әсері байланыстырылып, оларды бағалаудың көрсеткіштері анықталды. Зерттеу сұрақтары мен гипотезалары айқындалды. Зерттеу әдісі негізделіп, зерттеу құралдары жасалынды. Бұл кезеңдегі нәтижелер ары қарай эмпирикалық зерттеу жүргізудің әдіснамалық негізі бола алады.

Түйін сөздер: Цирулярлы экономика, экологиялық сана, экологиялық мәдениет

PUBLIC DEBT REDUCTION: A MISSED OPPORTUNITY
(Abstract No:225)

Azmi Stringa

University of New York Tirana, Albania / azmi.stringa@gmail.com

ABSTRACT

The pandemic brought to the attention of governments the importance of resilience. With large uncertainties still present and considering inflationary pressures, countries that had sound public financial management, low public debt levels and adequate fiscal space, were better positioned to respond to shocks and ensured a faster recovery. Resilience is built during quite times. In late November 2019, just prior to the pandemic, central Albania was hit by an earthquake, causing large damages with reconstruction cost close to 5% of the country's GDP taken over by the Government. The purpose of this paper is to analyze the impact of two conditions, cost of public debt and exchange rates, in Albania's strategic objective to lower public debt to 60% of GDP by 2019 from 72% in 2013. At the end of 2019, prior to the two exogenous shocks, public debt levels were close to 68% of GDP. The paper analyses the impact of the fiscal space created from lower debt servicing costs and the revaluation of the foreign currency denominated debt in the reported public debt to GDP figure. To answer this question, we use economic, fiscal, and public finance data for the period 2009-2019 from Albania. In addition, we compare some of the data like with countries in the Western Balkans region. Based on the analysis, the results show that from 2013-2019 period Albania's public debt benefited from lowering cost of debt and the appreciation of the local currency. While public debt as a percent of GDP, even after reforms agreed with the IMF, was reduced by only 4%, the favorable impact of the two conditions in the levels of public debt to GDP in 2019, is estimated in the range of 8%. Despite reforms, the public debt was reduced by merely the same favorable impact from the revaluation of the foreign denominated debt of the country. With high public debt levels, post COVID, inflationary pressures, earthquake reconstruction underway, and close to half the debt in foreign currency, our exposure to interest rate changes and foreign exchange risk has increased.

Keywords: Public debt, GDP, resilience, cost of public debt, exchange rate, interest rates

KÜRESEL DEĞER ZİNCİRLERİNİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÜZERİNE ETKİSİ

(Abstract No:228)

Selim Şanlısoy¹, Erdem Ateş²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye / selim.sanlisoy@deu.edu.tr

²Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye / erdem.ates@deu.edu.tr

ÖZET

İklim değişikliği özellikle son yıllarda dünya gündemini meşgul eden bir konudur. İklim değişikliği kavramı kısaca, ağırlıklı olarak insan faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan ve doğaya karışan karbon miktarının, ortalama sıcaklıkları artırması şeklinde tanımlanabilir. Bu noktada karbon salınım miktarını göz ardı eden üretim tekniklerinin iklim değişikliğine neden olduğu ifade edilebilir. Dolayısıyla çevre ile dost üretim tekniklerinin üretim süreçlerinde tercih edilmesi insanlığın geleceği açısından oldukça önem arz etmektedir. Çevre ile dost üretim tekniklerinin tercih edilmesi her ne kadar iklim değişikliği açısından önem arz etse de bu sürecin maliyetlerinin de olduğu da bir gerçektir. Dolayısıyla gerek firmalar gerekse ülkeler üretim tekniklerini değiştirirken ya da yatırım kararlarını alırlarken bu maliyetleri de dikkate almaktadır. Öte yandan özellikle gelişmiş ülkeler çevresel maliyetleri farklı ekonomi politikası araçları ile firmalara yansıtmaktadırlar. Bu bağlamda firmalar üretimlerinin bir kısmını çevresel maliyetlerin daha düşük olduğu ülkelere kaydırmakta ve üretimin küreselleşmesi süreci yaşanmaktadır. Üretimin küreselleşmesinin bir bileşenini de küresel değer zincirleri oluşturmaktadır. Küresel değer zinciri üretimin parçalara ayrılarak, en düşük maliyetle gerçekleştirildiği bölgelerde yapılarak sonradan birleştirilmesi şeklinde tanımlanabilmektedir. Üretimin küreselleşmesi kavramının bir yansıması olarak ortaya çıkan küresel değer zinciri aynı zamanda karbon salınımı üzerinde de etkilere yol açabilmektedir. Bu durumun önüne geçmek için, son yıllarda çevre dostu teknolojilerle üretimin gerçekleştirilmesi fikri ortaya çıkmış olsa da gelişmekte olan ülkelerin maliyetli olan çevre dostu üretim tekniklerine geçmekte, gelişmiş ülkelere kıyasla geri kaldıkları görülmektedir. Çalışmanın amacı, literatürden farklı olarak gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ayrımı gözetilerek, küresel değer zinciri ile iklim değişikliği arasındaki ilişkisinin incelenmesidir. Çalışmada 156 ülkenin 2000-2018 dönemi verileri kullanılmıştır. Çalışmada panel veri yöntemlerinden Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi (GMM) tercih edilmiştir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre küresel değer zincirlerine katılımın karbon emisyonu üzerinde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde farklı etkilere yol açtığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Küresel değer zinciri, GMM, karbon emisyonu, iklim değişikliği

**АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ БӨЛІНГЕННЕН KEЙІНГІ ӨНІРДЕГІ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУМЕТТІК МӘСЕЛЕЛЕРІ**
(Abstract No:229)

Балжан Ешметова

*Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік
университеті, Еуразия ғылыми-зерттеу институты, Қазақстан /
eshmetova.balzhan@gmail.com*

АНДАТПА

2022 жылдың бірінші ширегінде Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың бастамасымен Алматы облысы екіге бөлінді. Жаңадан құрылған Жетісу облысының (орталығы - Талдықорған) аумағына 352 елді мекені бар 8 аудан мен 2 қала, Алматы облысының (орталығы – Қонаев) құрамына 380 елді мекені бар 9 аудан мен 1 қала енгізілді. Алматы облысында әлеуметтік сала мәселелері қалай шешілуде, өңір халқына, оның ішінде облыстың екіге бөлінісінен кейінгі (Жетісу облысы және Алматы облысы) жағдайында шағын және орта бизнеске қандай мемлекеттік қолдау көрсетіледі және өңірдің 2022 жылғы әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі жоспары мен мақсат-міндеттері бойынша қандай жұмыстар атқарылуда екендігі қарастырылады. Алматы облысы екіге бөлінісінен кейінгі экономиканың барлық негізгі салалары бойынша оң динамиканы және көрсеткіштер өсімін сақтап қалу және өсімін арттырудағы бағыттар зерттеледі. Халықтың әлеуметтік жағдайы облыстың экономикалық жақтан дамуына тікелей байланысты болғандықтан, әр облысқа жеке көңіл бөлінген соң өңірдегі жұмыссыздардың санының азаюы, екі әкімдік, екі полиция департаментінің құрылуының өзі біршама жұмыс орнының ашылуына мүмкіндік берудің өзі халық әлеуметтік жағдайын біршама арттыра түсетіні талқыланады.

Түйін сөздер: Экономика, әлеуметтік жағдай, қала, динамика

THE RISKS OF THE HIGH GOVERNMENT DEBT FOR CENTRAL ASIA

(Abstract No:230)

Azimzhan Khitakhunov

*Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University,
Eurasian Research Institute, Kazakhstan / azimkhun@gmail.com*

ABSTRACT

Increasing levels of debt became a common concern for many advanced and developing countries. Debt-to-GDP ratios are historically high in the United States, Germany, France and other advanced economies. Rapid growth of government expenditure as the result of many social programs, lower tax revenues, increasing share of elders among population and political problems caused budget deficits and higher amount of debt. Government debt also remains one of the frequently discussed issues in Central Asia. In many debates, politicians and the public refer to the debt as one of the main economic and political challenges. According to data from the World Bank's International Debt Statistics report, foreign debt in Central Asia increased during the last decade. Thus, the government debt became one of the most important challenges for the Central Asian region. Higher volumes of regional debt will restrict development of human capital and other important projects due to high expenditures for debt services, affect economic well being of the current and future generations and increase political dependence on key regional players. Therefore, this paper shows basic debt-related challenges and provides policy recommendations.

Keywords: Central Asia, foreign debt, fiscal policy

**RUSSIA'S STRATEGIC COMMUNICATION IN CENTRAL ASIA:
COMPARING 1st AND 2nd UKRAINIAN WARS**
(Abstract No:231)

Seyit Ali Avcu

Ankara Yıldırım Beyazıt University, Türkiye / saavcu@ybu.edu.tr

ABSTRACT

Strategic communications means using corporate or institutional communications to create, strengthen or preserve, among key audiences, opinion favorable to the attainment of institutional/corporate goals. Increasingly strategic communications have been playing a crucial role in International relations as a part of soft power. Soft power is a concept developed by Joseph Nye of Harvard University to describe the ability to attract and co-opt rather than coerce, use force or give money as a means of persuasion. Since states cannot use hard power easily in international relations because it is costly both materially and institutionally, they have been using the means of soft power more often. Russia has been one of the last countries to adopt soft power strategies including strategic communications. However, during the first Ukrainian crisis in 2014, Russia used strategic communications and propaganda machine effectively. By shutting down independent press, Russia controls more of the story; by spreading half-truths and rumors, the Kremlin not only confuses opponents but also sows unwitting support for its cause. Russian sources have been calling the Ukrainian revolution's alliance with "fascists" – a vague word that's become a catchall for anti-Semites, terrorists, insurgents, anarchists and thugs. Russia also gave messages to Central Asia. Vladimir Putin's speech to the Duma of March 18, 2014 represented a landmine under the sovereignty and territorial integrity of all five Central Asian states with the threat of Russian military action should they somehow threaten the dignity and honor of Russians who are citizens in their states. On the other hand Central Asian public opinion supported Russian position in Ukrainian and Crimean crises. However, in the second Ukrainian War in 2022, the Russian propaganda machine has been less effective in persuading the Central Asian public opinion. In this paper using media analysis, I will analyze how first and second Ukrainian crises has been communicated to the Central Asia and how it was perceived by Central Asian nations and the means of Russia soft power to create in Central Asia.

Keywords: Strategic communications, soft power, Russia, Ukrainian wars, Central Asia

TÜRKİYE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AÇISINDAN YENİLENEBİLİR ENERJİNİN ÖNEMİ

(Abstract No:232)

Hacı Hayrettin Tıraş¹, Hüseyin Ağır²

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Türkiye /
hhayrettintiras@hotmail.com

²Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye /
huseyinagir@hotmail.com

ÖZET

Enerji, günümüzde tüm sektörlerin en önemli girdilerinden birisidir. Ülkelerin ekonomik gelişiminde rol oynayan en temel faktör olarak enerjiye işaret edilmektedir. İstatistikler, özellikle gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere enerji talebinin hızlı bir şekilde arttığını, enerji üretiminin çok büyük bir bölümünün ise fosil yakıtlardan elde edildiğini göstermektedir. Kullanılması ile miktarı azalan ve oluşturduğu sera gazları ile atmosfere zarar vererek, küresel ısınma ve iklim değişikliğine neden olan fosil yakıtların tüketilmesi; ekolojik dengenin bozulmasına, çevre kirliliğine, insan dâhil tüm canlıların hayatlarının tehlikeye girmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla sürdürülebilir kalkınmanın ve istikrarlı bir büyümenin sağlanabilmesi için yenilenebilir enerjiye geçilmesi ve kullanımının artırılması bir zorunluluk olarak nitelendirilebilir. Önemli düzeyde yenilenebilir enerji potansiyeline sahip olan Türkiye’de, enerjide dışa bağımlılığı en aza indirecek politikaların uygulanması, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırımların artırılması, sürdürülebilir kalkınma ve istikrarlı bir ekonomik büyüme trendi yakalanabilmesi açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacını, Türkiye Ekonomisinin sürdürülebilir kalkınma bağlamında enerji potansiyelinin incelenmesi, geleceğe yönelik değerlendirmeler ve politika önerileri oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enerji, enerji kaynakları, yenilenebilir enerji, sürdürülebilir kalkınma, Türkiye

